

mr. J.P. Plasman
mw. mr. L.S. Janssens
mw. mr. A. Knol
mr. S. Konya
mr. drs. J.L. L'Homme
mr. O.F. Qane

Pleitnotities

Rechtbank Rotterdam

Inzake : **De Mos / OM** en **Guernaoui / OM**
Parketnummers : 71/117679-22 en 71/078389-22
Naam onderzoek : Tyrus
Raadslieden : mr. J.P. (Peter) Plasman en mr. J.L. (Jordi) L'Homme
Datum pleidooi : dinsdag 7 februari 2023

Inhoudsopgave

INLEIDENDE OPMERKINGEN	5
NAPELS AAN DE NOORDZEE	5
TRIAL BY MEDIA	8
POLITIEK PROCES?.....	9
VOORZICHTIGHEID BIJ INTERPRETATIE COMMUNICATIE	15
EEN MOGELIJKE BENADERING VAN DE BEWIJSVRAAG	17
FINANCIERING VAN LOKALE POLITIEKE PARTIJEN: NIETS (WETTELIJK) GEREGELD	20
HET BEDRIJVEN VAN POLITIEK EN OMBUDSPOLITIEK IN HET BIJZONDER.....	25
WAT IS OMBUDSPOLITIEK?	25
RELATIE TUSSEN DEZE STRAFZAAK EN OMBUDSPOLITIEK: GEEN SPRAKE VAN!.....	28
GELDIGHEID DAGVAARDING.....	31
PARTIËLE NIETIGHEID DAGVAARDING T.A.V. FEIT 1, DEELNAME CRIMINELE ORGANISATIE	31
BEKNOPT JURIDISCH KADER MET BETREKKING TOT PASSIEVE OMKOPING VAN EEN AMBTENAAR ALS BEDOELD IN ARTIKEL 363 SR.....	39
FEITEN 2 EN 3, (MEDEPLEGEN VAN) PASSIEVE OMKOPING VAN EEN AMBTENAAR: VRIJSPRAAK.....	40
INLEIDENDE OPMERKINGEN	40
GIFTEN, DIENSTEN EN BELOFTEN.....	42
Feit 2, vastgoed.....	42
Feit 3, horeca	47
MOESTEN DE MOS EN GUERNAOUI OP HET MOMENT DAT ZIJ EEN GIFT KREGEN OP HUN KLOMPEN AANVOELEN DAT DEZE GIFTEN WERDEN GEDAAN DOOR DE GEVER OM OP ENIG MOMENT EEN VOORDEEL OP TE LEVEREN?	50
BESPREKING VAN DE VERSCHILLENDE ZAAKSDOSSIER.....	52
ZD 2, Huisvesting	52
ZD 3, Leyweg.....	56
ZD 11, De Zeeheld.....	61
ZD 15, Di-rect	68
ZD 4, Nachtontheffing	69
ZD 5, Niek Engelschmanpark.....	75
ZD 16, Raadslidmaatschap Davituliani	76
ZD 19, Turks Azerbeidzjaanse Culturele Vereniging (TACV)	78
ZD 20, De Schilde (Televisiestraat)	83
CONCLUSIE M.B.T. DE FEITEN 2 EN 3: VRIJSPRAAK	86
FEIT 4, (MEDEPLEGEN VAN) SCHENDING AMBTSGEHEIM: VRIJSPRAAK	87
INLEIDENDE OPMERKINGEN	87
STUKKEN OCC/AMARE.....	88
NACHTVERGUNNINGEN VOOR HORECAZAKEN	93
VOORSTEL VAN HET COLLEGE MET BETREKKING TOT DE ZEEHELD	94
TOT BESLUIT.....	94

FEIT 6, MENSENSMOKKEL/ILLEGALE TEWERKSTELLING: VRIJSpraak	99
WAT IS DE ROL VAN GUERNAOUI IN DIT ALLES?	101
DE FIGURANTENROL VAN GUERNAOUI	101
HART VOOR DE PUBLIEKE ZAAK	102
HET MET FEITELIJKE ONJUISTHEDEN (TEVERGEEFS PROBEREN TE) BOUWEN VAN EEN ZAAK TEGEN GUERNAOUI	103
EEN IMPRESSIE VANUIT HET STADHUIS	107
AFRONDENDE OPMERKINGEN	113
BIJLAGEN	116
BIJLAGE 1: ILLUSTRATIE VAN GROOT AANTAL INITIATIEVEN GROEP DE MOS, DE MOS EN GUERNAOUI	116
BIJLAGE 2: FIETSRIT WETHOUDER DE MOS LANGS ONDERNEMERS IN ESCAMP	116
BIJLAGE 3: TWEETAL SCHRIJVEN VAN DE VOORZITTER VAN FONDS TOEKOMST LOKAAL DEN HAAG EN VERENIGING GROEP DE MOS	116
BIJLAGE 4: AFSCHRIFT VAN DE BANKREKENING VAN VERENIGING GROEP DE MOS NAAR E.P. JANSEN	116
BIJLAGE 5: DIVERSE BANKAFSCHRIJVEN BETALINGEN AAN DE OPERA	116
BIJLAGE 6: MAIL VAN DE MOS AAN EEN JOURNALIST VAN DE TELEGRAAF MET BETREKKING TOT EEN CONCEPTARTIKEL ...	116
BIJLAGE 7: MAIL VESTIA, ERFPACHTSUPPLETIE GOED IDEE	116
BIJLAGE 8: SCHRIJVEN VAN STADMAKERS GERICHT AAN FORMATEUR SCHIPPERS	116
BIJLAGE 9: COLLEGA-WETHOUDER REVIS AANGEHAAKT BIJ LEYWEG	116
BIJLAGE 10: MAIL VAN DE MOS OP 4 JULI 2017 WAARUIT BLIJKT DAT HIJ BELANG ZEEHELDENBUURT WIL DIENEN	116
BIJLAGE 11: MAIL VAN DE MOS VAN 31 OKTOBER 2017 AAN STICHTING BEWONERSORGANISATIE ZEEHELDENKWARTIER ('DE GROENE ELAND')	116
BIJLAGE 12: DIVERSE MOTIES EN SCHRIFTELIJKE VRAGEN DIE DE MOS EN ZIJN PARTIJ INDIENDEN	117
BIJLAGE 13: FRAGMENT UIT DE STAF ECONOMIE IN JULI 2019 WAARUIT BLIJKT DAT DE MOS HET PLAN VOOR VERRUIMING VAN DE OPENINGSTIJDEN WEER OPPAKT	117
BIJLAGE 14: ONLINE SUBSIDIEOVERZICHT TACV VANAF 2012	117
BIJLAGE 15: IDEEËN MET BETREKKING TOT DE SCHILDE	117
BIJLAGE 16: BESLUITENLIJST VOOR DE VERGADERING VAN HET COLLEGE VAN DEN HAAG OP DINSDAG 3 JULI 2018	117
BIJLAGE 17: ORDEMAATREGEL GUERNAOUI	117
BIJLAGE 18: LOONSTROKEN GUERNAOUI	117
BIJLAGE 19: OVERIGE INITIATIEVEN DE MOS	117
BIJLAGE 20: OVERIGE INITIATIEVEN GUERNAOUI	117

**DE VERDEDIGING VERZOEKT UW RECHTBANK DEZE PLEITNOTITIE
AAN HET PROCES-VERBAAL TE HECHTEN.**

Woord vooraf: wij zullen de verwijten tegen De Mos en Guernaoui in deze pleitnotitie gezamenlijk behandelen. We beginnen met een algemene inleiding. Vervolgens zal kernachtig worden ingegaan op de financiering van lokale politieke partijen én op het bedrijven van politiek en ombudspolitiek in het bijzonder. Daarna zal een standpunt worden ingenomen met betrekking tot de geldigheid van de dagvaarding. Dan volgt een bespreking van de feiten 2 en 3, waarbij ook de zaaksdossiers worden besproken teneinde een alternatief scenario aan te geven. Vervolgens volgt de bespreking van de feiten 4 en 6. In een apart stuk zal nog specifiek aandacht worden besteed aan de figurantenrol van Guernaoui in dit geheel en wordt stilgestaan bij een impressie vanuit het stadhuis. Er wordt afgerond met enkele opmerkingen.

[PPP, sheet 1]

Geachte voorzitter, edelachtbaar college, officieren van justitie, overige aanwezigen,

Inleidende opmerkingen**Napels aan de Noordzee**

1. Napels aan de Noordzee. De titel van de documentaire, die uw rechtbank heeft gezien en die hier deels vertoond is. De ambassadeur van Italië heeft zich in de media beklaagd, Napels zou hier ten onrechte in verband gebracht worden met corruptie in Den Haag. Napels is namelijk een hele mooie stad en mag niet in verband gebracht worden met corrupt bestuurs.
2. Hoe mooi zou het zijn wanneer na beëindiging van deze strafzaak de ambassadeur van Italië weer blij zou zijn omdat hij kan melden dat Napels best met Den Haag vergeleken kan worden, omdat beide steden ten tijde van De Mos en Guernaoui geen corrupt bestuurs hebben gehad. Het zou ook de enige juiste uitkomst van deze strafzaak zijn.
3. Uw rechtbank zal het al lang begrepen hebben, de verdediging is er sinds de start van de inhoudelijke behandeling op gericht dat uw rechtbank zal beslissen dat om verschillende redenen in deze zaak geen veroordeling kan volgen. En u zult ook begrijpen dat een dergelijke beslissing gevolgen zal hebben.
4. Joep Dohmen van de NRC zegt in de documentaire dat eigenlijk vrijspraak niet kan volgen, met het oog op de consequenties daarvan. Zo kan het in een democratische rechtsstaat natuurlijk niet zijn, op het eerste gezicht wordt in deze stelling de cruciale rol van de onafhankelijke rechter miskend. Uw rechtbank kan, mag en zal volgens de verdediging niet een beslissing nemen die mede ziet op consequenties van bijvoorbeeld vrijspraken. Of bijvoorbeeld de consequentie van een hele andere visie van uw rechtbank op deze zaak dan die van het Openbaar Ministerie.
5. Wat wel aan de orde is, is dat het Openbaar Ministerie in deze zaak een rol heeft gekregen die het eigenlijk niet zou moeten hebben. Het is die rol die doorklinkt in de stelling van Dohmen. De consequenties van een beslissing van uw rechtbank die er in de kern op neerkomt dat er veel minder aan de hand is geweest dan het Openbaar Ministerie heeft gesteld, zullen ingrijpend zijn. Het Openbaar Ministerie heeft daardoor een te groot eigen belang bij de afloop van deze zaak gekregen. Uiteindelijk heeft het Openbaar Ministerie nu drie en een

half jaar de lokale politiek in Den Haag lamgelegd. Om dat te verantwoorden moeten er zeer ernstige feiten worden vastgesteld die dat lamleggen achteraf kunnen rechtvaardigen.

6. Het belang van het Openbaar Ministerie bij de afloop van deze zaak klinkt naar mening van de verdediging dan ook veel te sterk door in de bewoordingen die het Openbaar Ministerie gebruikt om met De Mos af te rekenen, hier op het podium van de openbaarheid. Daarbij hoeven we slechts te verwijzen naar de verschillende stoten onder de gordel die door het Openbaar Ministerie zijn uitgedeeld. De muis De Mos zal zeker de olifant Openbaar Ministerie hebben gekieteld, maar dat mag er niet toe leiden dat het Openbaar Ministerie in een gevecht met De Mos en anderen verzeild raakt. Dat laatste lijkt het wel te zijn geworden, zoals wij hierna zullen aangeven.
7. De felheid waarmee het Openbaar Ministerie in het requisitoir is losgegaan op De Mos en Guernaoui, is niet te rijmen met de ogenschijnlijk meer genuanceerde visie van het Openbaar Ministerie kenbaar gemaakt tijdens de regiezitting in oktober 2022. Toen heette het nog: *'Gaat het hier om alledaagse politiek of corruptie? Het OM heeft gedagvaard vanwege sterke aanwijzingen voor een strafbare vorm van corruptie'*. De vraag die het Openbaar Ministerie toen opwierp, gecombineerd met de mededeling dat het Openbaar Ministerie sterke aanwijzingen zag, is na die zitting uiteraard in verschillende media besproken. Zeer wel mogelijk is daarna besloten deze wat meer genuanceerde benadering los te laten, om er nu met gestrekt been in te gaan.
8. Het bovenstaande betekent in ieder geval dat de blinddoek die uw rechtbank draagt van echt goede kwaliteit moet zijn. Deze verdediging vertrouwt daarop. De manier waarop deze zaak door uw rechtbank ter zitting behandeld is, heeft dat vertrouwen versterkt. De Mos en Guernaoui hebben alles kunnen zeggen wat ze kwijt wilden. Naar hun mening zijn zij bij het geven van hun visie op de zaak volledig open geweest en hebben zij steeds naar waarheid verklaard.
9. Daarbij zou uw rechtbank straks in raadkamer echt stil moeten staan bij wat De Mos en Guernaoui vanaf 1 oktober 2019 tot op heden maatschappelijk is overkomen. De niet-jurist die zonder veel kennis van het strafrecht – en daar valt vrijwel iedereen onder – *googled* op criminele organisatie loopt eerst tegen wat reclame van advocaten aan, maar de eerste twee concrete koppen vermelden *'veertien jaar geëist voor leider criminele organisatie'* en *'tot zestien jaar geëist tegen leden criminele organisatie'*.

10. Aanvankelijk werd in de media deze zaak gekoppeld aan de gedachte dat de wethouders betrokkenheid hadden bij het kunnen kopen van een nachtvergunning. Door in de zomer van 2020 in de buitenwereld de beschuldiging uit te breiden naar verschillende criminele organisaties is er een vliegwielerwerking ontstaan. Professionals weten dat de beschuldiging criminele organisatie er regelmatig voor de zekerheid opgeplakt wordt, eigenlijk te pas en te onpas. Ter zitting werd dat nog eens duidelijk gesteld door de voorzitter. Professionals weten ook dat deze beschuldiging ook wel wordt gebruikt wanneer het bewijs voor concrete strafbare feiten er in onvoldoende mate is. Of in gevallen waarin door het Openbaar Ministerie ervoor wordt gekozen om niet te investeren in het uitrecheren van meer concrete onderliggende strafbare feiten.
11. Kortom, op zich hoeft deze beschuldiging nauwelijks iets toe te voegen. Maar juist omdat artikel 140 Sr soms wel een hele serieuze beschuldiging is (veertien jaar, zestien jaar), is de uitwerking van het lanceren van dit verwijt voor de buitenwacht desastreus geweest. Aanvankelijk iets met een nachtvergunning, maar na onderzoek is justitie kennelijk iets op het spoor gekomen dat veel ernstiger is. Het ten laste leggen van overtreding van artikel 140 Sr heeft inderdaad, zoals de voorzitter al opmerkte, een behoorlijke druk op de zaak gelegd.
12. Voor uw rechtbank en het hof Den Haag heeft de zaak Jos van Rey gediend die uiteindelijk tot het opleggen van een gevangenisstraf (zij het voorwaardelijk) heeft geleid. In de media werd hij de man die zich jarenlang door middel van corruptie persoonlijk had verrijkt, verkiezingsfraude had gepleegd, had witgewassen en zijn ambtsgeheim 'ernstig' had geschonden. Maar géén criminele organisaties ten laste gelegd. Dan moet de zaak van De Mos en Guernaoui toch wel veel 'ernstiger' zijn. Oftewel: de 'grootste corruptiezaak' ooit in Nederland.
13. De manier waarop het Openbaar Ministerie is omgegaan met het verwijt van deelname aan één of meer criminele organisaties is onthutsend. Het Openbaar Ministerie mag dan wel stellen dat het op dit punt niet over één nacht ijs is gegaan, de beschuldiging is reeds in 2020, ver vóór de vele verhoren bij de rechter-commissaris de samenleving ingeslingerd. Op dat moment moet het Openbaar Ministerie zich gerealiseerd hebben hoe ernstig deze beschuldiging deze zaak zou neerzetten in de samenleving, in het bijzonder in Den Haag. Het Openbaar Ministerie wist toen ook al dat de inhoudelijke behandeling nog lang, mogelijk jaren (het was toen midden in de pandemie) op zich zou laten

wachten. Het Openbaar Ministerie wist dus dat jarenlang de gedachte zou postvatten dat Den Haag mede werd bestuurd door twee zware criminelen.

14. En nu komt het Openbaar Ministerie in mooie verhullende bewoordingen terug op deze beschuldiging, mogelijk nadat de officieren van justitie tijdens de inhoudelijke behandeling al hebben begrepen welk lot deze beschuldiging bij vonnis beschoren zal zijn. Nu heet het: 'Toch is het goed te benadrukken dat het hier vooral gaat om de onderliggende omkopingsdelicten en de daarmee samenhangende schendingen van het ambtsgeheim.' Dat heet een terugtrekkende beweging. En dat nadat deze zware beschuldiging twee en een half jaar de beeldvorming heeft beheerst.

Trial by media

15. Vanaf het begin is deze zaak uiteraard voor de media een groot cadeau geweest. De partijleider van de grootste partij in Den Haag, leider van criminele organisaties, die heilig gelooft in zijn onschuld en dat met verve uitdraagt, zelfs in een boek. En die onverdroten doorgaat met het nastreven van zijn politieke idealen.
16. Dit laatste kon echter niet zonder heel actief de media ook op te zoeken. Alternatief was geweest om na 1 oktober 2019 in een hoekje te gaan zitten in de hoop dat daardoor de aandacht voor hem zou verslappen. Het zou hoogstwaarschijnlijk ijdele hoop zijn geweest; maar het zou in ieder geval betekend hebben dat De Mos de kiezers van Groep de Mos / Hart voor Den Haag (hierna zal gemakshalve uitsluitend gesproken worden van 'Groep De Mos') keihard zou hebben laten vallen. Dat in geen geval, dus dan maar de rug recht, alle negatieve berichten, beschuldigingen, onwaarheden, speculaties etc. zo veel mogelijk negeren, dan wel waar mogelijk weerspreken. Maar dat weerspreken is in feite onmogelijk omdat zoals altijd in dit soort zaken in de samenleving de gedachte heerst 'waar rook is, is vuur'. De Rijksrecherche zal toch niet samen met het Openbaar Ministerie voor niets een dergelijke zaak tot ongekende proporties hebben opgetuigd?

[PPP, sheet 2]Politiek proces?

17. Een politiek proces is een proces dat vanuit politieke overwegingen wordt gevoerd. Zoals bijvoorbeeld wanneer er invallen van de Rijksrecherche plaatsvinden om te bereiken dat een wethouder niet – al dan niet tijdelijk – een vertrekkend burgemeester kan opvolgen.
18. Is dit zo'n proces? Naar mening van de verdediging kan dit pas als probleem in een strafzaak opgevoerd worden wanneer dat met kracht van argumenten mogelijk is. Vraagtekens zijn daartoe niet voldoende. Er kunnen in dat verband een aantal kanttekeningen worden geplaatst:

- a. Wij weten uiteraard wat de formele start van deze strafzaak is geweest. Maar wat wij niet weten is wat de materiële start is geweest. Wat is er echt gebeurd? Onduidelijk is gebleven waar het verhaal vandaan komt dat er op het stadhuis vergunningen kunnen worden gekocht. Onduidelijk is gebleven – zoals altijd – wie de bron van de verschillende TCI-informaties is geweest.

Ergo: iedereen met een politiek motief kan de bron van de verdenking (de formele start) zijn geweest, controle achteraf daarop is niet mogelijk. Opmerkelijk is dat het Openbaar Ministerie stelt dat het in deze zaak niet gaat om de vraag of er vanuit onbekende hoek bewust informatie aan de gemeente is verstrekt om Groep de Mos bewust te benadelen. Alsof dat niet uitermate relevant zou zijn, indien dat zou blijken. Want wie is dan die onbekende hoek en met welk motief zou dan gehandeld zijn.

- b. Het strafrechtelijk onderzoek is gestart op 1 oktober 2018.¹ In september 2019 stond vast dat burgemeester gedwongen was te vertrekken. Zeer aannemelijk is dat De Mos als locoburgemeester en politiek leider van de grootste coalitiepartij haar in ieder geval tijdelijk zou gaan opvolgen. Dat er een groot onderzoek van de Rijksrecherche tegen hem liep zal ongetwijfeld in verband gebracht zijn met deze naderende opvolging. Het staat niet vast maar in redelijkheid kan aangenomen worden dat de invallen vlak voor het zekere vertrek van de burgemeester op dat

¹ Pv verdenking De Mos, p. 4.

naderend vertrek zijn afgestemd.

- c. Dit proces is naast een proces tegen concrete verdachten in ieder geval deels ook een proces tegen een bepaalde vorm van politiek bedrijven. Dat klinkt ook door in het requisitoir, zie bijvoorbeeld pagina 160 e.v.:

'Dualisme zou moeten inhouden dat een wethouder vanuit een politieke democratische legitimiteit een gemeenteraad meeneemt, ook met betrekking tot zijn handelen in netwerken. Netwerken overigens die voor een ieder transparant zouden moeten zijn en gericht op het doen ontstaan van een brede maatschappelijke steun door een breed scala aan partijen hierbij te betrekken. Voorwaarde is dus dat de wethouder aan de raad duidelijk kan maken op welke wijze en met welke partijen in het netwerk wordt samengewerkt.'

'Wat verdachte De Mos (opmerking verdediging: voor Guernaoui geldt dit kennelijk niet?) uitvoerde en nastreef was naar de mening van het OM een eigen invulling van 'ombudspolitiek'.'

'De Mos ging volledig voorbij aan de in de wet vastgelegde uitgangspunten van het dualisme.'

'Daar komt bij dat een wethouder voor wie dualisme ver te zoeken is en die zichzelf blijkens zijn uitlatingen ter zitting als volksvertegenwoordiger ziet, met de beste wil niet als onpartijdig kan worden aangemerkt. Die gedraagt zich als een raadslid en een raadslid komt op voor het programma van de partij.'

'De Mos werkte daarbij om de democratisch vastgestelde regels heen door rechtstreeks ambtenaren te benaderen, hen onder druk te zetten bepaalde processen te omzeilen, of in het beste geval te versnellen en door verantwoordelijke collega-wethouders buiten spel te zetten.'

'Dat het De Mos weinig interesseert of die individuele kiezer een bewuste keuze voor de principes en idealen van zijn partij maakt is duidelijk. Het gaat hem om stemmen.'

'De druk die ontegenzeggelijk heeft bijgedragen aan de verziekte sfeer in het Haagse college. Zij is bepaald niet de enige die hierover heeft verklaard. Andere wethouders en ambtenaren hebben die druk evenzeer ervaren en zijn er onder bezweken (opmerking verdediging: nou, nou). Zo ga je niet met elkaar om.'

De verdediging stelt zich op het standpunt dat deze beschouwingen politiek van aard zijn en tot ver buiten de grenzen van de tenlastelegging gaan.

- d. Op vordering van het Openbaar Ministerie zijn na de verhoren door de Rijksrecherche nog een groot aantal getuigen gehoord door de rechter-commissaris. Het is de verdediging opgevallen dat het Openbaar Ministerie slechts geïnteresseerd was in getuigen die iets over de politieke aspecten in deze zaak zouden kunnen verklaren. Zo achtte het Openbaar Ministerie het niet nodig om direct betrokkenen als Jansen, Buis, Rijnaars, De la Croix en Hommerson te horen. Dat is des te opmerkelijker omdat deze personen anders dan bij de Rijksrecherche bij de rechter-commissaris naar waarheid hadden moeten verklaren. Kennelijk was de 'ondernemerskant' van dit dossier aanzienlijk minder interessant voor het Openbaar Ministerie dan de 'politieke kant'.
- e. Ook de Rijksrecherche liet tijdens de verhoren een politiek geluid horen, op 25 september 2020 bijvoorbeeld, in het verhoor van De Mos²:

'Als het gaat om de reden waarom u hebt toegestaan dat Nino Davituliani heel laat en vanuit het niets op een verkiesbare positie op de kieslijst van uw politieke partij werd geplaatst antwoordde u verschillende keren: diversiteit, kwaliteit en vrouwelijkheid. U verklaarde verschillende keren nadrukkelijk dat u het heel belangrijk vond om goed ogende vrouwen op de lijst te hebben. U hebt het ook steeds gehad over het plaatje: de eerste vier personen op uw lijst waren een echte Hagenees, een Marokkaan, een Hindoestaanse en een Georgische.

Daarnaast verklaarde u, toen Nino een andere koers dreigde te voeren dan de partij (u) wenste, dat zij in het gareel gehouden moest worden.

Politiek zou volgens ons moeten gaan om doelstellingen, idealen en een visie op hoe de samenleving ingericht zou kunnen worden. En in een politieke partij verenigen mensen zich met ongeveer eenzelfde beeld. Door mensen te overtuigen van hun opvattingen wordt dan geprobeerd verandering aan te brengen.

U heeft werkelijk niets genoemd over de politieke idealen en visie van Nino Davituliani. U heeft niets genoemd waaruit je kunt begrijpen dat. Of uw partij zich verwant kon voelen met de visie en overtuigingen van Nino Davituliani. Dat vinden wij opmerkelijk voor iemand die u op de vierde plek plaatste.'

² Zie verhoor De Mos d.d. 25 september 2020, p. 41.

19. Bovenstaande beschouwingen staan haaks op de eenvoudige kijk op deze zaak die het Openbaar Ministerie in de inleiding van zijn requisitoir te kennen gaf³:

'Het gaat in deze zaak niet over het functioneren van De Mos en Guernaoui als wethouders, niet over de plaats van hun politieke partij in de Haagse politiek.'

20. Het gaat volgens het Openbaar Ministerie om de vraag of er strafbare feiten zijn gepleegd. Uiteraard gaat het voor uw rechtbank uiteindelijk om de vraag of er strafbare feiten zijn gepleegd. Om tot beantwoording van die vraag te komen, is het echter juist uitermate relevant hoe De Mos en Guernaoui als wethouders hebben gefunctioneerd en wat de plaats van hun politieke partij in de Haagse politiek is en was. Hun functioneren, en met name de manier waarop de ex-wethouders de burgers van Den Haag en dus ook ondernemers hebben benaderd, en hoe zij daar mee om zijn gegaan – samen met hun partijgenoten in brede zin –, hangt immers nauw samen met de vorm van het bedrijven van politiek die zij voorstonden.
21. Het Openbaar Ministerie presenteert deze zaak aan uw rechtbank en de samenleving als een strafzaak waarin politiek geen rol speelt. Zoals gezegd, het zou volgens het Openbaar Ministerie niet gaan om het functioneren van De Mos en Guernaoui als wethouders. Maar gaandeweg wordt de wijze van politiek bedrijven door De Mos en Guernaoui op kwalijke wijze gediskwalificeerd en wordt de wijze van politiek bedrijven door het Openbaar Ministerie wel degelijk mede ten grondslag gelegd aan de stelling dat er sprake is van strafbare feiten.
22. Door de zaak als een pure strafzaak te presenteren, maar tegelijkertijd de verwijten mede te onderbouwen met politiek gekleurde argumentatie, wordt de zaak door het Openbaar Ministerie wel degelijk richting een politiek proces geduwd.
23. De verdediging houdt het erop dat deze zaak wel degelijk meer is dan een strafzaak. Het is een zaak waarbij politiek handelen van de ex-wethouders en in feite de grootste politieke partij van Den Haag door het Openbaar Ministerie op veel te simplistische wijze als 'in het geheel niet politiek', 'maar strafbaar' wordt gebracht. De politieke aspecten en mores worden volledig genegeerd, terwijl het politiek handelen vervolgens weer wel als bewijs voor strafbaar gedrag wordt aangevoerd. Deze zaak is een strafzaak die sterk politiek gekleurd is, ter illustratie het navolgende.

³ Requisitoir, p. 8.

24. Het Openbaar Ministerie stelt⁴ dat Jansen, Zaadhof en Buis de wethouders De Mos en Guernaoui ervan hebben overtuigd hun ideeën met betrekking tot erfpachtsuppletie en het splitsen van woningen in het partijprogramma van Groep de Mos op te laten nemen, maar ook in het coalitieakkoord en de nota Grondbeleid 2019.
25. In feite volstaat het Openbaar Ministerie ermee deze stelling te koppelen aan het feit dat de heren hebben gedoneerd en dat reeds daardoor dit foute boel zou zijn. Wat hierbij door het Openbaar Ministerie volledig wordt miskend is dat De Mos en Guernaoui op het gebied van dit soort zaken volledige leken zijn. Zij hebben zich – o.a. in de klankbordgroep – laten voorlichten over deze materie.
26. De tussenstap die het Openbaar Ministerie slinks weglaat is dat de heren inderdaad overtuigd zijn. Niet om deze ideeën in het verkiezingsprogramma op te nemen, maar van het feit dat dit goede en bruikbare ideeën waren. Om die reden hebben zij vervolgens besloten dit in het verkiezingsprogramma op te nemen en daarna in het coalitieakkoord en de nota Grondbeleid 2019. Zoals het Openbaar Ministerie stelt: *'[...] maar kennelijk waren De Mos en Guernaoui er door de e-mail van overtuigd dat het een goed idee was om dit daadwerkelijk in hun partijprogramma op te nemen.'*
27. Enig objectief onderzoek naar de vraag of het hier gaat om ideeën die een redelijk denkend politicus niet kán overnemen is niet uitgevoerd. Voor het Openbaar Ministerie is voldoende voor het aannemen van corruptie het feit dat ideeën van donateurs worden overgenomen. Onbegrijpelijk omdat ook bedacht kan worden dat het ideeën zijn die voor de hele vastgoedsector werken. Wanneer dit niet reële plannen zouden zijn dan zou Groep de Mos hierop toch getackeld kunnen worden in de verkiezingsstrijd. De aanstaande coalitiepartners hadden zich in de onderhandelingen dan toch met kracht van argumenten hiertegen kunnen verzetten.
28. Fraai is de conclusie van het Openbaar Ministerie⁵:

'Conclusie is dat Buis en Jansen inspanningen hebben geleverd om een algeheel verbod op splitsen te voorkomen en dat De Mos vervolgens zijn invloed heeft aangewend om dit in het coalitieakkoord en de Woonagenda opgenomen te zien worden.'

Wat is hier mis mee wanneer dit een goed punt is?

⁴ Requisitoir, p. 117.

⁵ Requisitoir, p. 127.

Waar waren de anderen als dit geen goed punt is?
In hoeverre telt de mening van de kiezer?

29. Even later wordt dit door het Openbaar Ministerie anders aangezet, de donaties moeten er nog bij. Dan heet het:

'Conclusie is dat Buis, Jansen en Zaadhof in ruil voor hun giften hebben weten te bewerkstelligen dat De Mos en Guernaoui hun wensen rondom erfpachtsuppletie en woningsplitsen in het partijprogramma hebben opgenomen en vervolgens in het coalitieakkoord doorgevoerd hebben gekregen. Vervolgens zetten zij zich in om de belangen van de ondernemers in de Woonagenda 2019-2023 opgenomen te krijgen, en om invloed uit te oefenen op de huisvestingsverordening. Hiermee werd de mogelijkheid gecreëerd om blijvend woningen te kunnen splitsen en verevening van te betalen erfpachtsuppletie in de projecten waar zij zelf bij betrokken waren mogelijk te maken.'

Met de toevoeging 'in ruil voor hun giften' wordt hetgeen er gebeurd is in de sfeer van corruptie getrokken, zonder hier redengevende feiten en omstandigheden aan ten grondslag te leggen.

30. De verdediging heeft ervoor gekozen om in het kader van deze strafzaak niet uit te gaan weiden over lobby's, vriendjespolitiek, kopen van diners met bewindspersonen, clubs van 100, onduidelijke stichtingen etc. om dan vervolgens daarbij aan te gaan knopen.
31. Maar één parallel met bovenstaande conclusie willen we wel aangeven. We noemen de zeer gulle donateur van D66 hier donateur.

'Conclusie is dat de donateur in ruil voor zijn gift heeft weten te bewerkstelligen dat D66 zijn wensen rondom het milieu in het partijprogramma heeft opgenomen en vervolgens in het regeerakkoord doorgevoerd heeft gekregen. Vervolgens zet D66 zich in om het belang van de donateur in uit te werken beleid opgenomen te krijgen en om invloed uit te oefenen op verdere milieuwetgeving. Hiermee werd de mogelijkheid gecreëerd om blijvend een goed milieu te behouden op plaatsen waar de donateur zelf verbleef.'

32. Mogelijk werpt het Openbaar Ministerie tegen dat het bij milieu niet om een specifiek belang van de donateur gaat, maar dat dat iedereen ten goede komt. Dat is juist, daar precies zit de parallel. Bij de wensen van Buis, Jansen en Zaadhof gaat het immers ook om plannen die voor de hele vastgoedsector werken en plannen waar nota bene de kiezer zich over uit kan spreken.

[PPP, sheet 3]

33. Het Openbaar Ministerie wil in de manier waarop reguliere politiek is bedreven bewijs van strafbare feiten zien, zonder enig zicht op – of zelfs maar onderzoek naar – wat er feitelijk politiek door Groep de Mos tot stand is gekomen, nota bene op basis van een verkiezingsprogramma. En zonder zelfs maar te stellen, laat staan aannemelijk te maken, dat een algeheel splitsingsverbod wel een goede zaak voor Den Haag zou zijn.

[PPP, sheet 4]Voorzichtigheid bij interpretatie communicatie

34. In deze zaak is door de Rijksrecherche zeer veel communicatie opgehaald. Bij kennisneming van die communicatie blijkt uiteraard wat er destijds tussen de gespreksdeelnemers is uitgewisseld. Daar moet echter wel de kanttekening bij worden geplaatst dat het slechts de letterlijke tekst betreft, vaak zonder dat de context, de achtergrond of de motieven van gesprekspartners duidelijk (genoeg) worden.
35. Dat is in het algemeen al een reden om de teksten met de nodige voorzichtigheid te beoordelen. Dat geldt des te meer nu het risico aanwezig is dat de teksten van toen beoordeeld worden met de wetenschap van nu. Het kan verleidelijk zijn om gesprekken van toen in te vullen, mede op basis van de dossierkennis die nu aanwezig is. Uit het dossier blijkt dat schriftelijke teksten nogal eens worden voorzien van extra tekens, zoals bijvoorbeeld een *smiley*, een uitroepteken of zoiets als 'haha'. Dat soort uitingen zijn er natuurlijk niet als het bijvoorbeeld om telefoongesprekken of OVC-gesprekken gaat.
36. In casu heeft bijvoorbeeld Jansen aangegeven dat hij zelf niet goed begrijpt waarom hij sommige uitlatingen heeft gedaan. Erdinç Akyol heeft zichzelf geafficheerd als fantast, opschepper en ook leugenaar. Soms met het doel 'om ook wat te verdienen'. Van belang is daarbij dat veel van zijn verhalen reeds door de inhoud onwaarschijnlijk zijn, maar ook dat veel van zijn (soms boude) uitspraken niet ondersteund worden door enig ander materiaal. Erdinç Akyol lijkt een persoon die zich in bepaalde kringen heeft voorgedaan als iemand met veel goede contacten en als iemand die wel wat 'via via' kon regelen. Het lijkt erop dat veel geruchten en ook de TCI-informatie terug te voeren zijn op de

grootspraak van Erdiņç Akyol. Wat hij heeft gezegd kan hem mogelijk zelf tegengeworpen worden, maar het mag geen rol spelen als het om anderen gaat.

37. Dat alles geldt nog veel sterker wanneer in de communicatie over derden wordt gesproken. Wanneer iemand zegt dat hij De Mos 'in zijn zak heeft', dan kan daaraan geen enkele betekenis worden toegekend zolang daar niet concrete en objectieve ondersteuning voor bestaat. Zelfs wanneer de spreker/schrijver serieus is, is het niet meer dan een perceptie. De echte vraag is of De Mos bij iemand anders in de zak zat. Het antwoord daarop is nee.
38. De verdediging verzoekt uw rechtbank communicatie te beoordelen met inachtneming van het bovenstaande. Tot slot willen wij u een fragment uit een recente column van Sjaak Bral voorhouden.

Ik hoop dat de rechter dit weegt in zijn vonnis en de stoere Haagse taal niet met een korreltje, niet met een vaatje, maar met een heel pak zout neemt

- Sjaak Bral

Hoe de uitkomst ook is: er valt een slachtoffer te betreuren waar je niemand over hoort: de Haagse Bluf. Deze kenmerkende eigenschap, door zowat alle gedaagden geëtaled in hun communicatie onderling, wordt door het OM aangegrepen om de zaak dicht te fietsen.

De typisch Haagse bravoure in de afgetapte telefoongesprekken, e-mails en appberichtjes wordt volslagen verkeerd begrepen. Dit is een cultuurverschil tussen ons en de rest van Nederland; wij bluffen ons door het leven heen. Zonder bluf is alles duf. Ik hoop dat de rechter dit weegt in zijn vonnis en de stoere Haagse taal niet met een korreltje, niet met een vaatje, maar met een heel pak zout neemt. En anders komen we effe langs (sic).

[PPP, sheet 5]Een mogelijke benadering van de bewijsvraag

39. Dat brengt de verdediging bij een mogelijke benadering van de bewijsvraag. Wanneer in een strafzaak het verweer wordt gevoerd dat een tenlastelegging onduidelijk is, wordt bij de beoordeling van dat verweer betrokken in welke mate de inhoud van het strafdossier de beschuldiging mede duidelijk maakt. In deze strafzaak zou een vergelijkbare benadering nuttig kunnen zijn.
40. Uw rechtbank zou uit de inhoud van het requisitoir kunnen destilleren hoe ernstig de beschuldigingen die in de tenlastelegging formeel zijn omschreven, in de visie van het Openbaar Ministerie materieel ingevuld moeten worden. Anders gezegd, hoe hebben De Mos en Guernaoui volgens het Openbaar Ministerie het verwijt van ambtelijke corruptie concreet ingevuld, wat hebben zij nu echt gedaan. Hoe erg was dat allemaal volgens het Openbaar Ministerie. En dan zou uw rechtbank vervolgens moeten beoordelen of dat inderdaad in die mate aan de orde is geweest. Komt uw rechtbank tot de slotsom dat het er toch (heel) anders uitziet, dan zou u naar mening van de verdediging er korte metten mee moeten maken. Mede gezien wat De Mos en Guernaoui, en de stad Den Haag, sinds 2019 is overkomen.
41. Dit is wat het Openbaar Ministerie De Mos aanwrijft. Kort samengevat: de honden lusten er geen brood van.
- 1.**
Een netwerk bestaande uit een aantal ondernemers en politici, die gedreven werden door wederzijdse voordelen.
 - 2.**
Personen die de deur bij elkaar plat liepen om zich ervan te verzekeren dat de wederzijdse voordelen steeds opnieuw beschikbaar kwamen.
 - 3.**
Met behulp van het bredere netwerk, de expertise en de financiële middelen van de ondernemers zagen de politici van Groep de Mos kans hun positie in de stad Den Haag zodanig te verstevigen dat zij in zeer korte tijd de grootste (lokale) partij werden.
 - 4.**

Geen aanleiding te veronderstellen dat andere lokale partijen zich op grote schaal schuldig hebben gemaakt aan corruptie.

5.

De grote groei van de partij die juist – mede – het gevolg was van een door hun sponsors gefaciliteerde en georkestreerde verkiezingscampagne.

6.

Een zorgvuldig opererende organisatie, waarin de deelnemers heel planmatig bezig waren om door omkoping invloed in het Haagse stadhuis te krijgen.

7.

In sommige gevallen hebben de inspanningen van de wethouders geleid tot concrete resultaten waarmee voor de ondernemers een evident zakelijk en financieel voordeel gehaald en de concurrentie mijlenver op afstand was gezet.

8.

Niek Engelschmanpark: Door de druk van De Mos werd een vergunning die eerder was afgewezen alsnog verleend.

9.

Toen zij door hun toegang tot de enorme pot sponsorgeld de grootste werden.

10.

De Mos werkte planmatig wensenlijstjes van zijn medeverdachten af.

11.

In de kern bleek zijn handelen gericht te zijn op het eigen belang van hem en een kleine selecte groep medestanders en bevriende ondernemers die zijn partij hadden gefinancierd. Persoonlijke verrijking, bestuurlijke en politieke macht en het geven van een preferente positie van partijfinanciers vond plaats.

12.

Hij heeft jarenlang zijn politieke positie strafbaar ingezet. Hij heeft daar ook anderen bij betrokken en in dat strafbaar handelen meegesleurd.

13.

Hij heeft zich laten leiden door zijn zucht naar macht, prestige en status en misbruikte de verworven macht en status.

14.

Hij voelt zich nog altijd superieur en vindt het leuk om andere mensen te manipuleren en hem met zijn bluf en macht te overweldigen.

42. De verdediging verzoekt uw rechtbank om met name oog te hebben voor deze verwijten en dan te beslissen wat hiervan op basis van alles wat er in deze strafzaak aan de orde is gekomen over kan blijven.

[PPP, sheet 6]**Financiering van lokale politieke partijen: niets (wettelijk) geregeld**

43. Het hele onderzoek Tyrus draait in feite om het financieren van een lokale politieke partij, namelijk de Groep De Mos. Uw rechtbank heeft bij tussenbeslissing van 15 november 2022 besloten dat er een deskundige wordt benoemd nu *'door verschillende procespartijen naar voren is gebracht dat er onduidelijkheden bestaan rondom de financiering van (de verkiezingscampagnes van) (lokale) politieke partijen. De officier van justitie heeft bovendien aangegeven dat het aan de rechtbank is om in deze zaak te bepalen wat de reikwijdte is van het begrip corruptie.'* Naar aanleiding van deze tussenbeslissing is prof. Voerman als deskundige benoemd.
44. De verdediging ontkomt er, gelet op de aard van de verdenkingen, niet aan – kort – stil te staan bij de situatie in Nederland met betrekking tot de financiering van lokale politieke partijen en in dat verband enkele belangrijke constatering en aan uw rechtbank ter overweging mee te geven. Dan doelt de verdediging specifiek op:
- a. het als lokale politieke partij mogen ontvangen van donaties;
 - b. de wijzen waarop lokale politieke partijen (en dan jonge en opkomende partijen zonder financieel draagkrachtige moederpartij in het bijzonder) zonder donateurs vrijwel niet kunnen (door)groeien.
45. Om met dat laatste punt te beginnen: het kunnen (door)groeien als lokale politieke partij. Vlak na de gemeenteraadsverkiezingen van 2014 laat Groep de Mos een rapport opstellen ('Voortdurend Onderhoud'), waarin onder meer wordt gekeken naar het verloop van de gemeenteraadsverkiezingen. Eén van de belangrijke conclusies uit dit rapport is dat de partij op drie zetels is blijven steken door de 'zeer beperkte financiering' van de partij. De campagne werd met name gefinancierd door kleine donateurs en de top van de kandidatenlijst die ieder €500,00 hadden ingelegd. Het rapport pleit voor een actieplan met betrekking tot fundraising, zo valt te lezen:

'Een meer dan aanzienlijk bedrag moet worden opgehaald om de volgende campagne succesvol te laten verlopen. Fondsenwerving is een aandachtspunt voor de komende jaren'.

46. Zoals De Mos ook tijdens de eerste dag van de inhoudelijke behandeling heeft verklaard, zul je, als je 'wilt kunnen concurreren' met partijen die een moederpartij hebben en die daardoor kunnen meeprofiteren van de 'partijkas', donaties moeten ophalen. Dit gelet op de ongelijkheid die er bestaat tussen landelijke afdelingen van politieke partijen enerzijds en lokale politieke partijen anderzijds.⁶ Dat er een ongelijkheid hierin bestaat, werd ook ter terechtzitting bevestigd door prof. Voerman, toen hem werd gevraagd naar een artikel in Follow The Money. Door de journalist in kwestie werd aan prof. Voerman de vraag gesteld of transparantie alleen voldoende is, waarna prof. Voerman antwoordde⁷:

'Nee, want daarmee heb je nog geen gelijk speelveld, en dat is juist zo belangrijk. En daarbij is het goed ons te realiseren dat het al lang niet meer zo is dat alleen rijke VVD-industriëlen geld geven. Iemand die begaan is met het klimaat kan ook een grote donatie doen.'

'Ik zag bij de gemeenteraadsverkiezingen enorme advertenties van Kaag. Dan denk je toch: oh, ze hebben nog geld over van dat miljoen van Schuurman. Als zo'n partij dat ook inzet bij de raadsverkiezingen, moet je concluderen dat het gelijke speelveld in de politiek is verdwenen. We moeten oppassen dat het niet nog ongelijker wordt.'

47. De lokale politieke partijen die dus tegen dit soort donaties moeten opboksen. Je zou bijna kunnen stellen dat het vechten tegen de bierkaai is. In een proefschrift over partijfinanciering van Dragstra wordt in dat kader onder meer gesteld⁸:

'Na de eeuwwisseling waren het vooral de nieuwe politieke partijen die giften- en sponsoringsaffaires veroorzaakten. Dat is niet verwonderlijk. Nieuwe politieke partijen beschikken vaak niet over een breed ledenbestand, zodat de inkomsten uit contributies niet erg hoog zijn. Tegelijkertijd komen zij niet voor overheidssubsidie in aanmerking, daar op grond van de Wet subsidiëring politieke partijen alleen subsidie verstrekt wordt'

⁶ Dit blijkt ook uit bijvoorbeeld:

<https://vng.nl/publicaties/gelijke-monniken-gelijke-kappen-weg-met-het-onderscheid-tussen-lokale-en-landelijke-politieke-partijen> en <https://vng.nl/artikelen/betoog-lokale-partijen-hebben-ook-recht-op-subsidie>.

⁷ FTM 15 mei 2022, 'Expert partijpolitiek Gerrit Voerman: 'Het gelijke speelveld in de politiek is verdwenen'. Te raadplegen via:

<https://www.ftm.nl/artikelen/gerrit-voerman-financiering-politieke-partijen?share=7zj0ohhJSXDgZIThzdjjpcklpdJ6A1SEF905D47F035sVbkhn3RqRpLp7dG1VTM%3D>.

⁸ L. Dragstra (2008), p.336, 'Enige opmerkingen over partijfinanciering: de regelgeving voor publieke en private financiering van politieke partijen in Nederland en Duitsland nader bekeken en beoordeeld. Te raadplegen via:

https://pure.uva.nl/ws/files/1082331/57588_DRUKVERSIE_thesis.pdf).

aan politieke partijen die reeds over een vertegenwoordiging in het parlement beschikken (artikel 2 lid 1 Wspp). In zekere zin worden de nieuwe partijen dus in de armen van private geldverstrekkers gedreven. Dat hoeft op zichzelf niet bezwaarlijk te zijn wanneer het gaat om donateurs-sympathisanten die slechts hun goedgeefsheid willen demonstreren en de partij de nodige openbaarheid betracht. Anders wordt het uiteraard wanneer bedrijven en maatschappelijke organisaties de nieuwe partijen willen kopen en daarmee kapen. En wanneer – en dat is het meest waarschijnlijk – de giften zich ergens in de grote ruimte tussen nagenoeg belangeloze vrijgevigheid en regelrechte omkoping bevinden, dan is op z'n minst maatschappelijke discussie over de wenselijkheid van deze giften mogelijk. Veel zal afhangen van de geschonken bedragen, het openbaarheidsregime van de partij, de persoon van de geveer en (voor zover kenbaar) diens motieven.'

48. Dit citaat illustreert treffend de afwijkende positie waarin lokale politieke partijen zich ten opzichte van afdelingen van landelijke partijen bevinden. Ook Groep de Mos heeft private geldverstrekkers gezocht, juist omdat er anders onmogelijk op te boksen is tegen de landelijke partijen. De Groep De Mos, en in het bijzonder De Mos zelf, is daarin gestuit op ondernemende personen die – voor zover De Mos kon nagaan – hun 'goedgeefsheid' wilden uiten. En daar is niets mis mee. Groep de Mos wilde (net zoals landelijke partijen dat relatief eenvoudiger kunnen) verder komen. En daarvoor moest er geld binnenkomen.
49. Fondsenwerving is dan ook iets waar Groep de Mos in de jaren die na de gemeenteraadsverkiezingen van 2014 zullen volgen – met succes – mee aan de slag is gegaan. Zo ontving de Groep De Mos, naast vele andere donaties, ook – de inmiddels veelbesproken – donaties van Buis en Atilla Akyol. Donaties die werden gedaan omdat Buis, Zaadhof Atilla Akyol geloofden in Richard De Mos.
Donaties die werden gedaan omdat Buis, Zaadhof en Atilla Akyol geloofden in de ideeën van de Groep De Mos.
Donaties die werden gedaan omdat Buis, Zaadhof en Atilla Akyol hart voor Den Haag hadden.
Donaties die – treurig maar waar – voor Buis, Zaadhof en Atilla Akyol ongekende gevolgen hebben gehad.
50. Mochten zij deze donaties doen? Ja, natuurlijk mochten zij deze donaties doen! Prof. Voerman heeft ter terechtzitting laten weten dat met betrekking tot de financiering van lokale politieke partijen niets (wettelijk) is geregeld, anders dan dat lokale politieke partijen moeten beschikken over een giftenreglement. Dat gaat binnenkort misschien wel veranderen, maar voor deze strafzaak is dat niet van belang. Wat van belang is, is dat lokale politieke partijen de regels die

ze hanteren voor giften en sponsoring zelf mochten, en nog steeds mogen, bepalen.

51. Zou het dan erg zijn geweest dat Buis, Zaadhof en Atilla Akyol deze donaties misschien wel hebben gedaan omdat ze er zelf belang bij hadden (waarmee de verdediging overigens niet stelt dat dit zo was)? Nee, dit zou helemaal niet erg zijn geweest! Dragstra stelt hierover⁹:

'Particulieren en bedrijven die geld schenken aan politieke partijen kunnen daarvoor verschillende motieven hebben. Van geheel belangeloze vrijgevigheid kan daarbij eigenlijk geen sprake zijn: zelfs de burger die een bedrag van € 5,- overmaakt naar de rekening van een politieke partij waarvan het gedachtegoed hem aanspreekt, heeft een zeker belang bij het doen van een dergelijke gift. Hij steekt de partij immers een financieel hart onder de riem teneinde haar in staat te stellen de maatschappij te verwezenlijken waar hij – de genoemde burger – van droomt. Tegen giften zoals hier beschreven bestaan weinig bezwaren. Het feit dat zij voorkomen, bewijst dat politieke partijen over een zekere maatschappelijke verankering beschikken en dat is juist positief te waarderen.'

52. Dat Groep de Mos over die maatschappelijke verankering beschikt, is voor wat betreft de verdediging de afgelopen weken als een paal boven water komen te staan. Die maatschappelijke verankering is bij uitstek terug te zien in de ombudspolitiek, waar later in dit pleidooi nog op terug zal worden gekomen.
53. Is het vervolgens wettelijk verboden om als donateur van een politieke partij invloed uit te oefenen op het verkiezingsprogramma van die politieke partij? Wederom is het antwoord nee! Zo blijkt ook uit de verklaring van prof. Voerman, die onder meer in is gegaan op het voorbeeld van het CDA, dat recentelijk het verkiezingsprogramma zou hebben aangepast in het voordeel van ondernemers, nadat een miljonair een donatie van 1,2 miljoen euro aan die partij gaf. Wel is het volgens prof. Voerman handig om daarbij transparantie na te streven. Laat dat nou één ding zijn dat De Mos en diens politieke partij immer hebben gedaan indien de donateur daarmee akkoord ging: open en bloot communiceren over het feit dat er gesponsord werd.
54. Kortom, er is niets mis met het gegeven dat Groep de Mos donaties heeft ontvangen, nu er geen enkele wettelijke beperking is die dit verbiedt. Een

⁹ L. Dragstra (2008), p. 329, 'Enige opmerkingen over partijfinanciering: de regelgeving voor publieke en private financiering van politieke partijen in Nederland en Duitsland nader bekeken en beoordeeld. Te raadplegen via: (https://pure.uva.nl/ws/files/1082331/57588_DRUKVERSIE_thesis.pdf).

lokale politieke partij zoals Groep de Mos moet opboksen tegen lokale afdelingen van landelijke partijen, die voor bijvoorbeeld financiële bijdragen aan verkiezingscampagnes kunnen aankloppen bij de moederorganisatie. Dit zorgt voor ongelijkheid. Het feit dat een donateur een mogelijk eigen belang heeft bij de donatie, maakt niet dat deze donatie als 'fout' kan worden gekwalificeerd. Dit zijn constatering die voor het vervolg van dit pleidooi van belang zijn.

[PPP, sheet 7]**Het bedrijven van politiek en ombudspolitiek in het bijzonder**Wat is ombudspolitiek?

55. In de Volkskrant werd op de eerste van de inhoudelijke behandeling een artikel geplaatst met als kop: *'Rechtszaak tegen Richard de Mos van start: bedreef hij 'ombudspolitiek' of was er sprake van corruptie?'*.¹⁰
56. De verdediging wil één ding vooropstellen: ombudspolitiek heeft helemaal niets van doen met corruptie of vriendjespolitiek. De term ombudspolitiek loopt echter wel als een rode draad door deze zaak, ook mede gelet op het feit dat het bedrijven van ombudspolitiek al vóór aanvang van deze strafzaak voor politieke opposanten van Groep de Mos reden vormde Groep de Mos – ongefundeerd – te beschuldigen van onder meer cliëntelisme.¹¹ Deze politieke beschuldigingen blijken uiteindelijk door de Rijksrecherche te zijn vertaald naar een strafdossier. Een strafdossier waarin de visies en verklaringen van De Mos (maar ook: Guernaoui) vrijwel niet geverifieerd of gecontroleerd zijn.
57. Want om de standpunten van De Mos en Guernaoui goed te kunnen begrijpen, en in het bijzonder de wijze van politiek bedrijven zoals die door de Rijksrecherche en het Openbaar Ministerie *geframed* wordt als strafbaar, is het essentieel om te weten wat er nu precies bedoeld wordt met ombudspolitiek. Hierover is tijdens de zittingen van de afgelopen weken door zowel De Mos als Guernaoui reeds het nodige naar voren gebracht. Ook in de vandaag getoonde fragmenten uit de documentaire 'Napels aan de Noordzee' wordt dit treffend geïllustreerd.

[PPP, sheet 8]

58. Maar waar doelt de term ombudspolitiek nu precies op? Over de ombudspolitiek die De Mos en de leden van Groep de Mos bedrijven, is de afgelopen jaren veel

¹⁰ Te raadplegen via: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/rechtszaak-tegen-richard-de-mos-van-start-bedreef-hij-ombudspolitiek-of-was-er-sprake-van-corruptie~b2fefc45/>.

¹¹ Te raadplegen via: <https://www.ad.nl/den-haag/onderzoek-naar-clientelisme-de-mos~aaa0c347/>.

(in de media) geschreven. De term 'ombudspolitiek' is afkomstig van een journalist van het AD Haagsche Courant. Tegenover de Volkskrant liet De Mos weten die te beschouwen als geuzennaam¹²:

'Als marktkooplui in Loosduinen ons benaderen omdat de markt niet loopt terwijl de vergunningen peperduur zijn, dan komt een dag later iemand van ons langs', geeft hij als voorbeeld. 'Maar we luisteren ook naar een 81-jarige mevrouw die haar nek breekt over loszittende stoeptegels of naar een gezin dat niet kan rondkomen met een bijstandsuitkering.'

59. De Mos en zijn politieke partij willen een verbindende schakel zijn tussen bestuur en burger, waarbij de kloof die door veel burgers in dat verband wordt ervaren, wordt overbrugd. De Mos wil met zijn politieke partij opkomen voor (individuele) belangen van burgers en kleine ondernemers, die zoals hij het noemt, 'worden platgewalst door de gemeentelijke regeltjesbulldozers'. De Mos ziet de politicus als ombudsman, waarbij de volksvertegenwoordigende taak bij uitstek op nummer één staat.
60. De vraag is vervolgens wat er nodig is om een dergelijke politicus te kunnen zijn. De Mos en zijn politieke partij hebben hier een duidelijke visie op. De (lokale) politicus moet benaderbaar en altijd bereikbaar zijn. Denken in oplossingen in plaats van problemen. Of het nu gaat om een hoogbejaarde man helpen die slachtoffer wordt van een stelende thuiszorgmedewerkster, of het aanjagen van een woningcorporatie bij het uit de woning zetten van een overlast gevende persoon: Groep de Mos luistert, denkt mee, pakt aan. Je bent er altijd voor hen die je gekozen hebben, waarbij leidend is 'nederigheid, klantgerichtheid en de discipline om altijd antwoord te geven op vragen van bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden'.¹³
61. Zo hielden De Mos en Guernaoui als wethouders wekelijks een spreekuur, waardoor alle inwoners van Den Haag op een eenvoudige en toegankelijke wijze voor hen belangrijke onderwerpen konden aankaarten. Het is typerend voor de ombudspolitiek. Het verkleint de kloof tussen burger en bestuur. Dat Groep De Mos verbonden is met de inwoners van haar stad, blijkt overigens ook uit het feit dat de partij voor burgers en andere belanghebbenden wijkshouwen, werkbezoeken en thema-avonden organiseert. De partij werkt met stadsdeelvoorzitters en wijkvertegenwoordigers, die de ogen en oren van de partij in de wijk zijn.

¹² Zie: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/na-zes-jaar-knoken-is-partij-van-oud-pvv-er-de-mos-in-den-haag-de-grootste-niet-links-niet-rechts-maar-lokaal~b2a25b70/>.

¹³ Zie ook R. De Mos, 'Mijn Verhaal', p. 37.

62. Die ombudspolitiek spreekt inwoners van Den Haag tot op de dag van vandaag in grote mate aan. Dat blijkt ook wel uit het feit dat ook bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 de Groep De Mos, ondanks het drukkend bestaan van de onderhavige strafzaak, opnieuw de meeste stemmen in Den Haag kreeg. Zelfs één zetel erbij.
63. Overigens zijn het niet alleen veel inwoners van Den Haag die een heilig geloof hebben in (de) ombudspolitiek (van de Groep De Mos), maar ook personen die de politiek nauwgezet volgen en kennen. Dan kan gedacht worden aan Thorbeckehoogleraar Boogaard, die zich in de media heeft uitgesproken als 'fan van Richard De Mos' en diens ombudspolitiek. Boogaard liet opschrijven: *'De Mos heeft grote groepen mensen opnieuw bij de politiek gebracht, door samen met hen iets van de grond af op te bouwen. Dat is precies zoals ik het zou willen zien.'*¹⁴ Of aan Geerten Waling van Elsevier, die stelt dat een brede groep kiezers snakt naar deze vorm van politiek bedrijven, waarmee bedoeld wordt op het opkomen voor concrete rechten en belangen van burgers.¹⁵
64. Zelfs de VVD nam het idee van de ombudspolitiek over, zo blijkt uit het jaarverslag uit 2020, waarin te lezen is¹⁶:

'VVD'ers door het hele land zijn met die nieuwe situatie op een geweldige manier aan de slag gegaan. Een mooi voorbeeld: in heel Nederland zijn er door VVD'ers digitale spreekuren georganiseerd, onder meer met horeca-ondernemers en met boa's. Door actief te luisteren op te halen waar zij tegenaan liepen, was de VVD politiek in staat alles te doen wat nodig was om hen te helpen de moeilijke tijd door te komen. Het bedrijven van 'ombudspolitiek', actief ophalen wat er speelt en daarmee aan de slag gaan, bleek in deze tijd zeer waardevol.'

Letterlijk gejat van De Mos.

¹⁴ Te raadplegen via: <https://vng.nl/artikelen/thorbeckehoogleraar-geerten-boogaard-ombudspolitiek-heeft-geen-vieze-geur>.

¹⁵ Te raadplegen via: <https://www.ewmagazine.nl/nederland/opinie/2020/07/er-is-toekomst-voor-de-ombudspolitiek-209500w/>.

¹⁶ Jaarverslag VVD, p. 24. Te raadplegen via: <https://www.vvd.nl/wp-content/uploads/2016/12/VVD-Jaarverslag-2020.pdf>.

Relatie tussen deze strafzaak en ombudspolitiek: geen sprake van!

65. Uw rechtbank wierp tijdens de vierde dag van de inhoudelijke behandeling de vraag op of ombudspolitiek dan niet mogelijk betekent dat 'een voorkeursrelatie voor bepaalde mensen' in het leven wordt geroepen. Daarbij werd de link gelegd met de onderhavige strafzaak. Is er met andere woorden een relatie tussen de onderhavige strafzaak en ombudspolitiek? Het antwoord daarop is voor wat betreft de verdediging glashelder: die relatie is er niet!
66. Het (óók) op microniveau regelen van zaken voor burgers, zorgt ervoor dat je inderdaad dicht bij die burgers komt te staan. Dat spreekt mensen aan. Dat zorgt ervoor dat burgers gehoord worden (wat lang niet altijd vanzelfsprekend is in de politiek). Dat zorgt ervoor dat individuele burgers geholpen worden. Dat zorgt er uiteindelijk ook misschien wel voor dat burgers op je politieke partij gaan stemmen.
67. Dat is iets wezenlijk anders dan het als burger hebben van een voorkeursrelatie met een lokale politicus/bestuurder. Het zijn de individuele burgers (of: ondernemers) die concreet aan de bel trekken; zij melden zich met een probleem of zijn op zoek naar een luisterend oor bij de vertegenwoordigers van de ombudspolitiek. Daarbij dienen twee belangrijke kanttekeningen te worden geplaatst:
- 1) iedereen kan aan die bel trekken met een probleem of idee; en
 - 2) wanneer je aan die bel trekt, is het aan de vertegenwoordiger van die ombudspolitiek om in alle zelfstandigheid en onafhankelijkheid een politieke afweging te maken om al dan niet iets te doen met het probleem of idee.

En dat is dan ook precies wat zowel De Mos als Guernaoui consequent hebben gedaan.

68. De ombudspolitiek (waarvan Richard de Mos het boegbeeld is) heeft, naast een zeer groot aantal andere personen, óók Atilla Akyol, Jansen, Zaadhof en Buis aangesproken. Deze mannen, die nu allen verdacht worden van ernstige strafbare feiten, hebben zich op legitieme wijze laten verleiden om op verschillende manieren betrokken te raken bij de verfrissende, daadkrachtige en doelgerichte handelwijze van Richard de Mos en diens politieke partij. Zij zagen stuk voor stuk (met hun eigen blik) in dat die ombudspolitiek de stad Den Haag mooier zou maken. Want er gebeurden nu daadwerkelijk dingen. Het zal uw rechtbank mogelijk aanspreken: niet lullen, maar poetsen! Een politieke

partij die naar de ideeën en problemen van burgers luistert. Een politieke partij die zich aan verkiezingsbeloftes houdt. Een politieke partij die, als dat in het belang van de stad is, dingen aanpakt.

69. Het gevaar ligt dan op de loer dat wanneer een strafrechtelijk onderzoek zich alleen richt op onderdelen die door de Rijksrecherche en het Openbaar Ministerie als belastend worden verondersteld, een beeld ontstaat van een zeer beperkt aantal activiteiten waar de Groep De Mos, De Mos en Guernaoui zich mee bezig hebben gehouden de afgelopen jaren. Terwijl dit op geen enkele manier recht doet aan de vele inspanningen, successen en initiatieven die óók zijn ontplooid. Allemaal in het kader van de ombudspolitiek. Dat beeld van die ombudspolitiek komt op geen enkele manier terug in het dossier van de Rijksrecherche.
70. De Mos heeft de afgelopen jaren met zijn lokale politieke partij een veelheid aan inspanningen, successen en initiatieven verricht. Om dat beeld toch ook een beetje hier in de rechtszaal te doen landen, heeft de verdediging een lijst van meer dan twintig pagina's opgesteld waarin websitelinks te vinden zijn van de concrete en tastbare initiatieven die rechtstreeks voortvloeien uit de ombudspolitiek van de Groep De Mos. Zo kan er door de verdediging worden bijgedragen aan een wat evenwichtiger beeld van de Groep De Mos en de ombudspolitiek die zij bedrijft (**bijlage 1**).
71. Naast deze lijst met talloze (politieke) initiatieven hebben De Mos en Guernaoui zich inderdaad ook beziggehouden met initiatieven op basis waarvan de Rijksrecherche zaaksdossiers heeft samengesteld. Of het nu gaat om het opknappen van een leegstaand V&D-pand, betrokkenheid tonen bij het in Den Haag houden van de iconische band Di-rect of het inzetten voor een beter nachtleven in Den Haag: de Groep De Mos, Richard De Mos en Rachid Guernaoui deden het. Net zoals zij dus zoveel andere dingen deden, die niet in het strafdossier worden genoemd, zoals bijvoorbeeld een fietsrit van wethouder De Mos langs ondernemers in Escamp (**bijlage 2**).
72. In het vervolg van dit pleidooi zal nader worden ingegaan op de individuele zaaksdossiers. Daarbij is het wel van belang om steeds in het achterhoofd te houden dat De Mos en diens politieke partij 24/7 klaarstonden voor iedereen. Niet alleen, zoals het Openbaar Ministerie en de Rijksrecherche stellen, voor de medeverdachten. Zoals De Mos het ook tijdens de inhoudelijke behandeling heeft verwoord: er kunnen karrevrachten met stukken binnen worden gereden wanneer gekeken wordt naar individuele personen met wie hij gesprekken

voerde, voor wie hij zich inzette en voor wie hij iets heeft betekend.
Ombudspolitiek in *optima forma*.

[PPP, sheet 9]**Geldigheid dagvaarding**

73. Alvorens de verdediging in zal gaan op de diverse tenlastegelegde feiten, zal zij allereerst een standpunt innemen met betrekking tot de geldigheid van de dagvaarding ten aanzien van feit 1.

Partiële nietigheid dagvaarding t.a.v. feit 1, deelname criminele organisatie

74. Ten aanzien van feit 1 geldt dat dit feit er – kort gezegd – op neerkomt dat er sprake zou zijn van een of meer criminele organisaties. De verdediging stelt zich op het standpunt dat de tenlastelegging ten aanzien van feit 1 in de verste verte niet voldoet aan de eisen zoals die voortvloeien uit artikel 261 Sv. Uw rechtbank liet tijdens de inhoudelijke behandeling bij de ondervraging van Davituliani al weten 'een beetje in het duister te tasten' ten aanzien van het verwijt van deelname aan een of meerdere criminele organisaties. De verdediging stelt zich in de zaken van De Mos en Guernaoui op het standpunt dat zij volledig in het duister tast wanneer het gaat over dit verwijt.
75. In de tenlastelegging lijkt het erop dat De Mos en Guernaoui zouden hebben deelgenomen aan een of meer organisaties, die bestonden uit henzelf, Jansen, Zaadhof, Buis, Atilla Akyol, Erdinç Akyol en Davituliani. Deze organisatie, dan wel organisaties, zou/zouden tot oogmerk hebben gehad het plegen van misdrijven. In de tenlastelegging worden vervolgens een viertal misdrijven genoemd, te weten: actieve omkoping van ambtenaren, passieve omkoping van ambtenaren, schending van de geheimhoudingsplicht en omkoping van keizers/overtredingen van de Kieswet.
76. Als uitgangspunt met betrekking tot artikel 261 Sv geldt dat de (strafbare) gedraging in voldoende mate in de tenlastelegging moet kunnen worden geïdentificeerd. Dat wil zeggen dat de tenlastelegging als 'opgave van het feit' een a) duidelijk en begrijpelijk tekstueel geheel vormt dat b) voldoende feitelijk is en c) niet innerlijk tegenstrijdig of dubbelzinnig is.¹⁷ Daarbij is doorslaggevend het antwoord op de vraag of de verdachte (en zijn raadsman) kan (kunnen) begrijpen wat hem wordt verweten, waarbij niet alleen de tekst van de tenlastelegging en de daarin besloten liggende bedoeling van de steller

¹⁷ Zie in dat verband ook HR 24 juni 1980, LJV AC6934, NJ 1981134 (m.nt. Van Veen).

daarvan gewicht in de schaal legt, maar evenzeer betekenis toekomt aan externe factoren als diens ter terechtzitting afgelegde verklaring, het aan hem ter beschikking gesteld zaaksdossier en de overgelegde pleitnota.

77. In dat verband zijn een aantal omstandigheden te noemen die maken dat niet gesproken kan worden van een tenlastelegging die voldoet aan de eisen zoals die voortvloeien uit artikel 261 Sv.
- a. Allereerst is dat het gegeven dat voor de verdediging niet duidelijk is wie bij welke organisatie zou horen en op welke wijze dat vermeend samenwerkingsverband in de praktijk zou hebben uitgezien. De diverse onderwerpen die worden onderscheiden in het omvangrijke dossier, waaronder 'horeca', 'vastgoed' en 'verkiezingsfraude', lopen volledig door elkaar.
 - b. Daarnaast volgt uit de tenlastelegging dat actieve en passieve omkoping door elkaar worden gebruikt en dat dit niet ten aanzien van De Mos en Guernaoui gespecificeerd is. Hoe kan een crimineel samenwerkingsverband, dat zoals het woord het al impliceert, 'samenwerking' vereist, zowel het oogmerk hebben tot het plegen van zowel actieve als passieve omkoping van elkaar?
 - c. Op geen enkele wijze blijkt uit de tenlastelegging hoeveel organisaties de officieren van justitie op het oog hebben.
78. De verdediging is van oordeel dat gezien de in algemene bewoordingen gestelde summiere tenlastelegging van feit 1, tegen een achtergrond van het zeer omvangrijke dossier, gesproken kan worden van een '*mer à boire*' aan strafbare feiten. Alles op één hoop gegooid. Evenmin wordt op basis van de tenlastelegging (ook niet wanneer het dossier in ogenschouw wordt genomen) duidelijk hoe deze criminele samenwerkingsverbanden eruit zouden hebben gezien. Juist in een zaak als deze eist de goede procesorde een specifiekere geformuleerde tenlastelegging.
79. Voor beantwoording van de vraag of voor De Mos en Guernaoui voldoende duidelijk is waar zij zich tegen dienen te verweren is niet uitsluitend de tekst van de tenlastelegging van belang maar ook de inhoud van het strafdossier.

80. Wat leert echter het dossier?

- A.** Onderdeel van het dossier is ZD01, onder de titel CSV Vastgoed. Dit dossier bevat op pagina 14 een hoofdstuk onder de titel 'Weergave criminele organisatie' (1.4).

Concreet wordt aangegeven dat zes genoemde personen deze organisatie zouden hebben gevormd. Geconcludeerd kan worden dat hier dus één in de tenlastelegging bedoelde criminele organisatie wordt omschreven, de CSV Vastgoed. Omdat in de tekst van de tenlastelegging meer personen worden genoemd dan de door het Openbaar Ministerie veronderstelde leden van de CSV Vastgoed wordt in de tenlastelegging kennelijk gedoeld op meer dan één organisatie (hoeveel dat zijn blijkt hieruit niet). Als oogmerk van de CSV Vastgoed wordt in het dossier beschreven 'het plegen van ambtelijke corruptie'. Dit oogmerk wordt niet als zodanig genoemd in de tenlastelegging.

De tenlastelegging bevat de oogmerken:

- (poging) omkoping;
- schending geheimhoudingsplicht;
- passieve ambtelijke omkoping;
- omkoping van kiezers.

Wanneer de tenlastelegging wordt gelezen in samenhang met de inhoud van het dossier blijft ten aanzien van de CSV Vastgoed volkomen onduidelijk welk oogmerk het Openbaar Ministerie aan deze organisatie toedicht. Sterker nog, de onduidelijkheid in de tenlastelegging wordt slechts vergroot door raadpleging van het dossier. Wordt bijvoorbeeld bedoeld dat de CSV Vastgoed als oogmerk heeft gehad de omkoping van kiezers? Zo dat het geval is dan is weer niet te begrijpen dat medeverdachte Davituliani blijkens de inhoud van ZD01 niet is opgenomen in de kring van deelnemers aan de criminele organisatie CSV Vastgoed.

- B.** Onderdeel van het dossier is ZD18, onder de titel CSV Horeca. Dit dossier bevat op pagina 9 een weergave van de criminele organisatie (1.5). Ook hier worden een aantal personen genoemd die deel uit zouden maken van deze CSV. Deze organisatie heeft volgens het dossier als oogmerk:
- (poging tot) omkoping ambtenaren;
 - schending van de geheimhoudingsverplichting;
 - passieve ambtelijke omkoping;
 - omkoping van kiezers.

81. Lezing van het dossier leert dat de OvJ mogelijk doelt op minimaal twee organisaties maar dan wel met exact hetzelfde oogmerk. Vermeld is bijvoorbeeld dat er vanuit de criminele organisatie CSV Horeca een link is naar de criminele organisatie rondom de vastgoedondernemers, waarmee dus nogmaals bedoeld lijkt te worden op het bestaan van minimaal twee afzonderlijke criminele organisaties.
82. Echter, in het dossier wordt ook beschreven dat er een evidente relatie is tussen de medeverdachte Zaadhof en medeverdachte Atila Akyol. In zaaksdossier (De Schilde) zijn zij samen actief. In de gehele context van de zaak duidt dat er dan weer op dat zoal er al sprake is van meer organisaties dat zij deelnemer zijn van dezelfde organisatie. Maar dat is lijnrecht in tegenspraak met de tekst van de tenlastelegging gecombineerd met de beschrijving in het dossier waaruit lijkt te volgen dat het Openbaar Ministerie beide personen ieder apart in een verschillende organisatie plaatst.
83. De onbegrijpelijkheid van wat aan De Mos en Guernaoui nu onder feit 1 verweten wordt, neemt nog meer toe door hetgeen op bladzijde 10 is vermeld. Als wederdienst die De Mos en Guernaoui zouden hebben geleverd binnen de CSV Horeca is opgenomen de subsidieverstrekking besproken in ZD19, TACV. Nog onduidelijker wordt het allemaal nu kennelijk ook een wederdienst binnen de CSV Horeca zou zijn het doorsturen van de verkenning coalitie, ZD08. Blijkens de inhoud van ZD08 wordt in dat zaaksdossier aan De Mos het lekken aan leden van de klankbordgroep verweten. In de klankbordgroep bevinden zich volgens het Openbaar Ministerie leden van twee criminele organisaties. Dat deze wederdienst opgenomen is binnen de beschrijving van de CSV Horeca en niet binnen de CSV Vastgoed maakt de verwarring nog groter.
84. Bedoelen de officieren van justitie nu werkelijk dat er zich in de klankbordgroep van Groep de Mos leden van twee verschillende criminele organisaties bevonden, twee organisaties met exact hetzelfde oogmerk? Of bedoelen de officieren van justitie toch te stellen dat we te maken hebben met één organisatie? Maar in het dossier is ook een crimineel samenwerkingsverband Politieke ondermijning te vinden.¹⁸ Alle in de tenlastelegging opgenomen oogmerken zouden in deze criminele organisatie ondergebracht kunnen worden. De inhoud van het dossier gehouden naast de tekst van de tenlastelegging maakt de tenlastelegging slechts nog schimmiger dan die al was zonder de

¹⁸ ZD 11 De Zeeheld, p. 10.

inhoud van het dossier.

85. Lezing van de uitlatingen van het Openbaar Ministerie leidt tot nog meer verwarring.
86. Op 10 juli 2020 publiceerde het Openbaar Ministerie een persbericht waarin onder meer het volgende werd gesteld¹⁹:

'De verdenkingen tegen twee wethouders van Den Haag, die hun functie in oktober 2019 neerlegden, zien op schending van hun ambtsgeheim, meened, corruptie en deelneming aan criminele organisaties met enkele vastgoed- en horeca-ondernemers.'

Twee criminele organisaties dus. Verder wordt gesteld:

'Een raadslid van de Groep de Mos wordt verdacht van meened en deelneming aan de vermoedelijke criminele organisatie met de horeca-ondernemers.'

Wederom, minimaal twee criminele organisaties.

87. Tijdens de regiezitting in oktober 2022 werd door de officieren van justitie het volgende gesteld²⁰:

'Naar de mening van het Openbaar Ministerie is sprake van meerdere verdachten die samen een netwerk hebben gevormd - een exclusief netwerk, waarbinnen de corruptie plaatsvond.'

Dat lijkt te hinten op één criminele organisatie. Maar ook weer niet, omdat een netwerk iets anders is dan een criminele organisatie.

88. In het requisitoir is de stelling betrokken dat het beeld is ontstaan van een medio 2017 ontstaan netwerk bestaande uit een aantal ondernemers en politici, die gedreven werden door wederzijdse voordelen.²¹
89. Ook is gesteld dat het Openbaar Ministerie het oog heeft op een organisatie wiens leden een informele samenwerking kenden, die heel bewust met

¹⁹ Te raadplegen via: <https://www.om.nl/actueel/nieuws/2020/07/10/verdachten-in-corruptieonderzoek-den-haag-geinformeerd-over-verdenkingen>.

²⁰ Proces verbaal d.d. 14 oktober 2022, p. 3.

²¹ Requisitoir, p. 9.

uitsluiting van anderen resulteerde in de behartiging van wederzijdse belangen.²² Daarnaast wordt door het Openbaar Ministerie gesteld²³:

'Alle acht verdachten worden ervan verdacht te hebben deelgenomen aan een organisatie die tot oogmerk had het plegen van (actieve en passieve) omkoping en schending van het ambtsgeheim. Voor enkelen van hen geldt dat zij ook het oogmerk hadden op het plegen van omkoping van kiezers en overtreding van de Kieswet.'

90. Hier lijkt het Openbaar Ministerie aan te geven dat er in hun ogen nu opeens sprake is van slechts één criminele organisatie, dat zou volledig haaks staan op eerdere berichtgeving (zie hierboven) en op de inhoud van het strafdossier. Extra verwarrend is dat hier kennelijk het in de tenlastelegging opgenomen oogmerk 'omkoping van kiezers' niet langer als oogmerk van de organisatie(s) wordt gezien, maar als oogmerk van enige leden van één of meer organisatie(s). De vraag is dan natuurlijk wel op welke 'leden' het Openbaar Ministerie hier doelt.
91. Op pagina 24 van het requisitoir nemen de officieren van justitie duidelijk gas terug op het verwijt van één of meer criminele organisatie(s): 'Toch is het goed te benadrukken dat het hier gaat om de onderliggende omkopingsdelicten, om een zaak waarin de boventoon ontegenzeggelijk wordt gevoerd door de eigenlijke corruptiebepalingen en de daarmee samenhangende schendingen van het ambtsgeheim.' Maar dan: 'de keuze voor een criminele organisatie komt voort uit het beeld dat wij kregen van een zorgvuldige organisatie waarin de (!) deelnemers heel planmatig bezig waren om door omkoping invloed in het Haagse stadhuis te krijgen'.
92. Hoe moet de verdediging dit nu begrijpen? Dit gaat toch echt om een organisatie waar De Mos en Guernaoui geen deel van uitmaakten. Zij kunnen immers geen deelnemers zijn die planmatig bezig waren om door omkoping invloed in het Haagse stadhuis te krijgen.
93. Dit alles heeft tot gevolg gehad dat volkomen onduidelijk is waar De Mos en Guernaoui zich ter zake feit 1 tegen dienen te verweren, zoals dat door De Mos en Guernaoui ten tijde van de inhoudelijke behandeling ook duidelijk is aangegeven.
94. Resumerend, het Openbaar Ministerie heeft in een persbericht in 2020 bericht dat sprake is van een CSV Vastgoed en een CSV Horeca. In het dossier is

²² Requisitoir, p. 11.

²³ Requisitoir, p. 15.

beschreven dat deze beide organisaties van elkaar verschillende deelnemers hadden. In het dossier is sprake van een derde criminele organisatie, de CSV Politieke ondermijning. Op geen enkel moment is door het Openbaar Ministerie op de beschuldiging van verschillende criminele organisaties terug gekomen en de tenlastelegging suggereert evident verschillende organisaties, reeds omdat deze wijze van ten laste leggen (één of meer) zeer ongebruikelijk is. De stelling in het requisitoir – op innerlijk tegenstrijdige wijze – betrokken dat de beschuldiging één organisatie betreft, staat haaks op de inhoud van het persbericht van het Openbaar Ministerie uit 2020, staat in belangrijke mate haaks op de tekst van de tenlastelegging en staat diametraal op de inhoud van het dossier.

95. In hoofdstuk 11 van het requisitoir²⁴, onder de kop 'Conclusies criminele organisatie', geven de officieren van justitie aan dat het aanvankelijk uitging van twee los van elkaar staande organisaties, maar dat nu gekozen is voor één criminele organisatie. Maar die visie wordt dan ook weer onnavolgbaar uitgelegd²⁵:

'[...] en het dossier De Schilde is het eerste dat laat zien dat beide organisaties daadwerkelijk aan elkaar verbonden zijn [...].'

En²⁶:

'Ook het dossier Leyweg verbindt de beide samenwerkingsverbanden met elkaar'

96. Dus toch twee criminele organisaties. Dat criminele organisaties met elkaar verbonden zijn, betekent namelijk niet dat daardoor één organisatie bestaat of ontstaat. Waar het CSV Politieke ondermijning is gebleven blijft raden, toch zou deze nog steeds kunnen worden begrepen onder de tekst van de tenlastelegging, wat ook zo blijft wanneer de inhoud van het dossier daarbij wordt betrokken.
97. In hoofdstuk 15 onder kop 'Bewezenverklaring' hebben de officieren van justitie gerekwireerd tot bewezenverklaring van deelneming aan één of meerdere organisaties. Desgevraagd door de voorzitter werd dat veranderd in één organisatie. Maar ook is op papier opgenomen dat de organisaties het oogmerk hadden (meervoud). Daarna gaat het weer over één organisatie. Kortom het lijkt erop dat ook het Openbaar Ministerie tot op het laatste moment heeft

²⁴ Requisitoir, p. 151 e.v.

²⁵ Requisitoir, p. 151.

²⁶ Requisitoir, p. 152.

gezwalkt tussen één of meerdere organisaties. Dat mag, maar op het moment van dagvaarden had de beschuldiging duidelijk moeten zijn, opdat verweer daartegen mogelijk is.

98. De verdediging wijst in dat verband naar een recente uitspraak van de rechtbank Amsterdam, waarin de rechtbank de dagvaarding ten aanzien van het verwijt ter zake artikel 140 Sr nietig heeft verklaard, omdat de tenlastelegging bezien in samenhang met het strafdossier, zodanig algemeen en ruim is opgesteld dat het voor de verdachte onduidelijk was waarvan hij precies werd beschuldigd.²⁷
99. Overigens is het – op z'n zachtst gezegd – opmerkelijk te noemen dat de officieren van justitie alvast op voorhand betogen dat de tenlastelegging ter zake feit 1 niet aan nietigheid lijdt (voor geval de verdediging dit gaat betogen).
100. Al met al kunnen De Mos en Guernaoui zich niet verdedigen bij een dagvaarding die op een dergelijke wijze is opgesteld. De consequentie dient te zijn dat de tenlastelegging ter zake feit 1 nietig verklaard zal worden.

²⁷ Rechtbank Amsterdam 23 januari 2023, ECLI:NL:RBAMS:2023:260.

[PPP, sheet 10]**Beknopt juridisch kader met betrekking tot passieve omkoping van een ambtenaar als bedoeld in artikel 363 Sr**

101. De verdediging is normaliter geen groot voorstander van het in een pleidooi 'oplepelen' van het juridisch toetsingskader. Dit juridisch toetsingskader is ongetwijfeld bekend bij uw rechtbank. Tegelijkertijd is het wel zo dat in het vervolg van dit pleidooi, in het kader van zowel feit 2 als feit 3, uitvoerig zal worden betoogd waarom er géén sprake is van passieve omkoping als bedoeld in artikel 363 Sr. Het is dan ook omwille van de leesbaarheid onoverkomelijk om allereerst – beknopt – de kaders te schetsen met betrekking tot artikel 363 Sr, waardoor in het vervolg van het pleidooi hier eenvoudig aan gerefereerd kan worden.
102. Allereerst is voor een bewezenverklaring vereist dat een ambtenaar in zijn bediening wordt omgekocht. De woorden 'in zijn bediening' eisen niet dat de ambtenaar bevoegd is tot de diensten die van hem verlangd worden, maar alleen dat zijn ambt hem daartoe in staat stelt of hem daartoe de gelegenheid biedt.²⁸
103. Vervolgens is de vraag of sprake is van het aannemen of vragen van giften, beloften of diensten (hierna samengevat als: giften) van een ander door de ambtenaar. Een gift is aangenomen als het betreffende voordeel feitelijk in de macht van de ambtenaar is geraakt. Van het aannemen van een belofte is sprake als het aanbod wordt geaccepteerd.²⁹
104. Uw rechtbank heeft in de zaak Van Rey overwogen dat voor de beoordeling van de bewijsvraag als laagste bewijsdrempel geldt de vraag of de verdachte op het moment dat hij een gift kreeg op zijn klompen kon aanvoelen (redelijkerwijs moest vermoeden) dat de giften hem werden gedaan door de gever om op enig moment een voordeel op te leveren.³⁰ De Mos en Guernaoui hebben met kracht, en ook gemotiveerd, ontkend dat zij dit op hun klompen hadden moeten aanvoelen, laat staan dat er voor wetenschap vereiste (voorwaardelijke) opzet sprake zou kunnen zijn. De pleidooien in de zaken van De Mos en Guernaoui zullen zich dan ook richten op deze laagste bewijsdrempel. In de visie van het Openbaar Ministerie: het gaat erom dat de ambtenaar zich al heeft laten beïnvloeden op het moment dat de belofte is aangenomen.³¹

²⁸ Zie ook: Rechtbank Amsterdam 10 januari 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:51.

²⁹ Zie ook: Rechtbank Amsterdam 10 januari 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:51.

³⁰ Zie Rechtbank Rotterdam 12 juli 2016, [ECLI:NL:RBROT:2016:5272](https://ecli.nl/rbrot:2016:5272).

³¹ Requisitoir, p. 21.

[PPP, sheet 11]**Feiten 2 en 3, (medeplegen van) passieve omkoping van een ambtenaar: vrijspraak**Inleidende opmerkingen

105. Het tenlastegelegde feit 2 heeft betrekking op (het medeplegen van) passieve omkoping van een ambtenaar, in het bijzonder door de vastgoedondernemers die eveneens vervolgd worden in het onderzoek Tyrus. De stelling van de Rijksrecherche en het Openbaar Ministerie is dat Jansen, Zaadhof en Buis op gestructureerde en ongeoorloofde wijze invloed zouden hebben uitgeoefend op politieke besluitvorming. Die werkwijze zou zijn voortgekomen uit een steeds inniger wordende band tussen De Mos en deze vastgoedondernemers, zo is in het dossier te lezen. Die vastgoedondernemers zouden politieke invloed hebben verkregen door het verstrekken van 'substantiële financiële steun aan Groep De Mos'.³²
106. Het Openbaar Ministerie heeft in zijn requisitoir een feitelijke opsomming gegeven van informatie die zich in het dossier bevindt. Weliswaar ging dit veelal vergezeld met feitelijk onjuiste of interpretatieve stellingen, maar de zaaksdossiers zijn uitvoerig stuk voor stuk besproken. De verdediging gaat ervan uit dat uw rechtbank het dossier kent en zal daarom niet – zoals het Openbaar Ministerie heeft gedaan – de zaaksdossiers van A tot Z gaan bespreken. Desalniettemin, kan de verdediging uw rechtbank verklappen dat de verleiding groot is geweest om dit wél te gaan doen. In ieder zaaksdossier zoals dat door het Openbaar Ministerie is besproken, kunnen door de verdediging meerdere feitelijke onjuistheden, verkeerde aannames, suggesties en onhoudbare stellingen die door het Openbaar Ministerie zijn geponeerd, worden weerlegd.
107. Waarom zou je dan niet als verdediging zijnde al die feitelijke onjuistheden etc. weerleggen? De verdediging kan deze door het Openbaar Ministerie ingezette route niet anders zien dan stemmingmakerij. Stemmingmakerij omdat niet kan worden gekomen tot wettig en overtuigend bewijs op basis waarvan De Mos en Guernaoui zouden kunnen worden veroordeeld. Door aan het requisitoir die grote mate van stemmingmakerij ten grondslag te leggen, lijkt het Openbaar Ministerie uit het oog te zijn verloren waar het echt om gaat (uw rechtbank

³² CSV Vastgoed, p. 15.

benoemde het al niet zonder reden tijdens één van de zittingsdagen):
causaliteit.

108. Want daar waar het Openbaar Ministerie het in zijn requisitoir met enige regelmaat over de zaak Van Rey heeft, lijkt het erop dat er bepaald geen aandacht is besteed aan de betekenis van het vonnis of het arrest in die zaak, die eveneens onder meer om passieve ambtelijke corruptie draaide. Uw rechtbank schetste in de zaak Van Rey ten aanzien van die causaliteit bij passieve ambtelijke corruptie het volgende toetsingskader³³:

'De laagste bewijsdrempel voor een bewezenverklaring is dat de verdachte op het moment dat hij een gift kreeg op zijn klompen kon aanvoelen (redelijkerwijs moest vermoeden) dat de giften hem werden gedaan door de gever om op enig moment een voordeel op te leveren. Voor een bewezenverklaring van 'wetenschap' is de bewijsdrempel iets hoger. Minst genomen zou daarvoor vast moeten komen te staan dat de verdachte op het moment dat hij de gift kreeg willens en wetens de aanmerkelijke kans voor lief heeft genomen dat deze hem werd gedaan omdat het de gever op enig moment een voordeel kon opleveren.'

109. Het zijn dus de giften die een centrale rol vervullen bij de beoordeling of er sprake is van passieve ambtelijke omkoping. Natuurlijk kan de informatie uit de diverse zaaksdossier bij die beoordeling een rol spelen, maar het is dus het moment van het geven van de gift waar met name bij stil dient te worden gestaan. De verdediging constateert dat het Openbaar Ministerie op bovengenoemd toetsingskader in zijn requisitoir op geen enkele manier serieus in is gegaan, laat staan dat gezegd kan worden dat dit toetsingskader is toegepast.

110. Bij requisitoir introduceert het Openbaar Ministerie nog 'persoonlijke verrijking' van De Mos en Guernaoui, omdat zij door giften van donateurs het tot wethouder hebben geschopt dan wel gingen schoppen. Het salaris van de wethouders zou dan een beloning zijn voor wederdiensten. Bij de bespreking van de figurantenrol van Guernaoui zal op dit ridicule verwijt ook nog worden ingegaan. Dit niet tenlastegelegde nieuwigheidje in het requisitoir geeft aan dat er in de zoektocht naar persoonlijke verrijking kennelijk nog spijkers op laag water waren overgebleven. Achter deze aanname zit de aanname dat De Mos en Guernaoui zonder de sponsoring geen wethouder geworden zouden zijn. Deze aanname mist elke feitelijke grondslag en is ook in strijd met hetgeen de deskundige prof. Voerman heeft verklaard, namelijk dat er geen causaal

³³ Zie Rechtbank Rotterdam 12 juli 2016, [ECLI:NL:RBROT:2016:5272](#), r.o. 13.5.2.

verband is tussen omvang ontvangen gelden en resultaat verkiezingen.

111. Voordat op de vraag wordt ingegaan of er gesproken kan worden van giften, diensten of beloften aan De Mos, is het allereerst van belang om te benadrukken dat De Mos en Guernaoui geen enkele weet hebben gehad van de berichten die de vastgoedondernemers onderling met elkaar uitwisselden. De Mos en Guernaoui waren met andere woorden niet op de hoogte van eventuele bijbedoelingen van deze vastgoedondernemers.
112. De verdediging verzoekt uw rechtbank om als gedachtenexperiment een stappenplan te doorlopen. **Stap 1** is daarbij het negeren van alle berichten van derden, en dan sec het handelen van De Mos en Guernaoui te beoordelen. **Stap 2** bestaat uit het vaststellen dat De Mos en Guernaoui geen weet hebben gehad van de berichten van deze derden, nu dit onderlinge communicatie betreft waar zij buiten staan. **Stap 3** is het beoordelen van de zaak met inachtneming van de berichten van De Mos en Guernaoui. De slotvraag die vervolgens gesteld kan worden is: maakt dat het handelen van De Mos anders?
113. Uit dit gedachtenexperiment volgt dat het grote gevaar is dat je achteraf, met kennisneming van alle berichten van derden die later bekend zijn geworden, het handelen van De Mos en Guernaoui toen aan het beoordelen bent. Achteraf is er veel wetenschap en het gevaar ligt daarmee op de loer dat dingen die door derden worden gesteld/gezegd aan De Mos en Guernaoui worden toegeschreven.

[PPP, sheet 12]

Giften, diensten en beloften

Feit 2, vastgoed

114. Onder feit 2 zijn een aantal giften, diensten en beloften opgenomen. Het gaat dan blijkens de tenlastelegging om:
 - a. donaties van Buis aan de Groep De Mos;
 - b. de betaling van de factuur ter hoogte van €6.050,00 voor het maken van een website voor Groep De Mos die is betaald door Zaadhof/Jansen;

- c. de betaling van de factuur van regioTV voor de uitzending van een tv-commercial en/of diverse promotieactiviteiten, ter hoogte van €5.057,80 die is betaald door Zaadhof/Jansen;
- d. twee boottochtjes en etentjes die zijn betaald door Buis;
- e. het ter beschikking stellen van een bouwkraan door Zaadhof/NU Projectontwikkeling.

115. Onder het doen van een gift (in de zin van de ambtelijke omkopingsbepalingen in het Wetboek van Strafrecht) kan volgens vaste rechtspraak worden beschouwd als 'elk overdragen aan een ander van iets dat voor deze materiële of immateriële waarde heeft'.³⁴ Van het aannemen van giften is sprake als het betreffende voordeel feitelijk in de macht van de ambtenaar is gekomen.³⁵ Met die criteria in het achterhoofd dient dan ook te worden gekeken naar de giften en beloften die zijn opgenomen in de tenlastelegging.

Donaties van Buis aan Groep de Mos (zie punt 114 onder a)

116. Om te beginnen met de donaties die door Buis aan de Vereniging Groep De Mos en Stichting Fonds Toekomst Lokaal Den Haag zijn gedaan.

117. De betalingen van Buis kunnen niet als een gift aan de ambtenaren De Mos en Guernaoui worden gekwalificeerd, nu het niet De Mos en Guernaoui zijn geweest die de donaties hebben aangenomen of tot hun beschikking hebben gehad. De donaties zijn niet feitelijk in de macht van de ambtenaren De Mos en Guernaoui gekomen. Zowel de vereniging als de stichting zijn rechtspersonen met uiteraard eigen vermogens. Uit niets blijkt van enige verwevenheid tussen het privévermogen van De Mos of Guernaoui en de vermogens van beide rechtspersonen. De Mos en Guernaoui hebben op geen enkel moment bevoegdheid gehad om over de financiën van de vereniging of de stichting te beschikken. Zo blijkt ook uit een tweetal schrijven van de voorzitter van Fonds Toekomst Lokaal Den Haag en Vereniging Groep De Mos (**bijlage 3**).

118. Aan Van Rey was – het zal u meneer de voorzitter bekend zijn – naast vele giften in privé onder meer ten laste gelegd een betaling die door de omkopende medeverdachte was gedaan aan een B.V.³⁶ Door de verdediging werd het verweer gevoerd dat deze betaling niet als een gift aan de ambtenaar Van Rey

³⁴ Zie ook Hof Den Haag 20 december 2017, [ECLI:NL:GHDHA:2017:3702](#).

³⁵ Rechtbank Amsterdam 10 januari 2021, [ECLI:NL:RBAMS:2022:57](#).

³⁶ Zie Rechtbank Rotterdam 12 juli 2016, [ECLI:NL:RBROT:2016:5272](#) en Hof Den Haag 20 december 2017, [ECLI:NL:GHDHA:2017:3702](#).

kon worden aangemerkt. Het hof verwierp dit verweer op grond van een aantal feiten en omstandigheden, waaronder het gegeven dat de betreffende B.V. op initiatief van Van Rey was opgericht door zijn twee kinderen. Van Rey kon beschikken over de bankrekening van de B.V. en op deze rekening kwamen betalingen binnen uit nevenwerkzaamheden van Van Rey. Het was Van Rey zelf die activiteiten ten behoeve van de VVD organiseerde en het was Van Rey zelf die vanuit die B.V. die activiteiten financierde. De vergelijking met de strafzaak tegen Van Rey dringt zich hier op. Door het gegeven dat het hof deze feiten en omstandigheden redengevend heeft geacht, staat vast dat het ontbreken van deze feiten en omstandigheden in de onderhavige zaak beslissend moet zijn.

119. Deze feiten en omstandigheden zijn in de onderhavige zaak namelijk in het geheel niet aan de orde. Er bestond en bestaat een strikte scheiding tussen de financiën van de politieke partij en die van De Mos en Guernaoui. Daar komt nog bij dat het hof inzake Van Rey bewezen heeft verklaard dat hij betreffende betalingen via de B.V. heeft ontvangen, zoals het ook ten laste was gelegd.
120. Overigens is een belangrijk verschil tussen de onderhavige zaak en de zaak-Van Rey dat Van Rey 'steeds verzoeken deed aan medeverdachten om geld te betalen'³⁷ en dat Van Rey 'veel invloed had op de besluitvorming en verloop van projecten'.³⁸ Dat ligt bij De Mos en Guernaoui wel heel anders.
121. De Mos en Guernaoui dienen dan ook reeds vanwege het bovenstaande te worden vrijgesproken van het ontvangen van giften die aan Vereniging Groep De Mos en aan de Stichting Fonds Toekomst Lokaal Den Haag. Ook om andere redenen dient vrijspraak te volgen, maar dat zal later in dit pleidooi worden besproken aan de hand van de verschillende zaakdossiers.

Betaling factuur website Groep De Mos (zie punt 114 onder b)

122. Jansen is opdrachtgever voor het bouwen van de website. Daardoor heeft Jansen de verplichting op zich gekregen om de factuur van de websitebouwer te voldoen en aan deze verplichting heeft Jansen voldaan. Het eindresultaat van de inspanning van Jansen is een kant-en-klare website. De gift bestaat derhalve uit een kant-en-klare website en dus niet uit een betaling van een factuur uit een verbintenis die door Jansen is aangegaan is met een derde. Dit zou anders kunnen zijn wanneer de betalingsverplichting had gelegen bij de Groep De Mos

³⁷ Zie Hof Den Haag 20 december 2017, [ECLI:NL:GHDHA:2017:3702](#), r.o. 11.4.1.

³⁸ Zie Hof Den Haag 20 december 2017, [ECLI:NL:GHDHA:2017:3702](#), r.o. 11.4.2.

en Jansen de betaling had verzorgd. Overigens geldt ook hier dat niet gesproken kan worden van een gift aan de ambtenaren De Mos en Guernaoui. Ter illustratie: ik bestel een boek om cadeau te geven, de factuur komt later, dat boek geef ik aan iemand cadeau. Het boek is de gift. En niet de betaling van de factuur.

Betalingen facturen RegioTV (zie punt 114 onder c)

123. Dan de betaling van de facturen van regioTV voor de uitzending van een tv-commercial en/of diverse promotieactiviteiten, ter hoogte van €5.057,80. Jansen heeft hierover tijdens de inhoudelijke behandeling verklaard dat het een lening betrof. Dat blijkt ook wel uit de mails die in dat verband zijn verstuurd en waar het Openbaar Ministerie zelf aan refereert.³⁹ Daarnaast blijkt dit ook uit een afschrift van de bankrekening van Vereniging Groep De Mos naar E.P. Jansen, op 16 maart 2018. Dit afschrift is aan deze pleitnotitie gehecht (**bijlage 4**).⁴⁰
124. Ook hier geldt dat de betaling van de facturen niet kan worden beschouwd als een gift, nu het feitelijk gaat om een verplichting van Jansen jegens een derde om tot betaling van facturen over te gaan. Voorts geldt dat dit niet als een gift aan de ambtenaren De Mos en Guernaoui kan worden gekwalificeerd, nu het niet De Mos en Guernaoui zijn geweest die de donaties hebben aangenomen of tot hun beschikking hebben gehad. De donaties zijn niet feitelijk in de macht van de ambtenaren De Mos en Guernaoui gekomen.

Boottochtjes en hijskraan (zie punt 114 onder d en e)

125. Dit is de eerste gift die de verdediging onder de noemer 'persoonlijke verrijkingen' zal scharen, net zoals de hardhouten vloer en het etentje bij Mama Kelly (daarover meer bij feit 3). De wijze waarop door de Rijksrecherche de zogenaamde persoonlijke giften aan De Mos zijn uitgerechercheerd, de menskracht die daar in is gaan zitten en de wijze waarop het Openbaar Ministerie de schokkende resultaten aan uw rechtbank heeft gepresenteerd

³⁹ ZD 14 financiering campagne, p. 555-558.

⁴⁰ Het feit dat de Rijksrecherche stelt dat Jansen ook een facebookcampagne zou hebben voorgeschoten ten bedrage van €5.000,00 wordt door de verdediging betwist. Uit het dossier volgt dat Jansen voor deze facebookcampagne slechts een bedrag van €1.000,00 heeft voorgeschoten, zie ZD 14 financiering campagne 2018, p. 550.

illustreeren perfect welke absurde proporties de heksenjacht op De Mos heeft aangenomen.

126. Boottochtje en lunch op 23 juli 2018. Buis heeft €500,00 betaald voor een lunch met zes personen. De Mos komt overigens ter zake deze 'omkoping' goed weg omdat de tweedehands waarde van de boot waarop werd gevaren onbekend is gebleven. Niet vastgesteld kan worden welke 'waarde' aan het meevaren moet worden toegekend.
127. Boottochtje en lunch op 25 juli 2019. Buis heeft €1088,50 betaald voor een lunch met acht personen. De fooi is door Buis onverplicht betaald zodat daarvan niet €13,94 als betaling voor De Mos kan worden aangemerkt. De betreffende boot heeft een flinke (tweedehands) waarde en varen daarop vertegenwoordigt volgens het Openbaar Ministerie 'een waarde'. Het is bijzonder spijtig dat de Rijksrecherche zich niet de moeite heeft getroost om bijvoorbeeld middels het horen van getuigen en deskundigen de exacte waarde van dit meevaren in kaart te brengen.
128. Dat klemt des te meer omdat de 'waarde' van het meevaren op beide boten natuurlijk ook afhangt van de afstand die gevaren is. Bij nader onderzoek zou ook van ontlastende omstandigheden gebleken kunnen zijn, bijvoorbeeld dat De Mos een rechtmatige tegenprestatie heeft geleverd in de vorm van een tijdje aan het stuur zitten, assistentie bij het aanleggen of schoonmaken.
129. Gezien de investering die de Rijksrecherche heeft gedaan om de privé verrijking van De Mos in kaart te brengen zou het overigens niet misstaan hebben wanneer nader onderzoek was gedaan naar het aandeel van De Mos in de lunch. Dat hij het zich lekker heeft laten smaken zegt natuurlijk niets over de 'waarde' van het door hem verorberde. Zo is De Mos dol op frikandellen. Mogelijk nam De Mos geen nagerecht en dronk hij een biertje terwijl anderen een flesje bubbels lieten opentrekken. Maar wellicht was het andersom en dan komt het bedrag van de 'gift' weer hoger te liggen. Kortom, een gemiste kans.
130. Dan het gebruik van een hijskraan. Waar de Rijksrecherche nog uitging van een gratis gebruik van een hijskraan heeft het Openbaar Ministerie deze beschuldiging ter zitting behoorlijk afgezwakt. Het blijft uiteindelijk bij het niet hoeven regelen (of moet ik zeggen kopen) van een vergunning om dat ding die dag te mogen plaatsen en de bereidheid bij een 'omkoper' om de betaling voor te schieten. Overigens nadat De Mos had gevraagd 'wat krijg je van me'.

131. Voor een bewezenverklaring ten aanzien van de twee boottochtjes en de hijskraan dient het oogmerk van omkoping vast te komen staan. Wanneer uw rechtbank het bovenstaande totaal aan persoonlijke verrijkingen van De Mos heeft laten bezinken komt u toe aan de stelling van het Openbaar Ministerie dat De Mos zich als ambtenaar heeft laten omkopen, in die zin dat hij als gevolg van het een en ander dingen heeft gedaan of nagelaten die hij niet had gedaan of nagelaten wanneer hij op het IJsselmeer niet op een bootje in de zon had gestaan.
132. Het zeer eenvoudig voor eenieder te begrijpen alternatieve scenario is dat De Mos door vriendelijke contacten met ondernemers in de vastgoedsector bezig was een netwerk op te bouwen. Een noodzakelijk netwerk om met zijn verkiezingsprogramma (en vanaf 2018 mede het coalitieakkoord) in zijn achterhoofd zaken die hij van belang voor de stad vond te kunnen realiseren. Politici bouwen en ondernemen immers niets, dat doen ondernemers.

[PPP, sheet 13]**Feit 3, horeca**

133. Onder feit 3 zijn een aantal giften, diensten en beloften opgenomen. Het gaat dan blijkens de tenlastelegging om:
- a. betaling van facturen voor advertenties in lokale kranten en de kosten voor de aanschaf van een campagnebus door Atilla en Erdinç Akyol;
 - b. de financiering van een of meerdere bijeenkomsten in de Opera;
 - c. (delen) van een hardhouten vloer;
 - d. de betaling van een etentje bij Mama Kelly;
 - e. het verwerven van een of meerdere stempassen/volmachtsbewijzen.

Betalingen facturen voor advertenties & aanschaf campagnebus (zie punt 133 onder a)

134. Allereerst de betaling van de factuur facturen van de advertenties in lokale kranten, ter hoogte van €31.859,33. Hier geldt een vrijwel identieke redenering als ten aanzien van hetgeen onder feit 2 bij Jansen is vermeld.

135. Atilla Akyol is opdrachtgever voor het plaatsen van advertenties in lokale kranten. Daardoor heeft Atilla Akyol de verplichting op zich gekregen om de facturen van de media te voldoen en aan deze verplichting heeft Atilla Akyol voldaan. Het eindresultaat van de inspanning van Atilla Akyol zijn advertenties. De gift bestaat derhalve uit kant-en-klare advertenties en dus niet uit een betaling van een factuur uit een verbintenis die door Atilla Akyol is aangegaan met een derde. Daarnaast is er het belangrijke gegeven dat uit het dossier volgt dat er zelfs na de gemeenteraadsverkiezingen nog facturen zijn voldaan, aan bijvoorbeeld Telstar Uitgeverij.⁴¹ Daaruit volgt direct dat de betaling van de facturen voor De Mos en Guernaoui geen waarde heeft gehad. Immers, de advertenties waren al geplaatst. Anders gezegd, wanneer de facturen niet zouden zijn voldaan, zouden de advertenties toch al verschenen zijn, zonder enige betalingsverplichting voor De Mos en Guernaoui.
136. Voorts geldt dat dit niet als een gift aan de ambtenaren De Mos en Guernaoui kan worden gekwalificeerd, nu het niet De Mos en Guernaoui zijn geweest die de donaties hebben aangenomen of tot hun beschikking hebben gehad. De donaties zijn niet feitelijk in de macht van de ambtenaren De Mos en Guernaoui gekomen.
137. Voor andere betalingen door Atilla Akyol aan derden geldt hetzelfde. Donaties door Atilla Akyol aan de Vereniging Groep De Mos geldt hetzelfde als voor de donaties die door Buis zijn gedaan, namelijk dat deze donaties nooit in de feitelijke beschikkingsmacht zijn gekomen van noch De Mos noch Guernaoui.
138. Met betrekking tot de donaties van Atilla Akyol aan de Groep De Mos, kan nog het volgende worden opgemerkt. Wanneer De Mos zich voor Atilla Akyol zou hebben ingespannen vanwege de donaties, is natuurlijk wel de vraag op grond waarvan De Mos zich vóór het moment van donaties al jarenlang inspande voor dezelfde Atilla Akyol (lees: nachtontheffing voor de Opera, want daar spande De Mos zich al in 2014 voor in).

Financiering bijeenkomsten Opera (zie punt 133 onder b)

139. Het Openbaar Ministerie heeft ook als gift of dienst ten laste gelegd het financieren van bijeenkomsten in de Opera. In dat kader neemt de verdediging allereerst het standpunt dat daarmee veel te vaag is gebleven waar de gift/dienst nu precies uit zou hebben bestaan. Waren het drie bijeenkomsten?

⁴¹ ZD 14 financiering campagne 2018, p. 36.

Of vier bijeenkomsten? Waar bestond de gift materieel uit? Hoe verhoudt dit alles zich tot het feit dat er onmiskenbaar door de Groep De Mos betaald werd voor bijeenkomsten bij de Opera? En is het tegenwoordig ook verboden om korting te vragen wanneer je vaker gebruikmaakt van een etablissement?

140. In het verlengde daarvan geldt het zeker niet onbelangrijke gegeven dat de Groep De Mos betaalde voor bijeenkomsten in de Opera, zo blijkt ook wel uit de diverse bankafschriften van de stichting en de vereniging (**bijlage 5**). Vanaf de rekening van de Stichting Vrienden van De Mos is in totaal €15.624 overgeboekt naar de Opera. Vanaf de rekening van de Vereniging Groep De Mos is dit in totaal €3.730. Er is verspreid over een aantal jaren dus voor bijna €20.000,00 (!) aan bijeenkomsten in de Opera betaald.
141. Kortom, niet duidelijk is waar deze gift of dienst precies uit zou hebben bestaan. Om die reden kan dit dan ook niet als gift aan de ambtenaren De Mos en Guernaoui worden beschouwd. Voorts geldt dat als het überhaupt een gift was geweest, dit een gift was aan de Groep De Mos. Niet aan individuele ambtenaren.

Hardhouten vloer en een etentje bij Mama Kelly (zie punt 133 onder c en d)

142. Dan komen we weer aan bij de 'persoonlijke verrijking' van De Mos. Wederom gedegen researchwerk, onder meer omvattende het horen van deskundigen heeft opgeleverd dat de houten vloer die Atilla Akyol over had een behoorlijke waarde had. Een uitgebreid onderzoek door deskundigen heeft opgeleverd dat de monsters van de vloerdelen die bij De Mos thuis lagen afkomstig waren van de partij hout die bij Atilla Akyol lag (had ter besparing van overheidsgelden ook even aan De Mos gevraagd kunnen worden). Atilla Akyol had de vloerdelen die hij over had aangeboden aan zijn vriend (belofte !) en De Mos heeft de vloer niet aangenomen. Einde verhaal. Toch niet helemaal, onder de Mos zijn in het onderzoek wat delen van de vloer - monsters - in beslag genomen. In de visie van het Openbaar Ministerie afkomstig van misdrijf, omkoping. Toch kon De Mos deze monsters bij de Rijksrecherche komen ophalen. De Mos heeft bedankt en daarmee het Openbaar Ministerie de mogelijkheid ontnomen hem ter zake witwassen van deze monsters te vervolgen.
143. Voor het etentje bij Mama Kelly geldt het volgende. De Mos eet met Atilla Akyol. Atilla Akyol rekent af en kennelijk is belastend dat hier ook over zakelijke aangelegenheden is gesproken. Volgens het Openbaar Ministerie is het opvallend (lees: eveneens belastend) dat, omdat er niet over afrekenen wordt

gesproken, kennelijk De Mos ervan uit gaat (in de zin van vanzelfsprekend) dat Akyol de rekening opraapt. Weggelaten wordt dat De Mos heeft verklaard dat de heren wel vaker samen aten en dat zoals tussen vrienden ook vaker gebruikelijk om en om werd betaald, zoals ook bijvoorbeeld bij saunabezoekjes. Dan hoeft je niet ten behoeve van eventuele OVC meeluisteraars de betaling ter discussie te stellen.

144. Het gaat hier natuurlijk nergens over, maar het is wel weer illustratief voor de wijze waarop de Rijksrecherche en het Openbaar Ministerie werkelijk alles een wending geven ten nadele van De Mos.

Verwerven stempassen/volmachtsbewijzen (zie punt 133 onder e)

145. Als gift of dienst is in de tenlastelegging opgenomen 'het verwerven van stempassen en/of volmachtsbewijzen'. De verdediging heeft zitten puzzelen hoe dit als gift of dienst zou moeten worden gezien. In het requisitoir wordt er, onder het kopje 'Verkiezingsfraude en stemmen in ruil voor subsidie' geconcludeerd dat uit de zaaksdossiers 16, 17, 18 en 19 zou blijken dat Davituliani en Erdinç Akyol samen stelselmatig volmachten zouden hebben geronseld met als doel het uitbrengen van een stem op Groep De Mos. De Mos en Guernaoui waren daar niet persoonlijk bij betrokken, zo betoogt het Openbaar Ministerie, maar zij 'hebben willens en wetens wel aanvaard dat dit mogelijk zou gaan plaatsvinden'.
146. Het Openbaar Ministerie geeft dus zelf al aan dat De Mos en Guernaoui er zelf niet bij betrokken zijn geweest. Sterker nog, De Mos en Guernaoui hebben nooit enige weet gehad van het door het Openbaar Ministerie veronderstelde verwerven van stempassen of volmachtsbewijzen. Hoe kan dit dan als gift, belofte of dienst worden gekwalificeerd? De conclusie is dat dat niet kan.

[PPP, sheet 14]

Moesten De Mos en Guernaoui op het moment dat zij een gift kregen op hun klompen aanvoelen dat deze giften werden gedaan door de gever om op enig moment een voordeel op te leveren?

147. Mocht uw rechtbank tot de conclusie komen dat De Mos en Guernaoui een of meerdere giften hebben aangenomen, dan is het volgende van belang. De

vraag die zich dan aandient is of De Mos en Guernaoui op het moment dat zij een gift kregen op hun klompen konden aanvoelen dat de giften aan hen werden gedaan door de gever om op enig moment een voordeel op te leveren (laagste bewijsdrempel).

148. Uit de wijze van ten laste leggen kan al worden afgeleid dat de tenlastelegging in feite niet ziet op deze laagste bewijsdrempel.

Toelichting: niet alle donaties zijn in de tenlastelegging opgenomen. Naast een aantal donaties van een paar duizend euro, springen in het oog de donaties die zijn gedaan door John van Zweden, Eugene De la Croix (De Uithof) en Ruud van der Velden (McDonalds). De donatie van John van Zweden bedraagt volgens de berekening van de Rijksrecherche €7.370,91.⁴² De donatie van De la Croix kent volgens de Rijksrecherche een waarde voor de doneateur van €32.029,25.⁴³ De donaties van Van der Velden kennen in 2018 een totaalbedrag van €8.999,00.⁴⁴

149. Dat deze donaties, en andere donaties van duizenden euro's, niet in de tenlastelegging zijn opgenomen, is veelzeggend. Immers, op geen enkele manier is te verklaren dat De Mos op het moment van bijvoorbeeld een boottochtje met een etentje, zich al heeft laten beïnvloeden, terwijl dat dan niet zou gelden voor de donaties van De la Croix, Van Zweden en Van der Velden. De la Croix en Van der Velden zijn nota bene ook nog eens lid van de klankbordgroep en zijn als ondernemer betrokken geweest bij plannen van De Mos voor Den Haag.
150. Concluderend, moet vastgesteld worden dat het Openbaar Ministerie van mening is dat De Mos en Guernaoui niet op het moment van de donatie op hun klompen konden aanvoelen dat de donatie met verkeerde bedoelingen werd gedaan. Het is de enige mogelijke verklaring voor het niet ten laste leggen van de hierboven genoemde donaties.
151. Het standpunt van de verdediging is duidelijk. Het handelen van De Mos is niet over de laagste bewijsdrempel heen gekomen. Anders gezegd, hij heeft op het moment dat de donaties werden gedaan niet op zijn klompen kunnen aanvoelen dat deze werden gedaan door de gever om op enig moment een voordeel op te leveren. Indien uw rechtbank hierin de verdediging volgt, komen

⁴² ZD 14 financiering campagne 2018, p. 7.

⁴³ ZD 14 financiering campagne 2018, p. 9.

⁴⁴ ZD 14 financiering campagne 2018, p. 88.

andere varianten zoals (voorwaardelijk) opzet niet aan de orde.

152. Desondanks, blijft een beschouwing van de diverse zaaksdossiers van belang ter onderbouwing van de stelling dat vrijspraak dient te volgen. Immers, indien de motieven van De Mos om te handelen zoals hij heeft gehandeld niet gelegen zijn in het op enig moment ontvangen van een donatie, is de vraag wat de motieven dan wel zijn geweest. In feite kan elk zaaksdossier op zich duidelijk maken dat er tegenover de beschuldiging van omgekocht zijn, een alternatieve verklaring ligt. Kort weergegeven: De Mos en Guernaoui hebben bij elk optreden als motief gehad handelen in het belang van de stad. En uiteraard, het blijft politiek. Ook dat is een motief voor De Mos en Guernaoui, want wanneer ook de burger ziet dat de Mos en Guernaoui handelen in het belang van de stad, zal zijn politieke succes toenemen.

[PPP, sheet 15]

Bespreking van de verschillende zaaksdossiers

ZD 2, Huisvesting

153. Voor wat betreft dit dossier zullen de raadslieden van Jansen, Zaadhof en Buis de nodige standpunten gaan innemen (Zaadhof en Buis) en hebben ingenomen (Jansen). Wij sluiten ons hierbij aan. De verdediging zal zich gelet hierop beperken tot de hoofdlijnen van dit zaaksdossier en de specifieke verwijten die het Openbaar Ministerie aan de adressen van De Mos en Guernaoui maakt. Op het hoe en waarom met betrekking tot de erfpachtsuppletie en splitsen van woningen, is tijdens de inhoudelijke behandeling al het nodige gezegd. Die achtergrond zal de verdediging – omwille van de efficiëntie en voortvarendheid van dit pleidooi – dan ook niet gaan schetsen.
154. Wat Guernaoui nu precies wordt verweten, is de verdediging niet helemaal duidelijk. Uw rechtbank maakte daar tijdens de bespreking van zaaksdossier 2 ook al een opmerking over: 'U, meneer Guernaoui, bent geen verdachte in dit zaaksdossier'. Mogelijk dat het Openbaar Ministerie doelt op het – feitelijk onjuiste – gedeelte in het requisitoir waarin wordt gesteld dat *'tijdens een stafoverleg Grondbedrijf van 5 maart 2019 was gebleken dat wethouder Guernaoui het ambtelijk concept van de nota naar zijn achterban had gestuurd, waarbij duidelijk was dat met die achterban NU Projectontwikkeling werd*

bedoeld'.⁴⁵ Guernaoui heeft niet het 'ambtelijk concept' met Jansen gedeeld, maar heeft slechts een klein onderdeel hiervan voorgelegd. En heeft dit ook zonder schroom aan de ambtenaren laten weten. De ambtenaren bleken in onvoldoende mate de afspraken die waren gemaakt in het coalitieakkoord te hebben verwerkt in de nota Grondbeleid. Guernaoui heeft hierover verklaard bij de Rijksrecherche⁴⁶:

'Wat in het coalitieakkoord stond, dat moest terugkomen in het beleid. En als ambtenaren het daar niet mee eens waren, dan mag dat, maar zij gaan daar niet over.'

En:

'Ik was bevoegd om die tekst te delen. Ik wilde niet afhankelijk zijn van bepaalde ambtenaren die het toch niet wilden veranderen.'

155. Die 'bepaalde passage' uit het coalitieakkoord die terug moest komen in het beleid (*'We werken intensiever samen met ontwikkelende partijen en initiatiefnemers waarbij we rendabele en onrendabele onderdelen van een plan verevenen, bijvoorbeeld via erfpachtsuppletie'*) was een passage die niet eens door Guernaoui zelf was bedacht. Het was Harms (zo verklaart hij ook in zijn verhoor bij de rechter-commissaris) die deze passage had bedacht. Ook zeker niet bepaald irrelevant, maar door het Openbaar Ministerie gemakshalve weggelaten, is het feit dat het Revis was die deze passage geformuleerd wilde zien in het coalitieakkoord.⁴⁷
156. Uit de bovengenoemde passage blijkt daarnaast expliciet dat er een mogelijkheid is gecreëerd om eventueel via erfpachtsuppletie rendabele en onrendabele onderdelen van een plan te verevenen. Dit houdt concreet in dat er dus a) een plan moet zijn en b) dat de desbetreffende wethouder Bouwen en Wonen moet vinden dat het plan in aanmerking komt voor verevening via erfpachtsuppletie. Hierover zal die wethouder verantwoording moeten afleggen in diverse rapportages. Dit ging dus allemaal volledig buiten Guernaoui om.
157. Het verwijt dat het Openbaar Ministerie aan De Mos maakt, komt er in de kern op neer dat hij intensief met Jansen, Zaadhof en Buis zou hebben gecommuniceerd over onder meer erfpachtsuppletie, woningsplitsen en de nota Grondbeleid 2019. Ingewikkelde onderwerpen, waarover De Mos en Guernaoui ideeën hebben opgehaald en hun oren te luisteren hebben gelegd bij personen

⁴⁵ Requisitoir, p. 121.

⁴⁶ Pv verhoor Guernaoui d.d. 1 februari 2021, p. 19, PD Guernaoui p. 117.

⁴⁷ RC-verhoor Harms, p. 13-14.

die hier al jarenlang dagelijks mee bezig zijn en deskundigheid bevatten op dit vlak. Je zou hopen dat meer bestuurders dat zouden doen.

158. Jansen, Zaadhof en Buis zouden De Mos en Guernaoui ervan hebben overtuigd om hun ideeën met betrekking tot erfpachtsuppletie en woningsplitsen in het partijprogramma van de Groep De Mos te laten opnemen, maar later ook in het coalitieakkoord en de nota Grondbeleid 2019.⁴⁸ De Mos en Guernaoui hebben hier al een hoop over verklaard ter terechtzitting; zij hebben als ombudspartij kennis vergaard waar de kennis zit, namelijk in de vastgoedsector. Zij hadden maar één doel voor ogen: de stad Den Haag beter maken, door onder meer ervoor te zorgen dat er een grotere sociale woningbouw zou plaatsvinden.
159. Het Openbaar Ministerie citeert een hoop berichten die door de vastgoedondernemers zijn verstuurd. Met betrekking tot de erfpachtsuppletie geldt – kort gezegd – dat Jansen met een idee kwam dat De Mos (en later ook: Guernaoui) een goed idee leek. De Mos was met zijn partij op zoek naar plannen om meer sociale woningbouw te laten plaatsvinden. Er was beperkt budget binnen de gemeente om de sociale woningbouw aan te jagen, dus moest het komen uit een idee dat niet op de begroting zou drukken. Het idee met betrekking tot de erfpachtsuppletie bleek een schot in de roos voor de stad Den Haag te zijn. Om die reden werd het dan ook in het partijprogramma van de Groep De Mos en later ook in het coalitieakkoord opgenomen.
160. Overigens wist De Mos dat het plan ook werd gedragen door Frisia Makelaars, woningcorporatie Vestia, de Stadmakers en later ook drie andere coalitiepartijen. Dit blijkt ook uit een mail van De Mos aan een journalist van De Telegraaf met betrekking tot een conceptartikel (**bijlage 6**). Woningcorporatie Vestia gaf aan 'het een goed idee te vinden', maar liever niet genoemd te willen worden in het artikel in De Telegraaf (**bijlage 7**). Er is ook een schrijven van Stadmakers gericht aan formateur Schippers, waaruit volgt dat zij het idee met betrekking tot de erfpachtsuppletie steunen (**bijlage 8**).
161. De stelling van het Openbaar Ministerie dat 'uit het handelen van de verdachten blijkt dat anderen worden uitgesloten of buitenspel worden gezet' vindt geen steun.⁴⁹ Uw rechtbank stelde in het verlegde daarvan dan ook de terechte vraag of niet ook andere projectontwikkelaars voordeel genoten van het beleid dat werd uitgestippeld. De verdediging durft het bijna niet te zeggen, omdat haar anders mogelijk een verwijt door het Openbaar Ministerie zal worden

⁴⁸ Requisitoir, p. 117.

⁴⁹ Requisitoir, p. 122.

gemaakt, maar: zou het misschien weleens kunnen kloppen dat De Mos en de zijnen generiek beleid maakten en uitvoerden?

162. Datzelfde geldt voor het splitsen van woningen. Er was op dat moment sprake van een politieke discussie met betrekking tot het splitsen van woningen.⁵⁰ Het is dan ook niet gek dat een politieke partij zich laat informeren door kenners van de markt. Aan de duidingen die het Openbaar Ministerie geeft aan de berichten die over en weer worden gestuurd over bijvoorbeeld de totstandkoming van het verkiezingsprogramma, hoeven niet veel woorden vuil te worden gemaakt. Het verkiezingsprogramma is besproken en vastgesteld door de verkiesbare kandidaten. De Groep De Mos is op een gegeven ogenblik tot de conclusie gekomen dat een definitief verbod geen goede optie was. Er zou op die manier geen afweging meer gemaakt kunnen worden.⁵¹
163. Uiteindelijk is er in het coalitieakkoord opgenomen dat er niet gesplitst zal worden als het niet goed is voor een wijk. Splitsen zou worden gekoppeld aan de parkeerbalans (voor elke nieuwe woning moest een parkeerplek komen) en iedere woning moest voldoen aan de eisen uit de Leefbaarheid Effecten Rapportage (LER). De LER werd specifiek per buurt opgesteld. Maatwerk dus. Een generieke maatregel dus. De Mos heeft geen enkele weet gehad van berichten die tussen bijvoorbeeld Jansen en Buis werden uitgewisseld. De Mos heeft nagedacht over een ingewikkeld onderwerp, geluisterd naar ideeën hierover, waarna zelfstandig een politieke afweging is gemaakt over hoe verder te handelen.
164. Over de Woonagenda 2019-2023 heeft Jansen tijdens de inhoudelijke behandeling het nodige gezegd. Door het Openbaar Ministerie wordt naadloos aangesloten bij de conclusies die de Rijksrecherche in het dossier trekt. Conclusies die gebaseerd zijn op onjuiste interpretaties. Jansen heeft ter terechtzitting verklaard dat met betrekking tot deze onderwerpen iedereen hetzelfde doel had: meer sociale woningen, betere middenhuur. Jansen hielp William de Blok, raadslid bij de Groep De Mos, bij bepaalde ingewikkelde onderwerpen die besproken werden in de gemeenteraad. Met betrekking tot de Huisvestingsverordening kan nog worden opgemerkt dat Groep de Mos voor de Huisvestingsverordening gestemd heeft (tegen de wens van de vastgoedsector in).

⁵⁰ Zie ook bijvoorbeeld: <https://www.ad.nl/den-haag/de-pvda-ziet-woningsplitsing-wel-zitten~a56e89d4/>.

⁵¹ Pv verhoor De Mos d.d. 26 januari 2021, p. 18.

165. De conclusie van het Openbaar Ministerie dat *'Buis, Jansen en Zaadhof in ruil voor hun giften hebben weten te bewerkstelligen dat De Mos en Guernaoui hun wensen rondom erfpachtsuppletie en woningsplitsen in het partijprogramma hebben opgenomen en vervolgens in het coalitieakkoord doorgevoerd hebben gekregen'*⁵², is volstrekt ridicuul te noemen. Plannen zijn, naar goed luisteren en zelfstandig een keuze maken, opgenomen in het verkiezingsprogramma. Plannen zijn vervolgens in het coalitieakkoord opgenomen, na onderhandelingen met meerdere andere politieke partijen. Een politieke partij die voor zijn ideeën staat, deze probeert door te voeren.

[PPP, sheet 16]

ZD 3, Leyweg

166. Eerst iets over de introductie door de Rijksrecherche van dit dossier aan de lezer. Onder het volledig voorbijgaan aan de werkelijke intenties van Groep de Mos schrijft de Rijksrecherche onder het kopje *'ambtelijke corruptie en deelname aan criminele organisatie'* op tendentieuze wijze het volgende op⁵³:

'In dit proces-verbaal zal ik relateren hoe Richard de Mos heeft geprobeerd om het gedeelte van de Leyweg met de oude V&D (Leyweg 2) te laten kopen door de bevriende ondernemers Harry Bax werkzaam bij Hommerson Arcades en Dennis Buis eigenaar van Duinzigt wonen en Staate beheer. Bax en Buis zouden naast het bedrag voor de aankoop van de Leyweg een extra bedrag van €500.000 doneren welke gestort zou worden in een zogenaamd Leywegfonds. Geld uit dit fonds zou worden gebruikt voor het opknappen van dit winkelcentrum.

Daarnaast zal ik relateren hoe Richard de Mos heeft getracht om de Amerikaanse Ambassade (welke in eigendom is van de gemeente Den Haag) te verkopen aan Syntrus Achmea in ruil voor de verkoop van de Leyweg (welke in eigendom is van Syntrus Achmea aan Bax en Buis.'

167. In dit korte stukje zit flink wat gif. Dat zit hem in *'getracht'*, *'bevriende ondernemers'*, *'geprobeerd'* en niet te versmaden *'te laten kopen'* (in plaats van gewoon een koopovereenkomst sluiten). Wat ook opvalt is dat de buitenstaander Syntrus Achmea bij bedrijfsnaam wordt genoemd en dat de *'bevriende ondernemers'*, evenzeer bedrijven, met hun persoonsnaam worden geduid.

⁵² Requisitoir, p. 132.

⁵³ ZD 3 Leyweg, p. 5.

168. De kenner van het dossier weet dat de Rijksrecherche hier – zij het in tendentieuze bewoordingen – precies heeft opgeschreven wat De Mos in dit dossier feitelijk heeft gedaan. En bijna voor elkaar heeft gekregen. Het foute zou er dan in zitten dat De Mos de betrokken ondernemers als ‘bevriende’ ondernemers kent (ook al heeft De Mos Buis na een vluchtige eerste kennismaking slechts een aantal keren gezien, Buis is een ‘bevriende’ ondernemer).
169. Hier zit wel een potentieel probleem. Wanneer je dus als wethouder Economie de mouwen opstroopt nadat je met niets begonnen bent en de grootste bent geworden, kom je ondernemers uit de stad tegen. Wanneer je je werk als wethouder Economie goed doet kom je steeds meer ondernemers tegen. Als wethouder Economie wil je dat die ondernemers in jouw stad ondernemen en die ondernemers willen ondernemen. Dat sluit mooi op elkaar aan. Maar wanneer De Mos zo’n ondernemer twee keer heeft gezien is die ondernemer volgens de Rijksrecherche een bevriende ondernemer geworden. En zaken doen met zo’n bevriende ondernemer leidt dan tot een zaaksdossier als het onderhavige. Met andere woorden, ontmoet als wethouder geen ondernemers en doe vooral zaken met ondernemers die je niet kent, maar ontmoet ze niet want dan zijn het je vrienden en dan wordt alles wat daarna gebeurt corrupt.
170. De vraag ligt wel voor hoe een rechercheur van de Rijksrecherche ertoe komt om zijn eigen beschrijving van het optreden van De Mos inzake de Leyweg te scharen onder ambtelijke corruptie en criminele organisatie. De werkelijkheid is overdonderend eenvoudig. De Mos heeft op zijn niet-alledaagse manier doorgepakt om in eerste instantie het teloorgegangene winkelcentrum nieuw leven in te blazen.⁵⁴ Zoals dat in het verkiezingsprogramma stond: ‘Eindelijk werk maken van een bruisende Leyweg’.⁵⁵ Dat winkelcentrum lag er al jaren desolaat bij en toen hij dat na zijn aantreden bij zijn ambtenaren aan de orde stelde begon de ‘plafonddienst’, een woord dat door De Mos gebruikt wordt voor ambtenaren die niets te melden hebben c.q. tekort zijn geschoten. De Mos pakte in hun bijzijn de telefoon en binnen de kortste keren kwam er schot in.
171. Er dienden zich een hoop andere mogelijke investeerders aan, waarmee contact werd gelegd:

⁵⁴ Zie ook bijvoorbeeld: <https://www.omroepwest.nl/nieuws/2433276/winkeliers-zien-toekomst-haags-winkelcentrum-leyweg-somber-in>.

⁵⁵ Verkiezingsprogramma Groep de Mos 2018-2022, p. 72.

- McDonald's;
- Popmuseum RockArt;
- Domino's Pizza;
- Een Nederlands Voetbalmuseum;
- Local Heroes;
- Game museum Zoetermeer;
- Pathé voor minibioscoop;
- Haags voetbal (ADO) museum.

Daarnaast realiseerde De Mos voor de Leyweg een aantal initiatieven, zoals Parkpop Next Door en haalde hij het Escamp Festival terug.

172. Overigens kan in het kader van transparantie ook niet onbenoemd blijven dat collega-wethouder Revis overal volledig bij was aangehaakt, zoals ook uit de bijlage die aan deze pleitnotitie is gehecht blijkt (**bijlage 9**).

173. Beleidsmedewerker Kumar zegt hierover het volgende⁵⁶:

'Ik heb het dossier in de vorige collegeperiode ook onder mijn hoede gehad, dus ik wist ook nog het één en ander. Nadat Richard bijgesproken was en bleek dat er geen beweging in zat en het maar bleef hangen is hij zelf gaan bellen met Hommerson. Hij heeft Arie Bakx en Niek Hommerson toen uitgenodigd.'

174. Even later vult Kumar dit aan⁵⁷:

'Door Hommerson zelf te benaderen omzeilde hij de ambtelijke lijn en passeerde hij ambtenaren. Dat is zijn goed recht, maar het is wel vreemd om de personen die je net hebben bijgepraat op een gevoelig dossier zo te passeren.'

175. Te vertalen in: 'Hij liet eventjes zien hoe je problemen aan moet pakken'. Mogelijk is de trigger in deze zaak terug te voeren op het spontane opschrijven achter op een parkeerbonnetje van een bedrag van €500.000. De gemeente heeft geen geld en opknappen kost geld. De Mos weet dat Hommerson met een gokvergunning daar goed gaat verdienen en hij vindt dat daarvan een deel naar de publieke pot moet. Dan is een half miljoen inderdaad een goed openingsbod, ook al staat dat achter op een parkeerkaartje. Dat bod was alvast binnen, zij het niet op een conceptovereenkomst in tienvoud, drie maanden later.

⁵⁶ Verhoor getuige Kumar d.d. 9 oktober 2019, p. 9.

⁵⁷ Verhoor getuige Kumar d.d. 9 oktober 2019, p. 10.

176. Kumar had het nog nooit meegemaakt, nogal wiedes, hij had de aanpak van De Mos nog nooit meegemaakt. De ontmoeting heeft veel impact op hem gehad⁵⁸:

'Omdat er op een gegeven moment door Adri en Niek geld geboden werd aan Richard om de Leijweg op te knappen. Hoe ze dat vorm gegeven zouden hebben weet ik niet. Maar het zou een publiek-privaatfonds geweest kunnen zijn om aan allerlei zaken geld te besteden. Dat bedrag werd even op de achterkant van iets wat leek op een parkeerbonnetje aan Richard getoond. Zo van: is dit genoeg. En Richard vond dat een goed openingsbod. Richard besprak met hen natuurlijk ook dat een casino op de Leyweg voor de buitenwereld gevoelig lag. Ze moesten van hem dus ook een anti verslavingsplan opstellen.'

177. Kumar geeft ook zijn eigen mening over hoe dit project had moeten lopen, met de burgemeester praten over een eventuele casinovergunning voor Hommerson etc. (voor de goede orde: De Mos kán geen vergunning verstrekken). Leuk, maar wanneer ambtenaren weten hoe de Leyweg opgeknapt moet worden waarom was dat dan niet op hun manier al lang gebeurd?

178. Kumar had ook kunnen bedenken dat hij hier live meemaakte hoe een man die zoveel kiezers aan zich had weten te binden in de praktijk te werk ging. Om dan te bedenken dat dit inderdaad een andere aanpak was dan de formeel ambtelijke benadering, die tot dan toe als resultaat had gehad dat de Leyweg er zo slecht bijstond. Wat hij vrijwel zeker niet besepte is dat hij hier getuige was van een staaltje andere, resultaatgerichte politiek.

179. Het resultaat van deze aanpak beschrijft Kumar wel, op de vraag wat er gebeurde toen wat later Akyol erbij kwam⁵⁹:

'Toen was het Akyol, Ruud, Hommerson. Ruud heeft toen nog Rob Spaans van Domino's Pizza erbij gehaald. En Rock Art zat er nog steeds bij. Dat waren de vijf musketiers. Dat ging de redding van de Leyweg worden. En Richard was daar heel aanstekelijk in, zodat steeds meer mensen er wat in gingen zien.'

180. Een zijstapje. In dit dossier is een belangrijke indicatie te ontwaren als het gaat om het ontkrachten van de stelling dat De Mos corrupt zou zijn. Wanneer de euro's met tonnen tegelijk voor je worden neergelegd (parkeerbonnetje), met daarbij de mededeling dat het dubbele ook kan, dan moet toch eigenlijk de vaststelling al zijn dat het daar niet in privé op ingaan niet samen gaat met het

⁵⁸ Verhoor getuige Kumar d.d. 9 oktober 2019, p. 10.

⁵⁹ Verhoor getuige Kumar d.d. 9 oktober 2019, p. 11.

corrupt zijn.

181. Er zijn meer van deze indicaties te ontwaren die een contra-indicatie vormen voor de stelling dat De Mos ook maar enigszins gecorrumpeerd zou zijn. Wanneer De Mos corrupt zou zijn dan zou er voor hem toch veel meer te halen zijn geweest, ook in privé, bij grote ondernemers met zakelijke belangen. Ondernemers die volgens de officieren van justitie tot omkoping bereid zijn gebleken en die deels over ongelimiteerde budgetten (of: in ieder geval flinke budgetten) beschikten en die met elkaar verbonden waren in één of meer criminele organisaties. Waar zijn de bijbehorende geldstromen?
182. Als tegenhanger van de eenzijdige kijk van het Openbaar Ministerie op dit zaaksdossier, verwijst de verdediging nog naar enkele andere elementen uit de verklaring van beleidsadviseur Kumar (bij de rechter-commissaris) over de gang van zaken:

'Richard en ik waren erg blij dat Syntrus Achmea in gesprek wilde over het V&D pand wat een tijd leeg stond. Syntrus Achmea heeft volgens mij nooit de intentie gehad om mee te werken met ons idee. Zij waren vooral blij dat er weer perspectief kwam voor dat pand zodat zij dat voor een hogere prijs konden verkopen.'

'U zegt mij dat ik ook heb verklaard dat De Mos vervolgens tegen "Hommerson en daarachter Buis" heeft gezegd dat zij een poging tot koop moesten wagen. U vraagt mij wat ik bedoel met "daarachter Buis". Richard had een groep ondernemers in het vizier voor dit plan. Een aantal daarvan kende hij zelf en een aantal kwam uit de beleidsafdeling. Dat betrof dus ondernemers om dat pand te vullen. Zij waren huurders.'

'U vraagt mij hoe ik weet dat De Mos met Buis heeft gesproken over de mogelijkheid tot kopen van het pand. Dat vertelde Richard mij. Hij was daar heel transparant in.'

'U vraagt mij of ik ermee bekend was dat Buis sponsor was van de partij van De Mos. Ja, dat wist ik. Dat was in de gesprekken wel duidelijk. Richard was daar niet geheimzinnig over.'

'U vraagt mij wat zijn reactie was toen wij zeiden dat het niet binnen zijn portefeuille was. Hij zei daar niet echt iets over. Elke wethouder is ook bezig met dingen die niet in zijn portefeuille zitten.'

183. Nog even over Buis, die volgens Kumar iets meer dan 1 keer per kwartaal langskwam bij De Mos:

'Ik kende Buis overigens al eerder, hij kwam ook bij de voorganger van Richard al langs. De heer Buis kende het Stadhuis zeer goed.'

184. Het resumé van de Rijksrecherche in dit zaaksdossier luidt als volgt⁶⁰:

'Gezien bovenstaand kan worden gesteld dat Richard de Mos heeft getracht om zijn invloed als wethouder te gebruiken om de aankoop van de Leyweg en de verkoop van de Amerikaanse Ambassade te beïnvloeden. Echter is dit in beide gevallen niet gelukt; de Leyweg is verkocht aan een Amsterdamse investeerder en de Amerikaanse Ambassade staat nog steeds te koop.'

185. Het is niet te bevatten, een wethouder die zijn invloed gebruikt om een heel concreet punt uit het verkiezingsprogramma in alle openheid met ondernemers en met zijn ambtenaren te verwezenlijken. En dan ook nog volgens zijn beleidsmedewerker daar de handen bij op elkaar krijgt.

186. 'Echter is dit in beide gevallen niet gelukt', suggereert dat De Mos het toch niet zo goed heeft aangepakt. Dat het niet gelukt is – tot op heden – heeft maar één reden: De Mos is al jaren geen wethouder meer. Maar dat wordt fijntjes niet vermeld.

[PPP, sheet 17]

ZD 11, De Zeeheld

187. De verdediging vraagt zich in alle redelijkheid af wat er nog valt toe te voegen aan de indringende en *to the point*-verklaring van Edwin Jansen over dit dossier ter zitting van 26 januari 2023. Dan niet zozeer over het handelen sec van Jansen, dat speelt in zijn eigen zaak, maar wel voor de beoordeling van de toenmalige rol die De Mos bij het project Zeeheld heeft gehad.

188. Uw rechtbank heeft aangegeven geboeid te hebben geluisterd naar het indrukwekkende betoog van Edwin Jansen. De verdediging houdt het erop dat uw rechtbank niet geboeid kan hebben geluisterd naar een kletsverhaal. Bij de beoordeling van de rol van De Mos bij de gang van zaken rond de Zeeheld zou naar mening van de verdediging de verklaring van Jansen het uitgangspunt moeten zijn, zolang die niet in strijd komt met objectieve onderzoeksresultaten.

⁶⁰ ZD 3 Leyweg, p. 5.

En u voelt hem al, dit laatste kan niet worden vastgesteld.

189. Met de inhoud van een paar tekstberichten kan dit gehele zaaksdossier uit de strafzaak geëcarteerd worden. Tekstberichten die op 26 januari 2023 door Jansen zijn besproken, wij beschikken daar niet over maar we hebben goed geluisterd en het volgende begrepen.
190. Jansen zat met een *burn-out* en na een val thuis en hij zag betrokkenheid bij Groep de Mos als een welkome afleiding. Hierover is gecommuniceerd met een therapeut, die moedigde deze hobby aan. Dat zijn geen teksten van nu maar van toen. Edwin Jansen heeft Groep de Mos ondersteund, ook financieel en niet voor opzienbarende bedragen. Jansen heeft met Groep De Mos meegedacht, een poster ontworpen, een campagnefilm bedacht en hij heeft meegedacht bij het lanceren van korte *social media* boodschappen uit het programma van Groep De Mos. Zijn zakenpartner Raymond Rijnaars draaide ondertussen alleen voor het bedrijf op en hij sprak Edwin Jansen daarop aan, zo van ik werk me een slag in de rondte en jij doet aan hobby's.
191. In feite is dat al voldoende om vast te stellen dat de prestaties van Edwin Jansen richting Groep de Mos niet gericht zijn geweest op enige tegenprestatie. Immers, blijkt uit dit mailverkeer dat Jansen open communiceert met Rijnaars, maar dat het door de OvJ genoemde fenomeen 'help ik jou, dan help ik jou' niet aan de orde komt. De activiteiten van Jansen voor Groep de Mos zijn door De Mos ook nimmer als zodanig opgevat en De Mos heeft dan ook nimmer zelfs maar gedacht aan een tegenprestatie, laat staan dat deze door hem geleverd zou zijn.

Betrokkenheid De Mos bij De Zeeheld

192. De Zeeheld staat al jaren leeg, Nu Projectontwikkeling BV van Edwin Jansen en Raymond Rijnaars koopt de garage met de bedoeling te slopen en woningen te realiseren, waardoor bijna tweehonderd parkeerplekken zouden gaan verdwijnen.
193. Een beknopte tijdlijn:
- 10 februari 2017: De Mos spreekt zich uit tegen sluiting parkeergarage

- 29 maart 2017: Edwin Jansen mailt over gezeik van Groep De Mos
- 18 april 2017: De buurt schrijft de wethouder dat de gemeente de garage moet kopen en de terrassen (op parkeerplaatsen) moet faciliteren
- 6 juli 2017: motie Groep de Mos, parkeergarage behouden
- 13 juli 2017: De Mos maakt zich in het Zeehelden Nieuws zorgen over het verdwijnen van bijna 200 parkeerplaatsen
- 18 juli 2017 Jansen schrijft dat hij (en Zaadhof) een gesprek met De Mos gaan hebben:

'[...]even te gaan zitten om hem ook echt de ins- en outs mee te geven waarom we dit doen, dat dat ding niet loopt en niet openbaar mag, dat we 20 plekken willen creëren voor de buurt etc.[...]

Uit alles blijkt dat Jansen wil proberen op basis van argumenten het verzet van De Mos tegen de sloop af te zwakken zodat er iets tot stand kan komen zonder dat de buurt tegen Jansen in opstand gaat komen.

- 24 juli 2017: gesprek Edwin Jansen en De Mos. In dat gesprek is blijkens de chat van Edwin Jansen van dezelfde dag gesproken over een alternatief plan, De Mos heeft aangegeven dat echt briljant te vinden, een megaverhaal. Jansen bericht aan Rijnaars ook dat De Mos het alternatieve plan 'toegevend' vond van 'ons' (= Nu Projectontwikkeling).

194. Hier is een ontwikkeling in gang gezet waardoor er na al die jaren schot kan komen in de Zeeheld en de buurt daarin mee kan gaan, zodat niet verzet uit de buurt de volgende verdragende factor zou worden. Uit de mail die De Mos op 4 juli 2017 (dat is dus voordat hij Jansen überhaupt kent) verstuurt aan andere politieke partijen in Den Haag, blijkt dat De Mos het belang van de Zeeheldenbuurt wil dienen (**bijlage 10**).

195. Zelfs wanneer het belang van Janssen een puur commercieel belang zou zijn is daar – voor een ondernemer – niets mis mee. Het belang van De Mos is evident: in plaats van stuk te lopen op verzet tegen de komst van woningen

waardoor mogelijk er wederom helemaal niets gebeurd kan hij de buurt (en de stad) laten zien dat hij iets voor elkaar kan krijgen.

196. Ook hier ziet het Openbaar Ministerie alleen een zwart scenario: het standpunt van De Mos kantelde (!) in het voordeel van de ondernemers. En, zonder enig bewijs daarvoor en daardoor op uitermate suggestieve wijze, wordt niet uitgesloten dat al tijdens deze bespreking een corrupte deal tot stand is gekomen.
197. Augustus: media-aandacht wordt voorbereid. De Rijksrecherche relateert⁶¹:
- 'Uit bovenstaande blijkt dat Jansen bereid is om zijn bouwconcept aan te passen en daarbij 40 extra parkeerplaatsen kon realiseren. Hij vond het belangrijk om rekening te houden met de wensen van de buurtbewoners en ondernemers en lijkt daarbij de negatieve gevolgen van het project rendement te accepteren.'*
198. Op 23 oktober 2017 communiceren Edwin Jansen en zijn compagnon Rijnaars over de strategie. De Mos zou iets in het persbericht moeten zetten. Voor de Rijksrecherche voldoende om te melden dat De Mos wordt aangestuurd door Jansen en Rijnaars.
199. Het Openbaar Ministerie hecht in belastende zin veel waarde aan een mailbericht van Jansen aan zijn compagnon Rijnaars d.d. 19 maart 2018, 2 dagen voor de verkiezingen, met als onderwerp 'de finish in zicht'. Jansen heeft ter zitting ook deze mail toegelicht. De inhoud moet gezien worden als een verantwoording aan zijn compagnon omdat hij met een *burn-out* en na een val thuis zat, Rijnaars het bedrijf runde maar Jansen wel actief was met zijn hobby, Groep de Mos.
200. Minstens zo relevant is dat de inhoud van deze mail geheel aan De Mos voorbijgaat, maar wel een bevestiging geeft voor de verklaring van De Mos over zijn relatie met vastgoedondernemers⁶²:

'Ik durf wel te beweren dat wij echt een onderdeel zijn van het bepaalde succes, want los van dat wij een sterke poster en een bijzondere promotiefilm hebben geproduceerd (volgens journalisten zowel de poster als de promo het beste van alle politieke partijen in Den Haag) hebben we de afgelopen 2-3 maanden ook vaak met Richard gespiegeld (vaak gewoon telefonisch) over wat te doen in bepaalde situaties. Heel veel duwtjes bepaalde richting op, waarin zijn mensen maar ook hij in eerste instantie anders over

⁶¹ ZD 11 Zeeheld, p. 19.

⁶² ZD 11 Zeeheld, p. 561.

dachten, hebben deze partij geen windeieren gelegd en een grotere doelgroep aangesproken dan voorheen. Dat weet Richard maar al te goed, vandaar zijn dankbaarheid en zijn vraag om in het klankbord/adviseursteam te stappen. En dat begint al met de coalitie-onderhandelingen...wil hij meteen ruggesteun van ons bij de onderhandelingen aangezien dat nog geen ABC'tje is. Want natuurlijk kan hij nooit alles waarmaken wat hij zijn kiezers beloofd heeft, maar daarentegen zal hij wel zijn speerpunten zoals bv dat betaald parkeren met rechte rug moeten doorzetten om niet het Joris Wijsmuller versus Spuiforum" effect te krijgen.'

201. Zoals ook het Openbaar Ministerie stelt heeft Jansen nog na de verkiezingen van 2018 aan De Mos bevestigd dat hij de parkeergarage zou slopen als hij zijn zin (lees: het alternatieve plan) niet zou krijgen. Duidelijker kan niet blijken dat het optreden van De Mos is te verklaren vanuit de gedachte dat iets (woningen met parkeerplaatsen) beter was dan niets (alleen woningen), omdat het De Mos ging om behoud van zoveel mogelijk parkeerplaatsen.
202. Dit blijkt ook wel uit een e-mail van De Mos van 31 oktober 2017 aan Stichting Bewonersorganisatie Zeeheldenkwartier ('De Groene Eland'), waarin De Mos heel duidelijk laat zien dat hij een en ander voor de buurt is gestart (**bijlage 11**). Een e-mail die lang voor de start van het onderzoek Tyrus is verstuurd. Een e-mail die een heel ander beeld laat zien van de drijfveren van De Mos dan het zwarte scenario dat het Openbaar Ministerie volgt.
203. Jansen heeft ter zitting van 26 januari 2023 goed aangeven om welke al dan niet politieke redenen de afwikkeling van het project Zeeheld gecompliceerd en langdurig is geworden. De rol van De Mos is geweest dat hij op basis van het alternatieve plan van Jansen (die hij toen niet kende!) zijn aanvankelijke verzet tegen sloop en bouw van woningen heeft bijgesteld. De Mos begreep dat wanneer er niet tot zaken gekomen kon worden met Jansen er mogelijk niets zou gebeuren, behalve een parkeergarage die leeg bleef. De Mos zag in samenwerking met Jansen de mogelijkheid om parkeerplaatsen te realiseren en hij daardoor goed kon uitleggen aan zijn achterban waarom hij op basis van voortschrijdend inzicht zijn standpunt had genuanceerd. Dat is politiek bedrijven.
204. Uit niets blijkt dat achter de welwillendheid van De Mos om met Jansen in zee te gaan enig ander motief heeft gezeten dan het belang van de buurt om parkeerplaatsen te hebben. En daarmee dus ook een politiek belang voor De Mos. Aan het eind van de rit medio 2019 is de Zeeheld na veel politiek geharrewar, onderhandelen, bluffen, shinen en wat dies meer zij, gekocht door de gemeente Den Haag.

205. Heel kort samengevat: De Mos is voor behoud Zeeheld en na politiek bedrijven is De Zeeheld behouden. Het Openbaar Ministerie ziet natuurlijk ook wel dat hier helemaal niets verkeerd is gegaan vanuit het perspectief van De Mos. Sterker nog, dat hij zich hier inderdaad de held van de buurt aan het maken was, dus er moet ergens een wederdienst aan Jansen uit worden geperst.
206. Dat wordt dan het zogenoemde herenakkoord. Dat zou tot stand gekomen zijn in een gesprek tussen Jansen, Henk Harms en De Mos, waarbij besproken zou zijn dat wanneer Jansen voor behoud van de garage grond inleverde, hij ergens anders in de stad grond terug zou krijgen voor het bouwen van woningen. Wethouder Revis en directeur DSO Harms hebben dat verder wel of niet opgepakt. Daar heeft De Mos verder niets mee te maken gehad. Wethouder Van Asten heeft het uiteindelijke terugkopen van de garage, na een tip van De Mos, opgepakt.
207. Van belang is dat gelet op het feit dat wethouder Van Asten de wethouder was die hierover ging, ook Jansen wist dat van een bindende afspraak alleen al om die reden geen sprake zijn. Het Openbaar Ministerie stelt dat op het moment van dit gesprek Jansen zowel aan De Mos als aan Harms heeft voorgehouden dat de woningen die NU Projectontwikkeling ging bouwen al door het bedrijf waren verkocht. Ergo, een hogere schade ingeval van toch verkoop aan de gemeente.
208. De gedachte bij De Mos was evident dat gezien de verkoop van de garage aan de gemeente het niet gek zou zijn om compensatie aan Jansen te bieden omdat hij als gevolg van de verkoop geen woning kon bouwen. De compensatie bestond uit de mogelijkheid om in de toekomst elders woningen te realiseren. Maar De Mos ging hier niet over en legde het neer bij Van Asten (en Revis), die er ook wel de redelijkheid van inzag, mogelijk in de veronderstelling dat Jansen de bouw van woningen ging mislopen bij verkoop aan de gemeente.
209. Harms heeft desgevraagd bij de rechter-commissaris verklaard dat het herenakkoord tussen hem en Jansen was besproken, maar niet afgesproken, en dat De Mos helemaal geen dergelijk akkoord kon geven.
210. De beste samenvatting van dit gehele zakelijke en commerciële spel is wellicht gegeven door Joris van Soest die tot de conclusie komt:

- a. Dat De Mos de aankoop door de gemeente zo had *geframed* dat het uit zijn koker kwam, om zodoende politiek te scoren. Overigens, dat scoren

kon omdat De Mos hier had bereikt dat de buurt uiteindelijk kreeg wat de buurt wilde, behoud van de parkeergarage.

- b. Dat de Zeeheld een extreem lastig project was en dat de gemeente er de beste deal uit heeft gehaald.

Aan dit laatste kan de conclusie worden verbonden dat dit resultaat er zonder het mogelijk in politiek Den Haag wat ongebruikelijke optreden van De Mos niet was geweest.

211. Van enige relatie tussen het optreden van De Mos in dit dossier en enige donatie in welke vorm dan ook is niet gebleken. Het Openbaar Ministerie komt uiteindelijk in 22 pagina's ook niet verder dan 'Wij sluiten niet uit dat al tijdens deze bespreking aan de orde is gekomen dat beide partijen elkaar konden helpen: help jij ons, dan help ik jou'.⁶³
212. Ten aanzien van de betrokkenheid van Guernaoui bij dit zaaksdossier nog het volgende. Er wordt door het Openbaar Ministerie in zijn requisitoir gewag gemaakt van een e-mail van Jansen aan Zaadhof, waarin door Jansen de suggestie wordt gewekt dat vanwege financiële problematiek in de jeugdzorg uitgaven geblokkeerd zouden zijn door de wethouder financiën. Het Openbaar Ministerie: 'Het moge duidelijk zijn dat met de wethouder Financiën Guernaoui wordt bedoeld'.⁶⁴ De verdediging merkt volledigheidshalve op dat Guernaoui geen zogenoemde verplichtingenstop heeft afgekondigd. Zie in dat verband ook het verhoor van de directeur Financiën⁶⁵:

'Ik heb kennis genomen van de mail, in de mail wordt de suggestie gewekt dat vanwege de financiële problematiek in de jeugdzorg uitgaven geblokkeerd zouden zijn door de wethouder financiën. Dat zou een verplichtingen stop zijn en dat is niet het geval geweest. Er was inderdaad een tekort voorzien in de jeugdzorg voor 2020 van 51 miljoen, maar dat heeft er niet toe geleid dat de wethouder heeft gezegd dat de uitgaven werden geblokkeerd. Een wethouder kan niet alleen een verplichtingenstop afkondigen, dat zou betekenen dat de wethouder financiën tegen een andere wethouder kan zeggen dat hij geen uitgaven meer kan doen. Daar is een beslissing in het college voor nodig.'

De door het Openbaar Ministerie ingenomen stelling dat Guernaoui een

⁶³ Requisitoir, p. 67.

⁶⁴ Requisitoir, p. 78.

⁶⁵ Pv verhoor getuige Van Miltenburg d.d. 22 oktober 2020, p. 2.

verplichtingenstop zou hebben afgekondigd, kan rechtstreeks worden verwezen naar het rijk der fabelen.

[PPP, sheet 18]

ZD 15, Di-rect

213. Jansen, die de geestelijk vader van de band was, maakte zich hard voor de verwerving van het pand aan de Hulshorststraat. Met als eenvoudige reden dat hij de belangrijke Haagse band in Den Haag wil houden. Van enig eigen zakelijk belang van Jansen blijkt niets.
214. In het kennelijk eerste contact met Frisia Makelaars B.V. vraagt Jansen of zij het pand te koop hebben en Jansen zegt dan ook meteen dat het goed voor Den Haag is dat Direct in Den Haag blijft. Vervolgens stuurt Jansen een chatbericht naar De Mos waarin hij aangeeft het volgende week even over dit pandje te willen hebben. Want het mag natuurlijk niet gebeuren dat Di-rect zich buiten de stad gaat vestigen. Volgens de Rijksrecherche heeft het pand een brede maatschappelijke bestemming.
215. De Mos gaat zich ermee bemoeien. De vraag is of De Mos zich hiermee gaat bemoeien omdat Jansen een website voor Groep de Mos heeft gefinancierd (zeg: gesponsord) of om een andere reden.
216. De Mos bericht aan Anil Kumar en Mariska Eikenaar dat de bieding van Di-rect is binnengekomen, dat is fantastisch en van enorme meerwaarde voor de stad. De Mos wil hem graag gehonoreerd zien.
217. Aan Kumar schrijft De Mos dat Di-rect al jaren op zoek is naar een geschikt pand, als het niet lukt gaan ze de stad uit (met 3 uitroeptekens). Dat mag natuurlijk niet gebeuren, aldus De Mos. Dezelfde dag schrijft De Mos aan Jansen dat hij er graag nog andere Haagse (!) bands in wil. In een telefoongesprek met Jansen meldt De Mos dat het natuurlijk helemaal fantastisch zou zijn. Ja, ambachtelijk, ambachtelijke muziek.
218. Dan gaat richting Jansen de wens van De Mos dat Di-rect dan wél workshops en muzieklessen gaat geven op scholen in de buurt en ook in het pand. Jansen geeft aan dat Di-Rect ook iets akoestisch kan regelen in de buurt, surprise van

Di-rect.

219. Op 23 september 2019 blijkt het motief van De Mos het meest duidelijk, hij chat naar Jansen: 'Workshops vanuit scholen en muzieklessen op locatie? Kan ik mee scoren in ZuidWest'.
220. Ergo: niet een zakkenvullende wethouder, maar een wethouder die leuke dingen wil voor de stad, die zich daarvoor inspant en die dat ook wil laten weten. Jansen: 'En dan halen we de krant erbij'.
221. Niet alleen blijkt nergens van enig causaal verband tussen een prestatie van Jansen en de inspanningen van De Mos, het werkelijke motief van De Mos is aangetoond: iets moois regelen voor de buurt en daar ook mee 'shinen'.

[PPP, sheet 19]

ZD 4, Nachtontheffing

De drukpers van De Mos

222. Eén van de belangrijkste beschuldigingen, die de afgelopen jaren het meest in de media is uitgemeten, betreft de beschuldiging dat De Mos een nachtvergunning zou hebben 'geregeld' voor het zalencentrum Opera. Een zalencentrum dat jaarlijks ongeveer een half miljoen (!) bezoekers heeft. Sinds 2019 is het verhaal rond de nachtontheffing ongeveer geweest dat Richard de Mos een nachtvergunning had verstrekt tegen betaling aan een vriendje. Zeker in het begin was dat waar de zaak om draaide.
223. Na de klapdag van 1 oktober 2019 zijn projecten waar De Mos bij betrokken was tegen het licht gehouden om te bezien of volgens de regels der kunst is gehandeld. Procedures zijn al dan niet tijdelijk stopgezet en beslissing zijn teruggedraaid dan wel te nemen beslissingen zijn niet volgens plan genomen.
224. In dat licht bezien verdient het aandacht dat de twee nachtontheffingen voor de Opera, die door burgemeester Krikke zijn afgegeven, vervolgens zijn beoordeeld door waarnemend burgemeester Remkes en burgemeester Van Zanen om deze vervolgens in stand te laten. Zouden deze vergunningen het gevolg zijn geweest van corrupt handelen dan was het een koud kunstje geweest deze terug te draaien. Niets daarvan.

225. De Rijksrecherche heeft als inleiding op dit zaaksdossier gerelateerd dat De Mos er als raadslid geen geheim van had gemaakt dat hij de belangen behartigde van de gebroeders Akyol en hun Zalencentrum Opera. Met een zwartgallige bril op vertel je het op die manier. Met een wat meer objectieve bril schrijf je op dat De Mos zich al jaren hard heeft gemaakt voor het creëren van nachtelijke dance-mogelijkheden in Den Haag. Om de jeugd in Den Haag te houden, zoals genoegzaam steeds uitgelegd door De Mos. Dit blijkt ook wel uit de diverse moties en schriftelijke vragen die De Mos en zijn partij indienden (**bijlage 12**).
226. Dat deze wens parallel liep met het ondernemersbelang van Atilla Akyol moge zo zijn, maar dat betekent niet dat de inzet van De Mos erop gericht was zich hard te maken voor Akyol. Maar vertrekpunt is wel dat al jaren duidelijk is dat De Mos de nachtvergunningen wilde en dat hij in feite maar één geschikte locatie zag, namelijk de Opera. De Opera, volgens de Rijksrecherche met z'n zes zalen en capaciteit tot vijftienduizend man, één van de grootste aanbieders van Nederland. Best gek dat De Mos deze locatie als de beste locatie zag. Dit nadat hij ook gewedijverd had voor de RAC-hallen en andere locaties en ook nadat hij bij vele andere partijen in de raad had gevraagd om te komen met locaties.
227. In 2017 was zo duidelijk dat De Mos zich inspande voor een nachtvergunning dat hem in de gemeenteraad openlijk werd gevraagd (vide filmpje waarmee de inhoudelijke behandeling werd geopend) hoeveel geld hem was betaald om die nachtvergunning te regelen. Iedereen zat erbij en keek ernaar. Hoe transparant kun je zijn? De kiezer vond het kennelijk geen probleem, waarschijnlijk ook omdat dance in de stad inderdaad een goed idee was.
228. In oktober 2016 zoekt De Mos steun bij andere partijen in het streven naar meer reuring in de stad, lees: dance, en lees vooral ook dat De Mos het expliciet over de Opera heeft. De Mos schrijft dat wanneer de vergunning voor de Opera er zal komen, dat dan wat Groep de Mos betreft al een heel stuk dichterbij de wens voor meer reuring gekomen wordt.
229. Uiteindelijk dient Groep de Mos op 6 juli 2017 een motie in met het verzoek aan het college om aan de Opera als pilot een nachtontheffing van een jaar te verlenen. Hierbij zij opgemerkt dat De Mos de concept-motie voor het debat heeft rondgestuurd naar andere partijen met de vraag mee te tekenen. Ook heeft De Mos andere partijen gevraagd of zij andere locaties wilden opgeven. Hier is geen response op gekomen. Daarbij constateert Groep de Mos in de motie onder andere dat zalencentrum Opera nu moet proberen rond te komen

in een markt die aan het verzadigen is.

230. Geconstateerd kan worden dat meer transparantie van de kant van De Mos eigenlijk niet kan. Het is toch eigenlijk uit te sluiten dat De Mos zo transparant zou zijn wanneer zijn optreden het gevolg van ambtelijke corruptie zou zijn.
231. De conclusie kan niet anders zijn dan dat De Mos zich als gemeenteraadslid in alle openheid heeft ingespannen voor het verstrekken van een nachtontheffing (eigenlijk twee) aan de Opera. Zijn wensen voor dancefeesten is vervolgens in het verkiezingsprogramma voor 2018 opgenomen en daarna in het coalitieakkoord.
232. De Rijksrecherche heeft zich bijzonder veel moeite getroost om aan te tonen dat het streven van De Mos is geweest het verstrekken van een nachtontheffing voor de Opera. Die moeite had men zich kunnen besparen, want De Mos heeft daar nooit (zie hierboven) een geheim van gemaakt. In het stadhuis, maar ook daarbuiten, was dit welhaast een feit van algemene bekendheid. Daar hoort echter wel een zeer belangrijke nuancering bij: De Mos liep hard voor de Opera, omdat de Opera in zijn ogen de enige reële mogelijkheid in Den Haag was. Wij verwijzen nog even naar hiervoor: één van de grootste aanbieders in Nederland.
233. Een voorbeeld: de suggestie van de Rijksrecherche is dat de vergunningsvereisten naar de Opera zijn 'toegeschreven'. Dat zou onder meer blijken uit het feit dat De Mos een voorwaarde, namelijk binnen 200 meter geen woningen, heeft laten schrappen omdat met die voorwaarde de Opera de ontheffing niet kon krijgen. Helemaal juist. Maar ook hier weer: zou die voorwaarde blijven staan, dan geen Opera en dan geen dance.
234. Dat zou nog anders beoordeeld kunnen worden wanneer de aanbieders van dance in de nacht rijen dik zouden staan voor een ontheffing. Met de wetenschap van nu moet vastgesteld worden dat De Mos het destijds helemaal goed heeft gezien. Met de Opera was de kans aanwezig geweest, maar zonder de Opera is de nacht in Den Haag dood (en levend in Rotterdam en Amsterdam).
235. Nog interessant is hoe simpel het Openbaar Ministerie het verstrekken van de nachtontheffing beschrijft:

'[...]de totstandkoming van het besluit kwam in feite rechtstreeks uit de koker van De Mos, die al jaren - ook toen hij nog raadslid was - bezig was om een nachtontheffing

voor zijn vriend Atilla Akyol en diens broer Erdinc te regelen.'

Om daar direct aan toe te voegen dat transparantie in diverse dossiers al snel ver te zoeken was.

236. Het Openbaar Ministerie geeft er hier wederom blijk van belangrijke elementen uit het dossier of niet te willen zien of anders voor te willen stellen dan ze in werkelijkheid zijn geweest. Wanneer er namelijk één dossier is waarin jarenlang volkomen duidelijk is geweest waar het De Mos om te doen was, is het de nachtontheffing voor Atilla Akyol. Zowel op het stadhuis ('daar het je weer De Mos met Akyol') als in de buitenwereld zijn de banden tussen Akyol en Groep de Mos nooit onder stoelen of banken gestoken. Het stond in een motie (2017) en het stond in feite gewoon in het verkiezingsprogramma. Ook in andere zaaksdossiers is transparant opgetreden, Leyweg stond in het verkiezingsprogramma en ter zake De Zeeheld werd de publiciteit gezocht met de samenwerking tussen Groep de Mos en de projectontwikkelaar.
237. Over het hoe en waarom van zijn inzet destijds, over het niet verantwoordelijk zijn voor mogelijke andere plannen bij ondernemers, over het niet op de hoogte zijn van wat er buiten hem om werd gecommuniceerd, heeft De Mos in zijn verhoren uitgebreid, open en zonder enige terughoudendheid verklaard. De verdediging wijst uw rechtbank in dat verband naar het verhoor van 14 september 2020 (29 pagina's) en het verhoor van 21 september 2020 (20 pagina's), en uiteraard naar de verklaring van De Mos ter zitting.
238. Twee punten willen wij hier nog uitlichten.

[PPP, sheet 20]

239. Het eerste punt ziet op het indienen van een horeca-plan. Op 9 april 2019 heeft De Mos een horeca-plan ingediend bestaande uit 4 punten:
- vrije openingstijden
 - pilot nachtontheffingen voor 2 jaar
 - vergunningsplicht shishalounges
 - lastenverlichting
240. Zonder dat De Mos dit wist heeft de afdeling Veiligheid ergens voor 19 februari 2019 een gespreksannotatie gestuurd aan burgemeester Krikke, waarin wordt aangegeven dat waarschijnlijk alleen de twee naast elkaar gelegen zalencentra

profijt van de pilot zullen hebben, omdat de doelgroep van de pilot zeer klein is (dus een bevestiging van de visie van De Mos). Vermeld is daarbij dat Akyol de betreffende ondernemer is en dat hij op de kieslijst van Groep de Mos staat en dat hij deze partij financieel steunt.

241. Op 25 maart 2019 ontvangt burgemeester Krikke een memo van de afdeling Veiligheid met de conclusie dat de burgemeester wordt geadviseerd niet in te stemmen met het plan gelet op de overlast die de politie vreest wanneer de permanente nachtontheffing wordt verleend. Ook dit wordt niet met De Mos gecommuniceerd.
242. Wel volgt er een belangrijk gesprek tussen De Mos en Krikke op 9 april 2019.⁶⁶ Dit gesprek wordt door de Rijksrecherche geïntroduceerd als gesprek onder andere over de pilot nachtontheffingen. Uit de tekst van het gesprek blijkt echter dat Krikke het heeft over bezwaren van de politie tegen de vrije openingstijden en niet tegen de nachtontheffingen. Dat blijkt evident omdat het gesprek gaat over 125 of 50 horecazaken.
243. Aan De Mos wordt hier dus verteld dat de politie bezwaar maakt tegen de vrije openingstijden, terwijl Krikke op grond van bovengenoemde memo weet dat het bezwaar de pilot nachtontheffing betreft. Bij de rechter-commissaris heeft Krikke verklaard dat ze het niet met De Mos heeft besproken.
244. Vervolgens wordt De Mos voorgehouden dat hij het plan voor nu uit moet kleden. Dat doet hij vervolgens. De Mos handhaaft de pilot nachtontheffing wetende dat de vrije openingstijden op bezwaren van de politie stuiten. Intern op het stadhuis wordt dan gecommuniceerd dat De Mos in de problemen zal komen wanneer hij de pilot door zal zetten. Wilma van der Putten schrijft aan een aantal ambtenaren:

'Ik heb Anil (Kumar) nog even gesproken en gezegd dat het mij niet handig lijkt alleen met de nachtontheffingen naar buiten te gaan. Iedereen weet dat dit alleen om de Opera gaat (is in de Raad ook eerder besproken), dus m.i. kan dat publicitair tegen hem gaan werken. Maar goed...We wachten eerst college af.'

245. Op 17 april 2019 mailt Krikke aan de directeur Veiligheid de vraag of zij in kan stemmen met het conceptburgemeestersbesluit met betrekking tot de nachtontheffingen en binnen een uur hoort Krikke van de directeur dat Veiligheid en Politie akkoord zijn. Kennelijk zijn de eerder genoemde bezwaren

⁶⁶ Bron: Tapgesprek, TA008, sessie 16376, 9 april 2019, 09:25 uur (1904090925.TAP).

betreffende de overlast verdwenen.

246. De Mos kleedt zijn plan uit nadat hij heeft gehoord dat de politie bezwaren heeft tegen de vrije openingstijden en niet weet dat de bezwaren zich richten tegen de nachtontheffing.
247. Het is overigens zo dat uit een fragment uit de staf economie in juli 2019 (dat is dus na het nachtontheffingen besluit) blijkt dat De Mos het plan voor verruiming van de openingstijden weer gewoon oppakt (**bijlage 13**). Het uitvoeren van het gehele plan, zoals dat ook volgde uit het coalitieakkoord, zat gewoon scherp in het hoofd van De Mos. Zelfs nadat het twee keer in het college was afgeschoten.
248. Het tweede punt ziet op informeren van Atilla Akyol. Het begunstigen van Atilla Akyol door De Mos zou ook blijken uit het feit dat Atilla Akyol door De Mos is getipt voordat de inschrijving voor de vijf beschikbare nachtontheffingen was geopend. Inderdaad heeft De Mos op 18 april 2018 om 13.53 uur aan Akyol verteld dat die middag bekend zou worden gemaakt dat er vijf ontheffingen beschikbaar zouden komen, dit alles volgens het principe wie het eerst komt het eerst maalt. Dit laatste was door een ambtenaar verzonnen. Overigens, zegt De Mos er meteen bij dat ze die vijf niet gaan halen. De Mos wist dat de gemeente een persbericht zou uitsturen, waardoor het openbaar zou zijn. Wat De Mos hier tegen Akyol zegt, is dat hij de link naar het aanvraagformulier zal sturen zodra die link online komt. In feite stuurt De Mos openbare informatie door.
249. De Mos en Akyol zijn in de visie van De Mos jaren, ieder vanuit een eigen belang, bezig geweest om een dance-mogelijkheid in Den Haag van de grond te krijgen en wanneer het dan eindelijk zover is laat De Mos aan Akyol – inderdaad met de nodige opschepperij – weten dat hij het voor elkaar heeft gekregen. Vanaf 17.00 uur kan iedereen aanvragen, dat is voor 17.00 uur publiek gemaakt en volgens De Mos worden het er geen vijf. Dat bleek overigens weer een goede inschatting. Aardig detail is nog dat het nog tot lang na 17.00 uur geduurd heeft voordat de aanvraag werd ingediend, Akyol had het niet geregeld.

[PPP, sheet 21]**ZD 5, Niek Engelschmanpark**

250. Dit zaaksdossier beslaat maar liefst 1500 pagina's, 10% van het gehele dossier Tyrus.
251. Orhan Demir zou aan De Mos één of meer giften hebben gedaan ter verkrijging van gemeentegrond als uitbreiding van de tuin achter zijn woning. De Mos als uitbater van tuinruimte. Tijdens de inhoudelijke behandeling is evenals in de verhoren nauwelijks aandacht aan deze zaak besteed. En terecht, nu De Mos hier niets anders heeft gedaan dat hetgeen hij aan zijn kiezers beloofd had. Niet kijken naar wat er niet kan, maar kijken wat er wel kan.
252. In februari 2019 geeft De Mos de wens te kennen dat de gemeente zich in dit dossier (met voorgeschiedenis) flexibeler op zal stellen. Ambtenaar Adarghal (verbonden aan DSO) heeft verklaard dat Orhan Demir hem had benaderd met het verzoek of hij wat kon betekenen met betrekking tot huur/koop van wat gemeentegroen achter zijn woning. Demir had al enige tijd een verzoek uitstaan bij de gemeente, maar hij kwam er bij de gemeente niet doorheen. Adarghal kende Demir als ondernemer in Den Haag en om hem ter wille te zijn had hij gezegd dat hij het verzoek zou doorgeven aan de betreffende afdeling. Hij had collega Ramdhani en wethouder De Mos hierover geïnformeerd. Als Demir De Mos 'in zijn zak had gehad', waarom moest de communicatie dan via een ambtenaar verlopen en niet rechtstreeks via De Mos? De Mos kende Demir overigens niet anders dan van korte begroetingen.
253. Getuige Rakemann, teammanager Stadsdeel Centrum – die in geen hiërarchische verhouding staat met de wethouder – heeft verklaard dat er uiteindelijk onder druk werd gekeken naar een oplossing. Men dacht een oplossing te hebben gevonden. Zij voelde daarbij de druk van wethouder De Mos om dit te regelen.
254. Het betrof geen persoonlijke druk maar meer een gevoel om de wethouder ter wille te zijn: 'Je wilt namelijk de wethouder niet tegen je hebben omdat ik daar in de rest van mijn werkzaamheden mogelijk (!) last van zou kunnen krijgen'.
255. Wat hier aan de orde is, is een wethouder die zoals gezegd niet kijkt naar wat er niet kan, maar juist kijkt naar wat er wel kan. En dan denken de ambtenaren een oplossing te hebben gevonden. Deze kwestie is tot op het bot

uitgerechercheerd, heeft capaciteit opgeslokt en zie hierboven de oogst. Een oplossingsgerichte wethouder.

256. Van enige relatie met enige gift, belofte of dienst blijkt niets.

[PPP, sheet 22]

ZD 16, Raadslidmaatschap Davituliani

257. Het proces-verbaal bevat TCI-informatie, waarin onder meer is gemeld dat Atilla Akyol van Opera Richard de Mos in zijn zak heeft zitten, Richard wordt ook betaald door Atilla.
258. Volgens de Rijksrecherche zou uit de informatie kunnen blijken dat Atilla 'de grote man' achter de politieke partij van Richard de Mos is. Om vervolgens te stellen dat uit het onderzoek kan blijken dat Nino Davituliani vermoedelijk 'geplant' is, niet om de belangen van de gemeenschap te behartigen maar de belangen van Atilla en Erdinç. Dus de grote man Atilla vindt het nodig om iemand te planten. Met welk doel dan?
259. De Rijksrecherche stelt als voldongen feit dat voor het raadslidmaatschap €30.000 is betaald. Een feit van algemene bekendheid is dat geld maar één keer uitgegeven kan worden, dus wanneer dit bedrag inderdaad is betaald voor het raadslidmaatschap, dan kan datzelfde geld niet betaald zijn om Richard de Mos als ambtenaar om te kopen, anders dan om Nino tegen betaling op de lijst te zetten. Maar dat terzijde want geen van beide is aan de orde.
260. Ook in dit dossier vliegt de Rijksrecherche volledig uit de bocht. De Mos heeft verklaard waarom Nino op de lijst is gekomen, een welkome aanvulling om af te komen van de naam Groep de Man. Zijn verklaring over de gang van zaken blijkt zonneklaar uit de gesprekken tussen De Mos en Erdinç:

28 september 2017:

Erdinç geeft aan dat Nino op de lijst wil.

De Mos: Praten graag, we hebben een tekort aan vrouwen

5 oktober 2017:

De Mos: Ze gaat meetrainen

Er wordt gesproken over het aantal stemmen dat Erding denkt te halen (800) en het aantal stemmen dat Nino volgens Erding gaat halen (500).

Om dit gesprek een dubieus tintje te geven stelt de Rijksrecherche dat kan blijken dat Erding hier de toezegging doet van het halen van 1300 stemmen.

15 oktober 2017:

Erding: Is ze goed of is ze goed. Kijk wat je kan regelen maar alleen als jij er ook in gelooft. Ze gaat zich zes maanden bewijzen en dan neem je de beslissing.

De Mos: Eugene is content met haar, laat d'r maar knallen.

Erding: Ze is al begonnen met knallen, ze doet niets anders, thanks alvast.

De Mos: filmpje is top iig

(Filmpje maken was een opdracht vanuit de partij)

261. De Rijksrecherche vindt het opmerkelijk dat Nino, die net binnen komt en zich nog moet bewijzen niet voorkomt op de lijst met potentiële kandidaten d.d. 17 oktober 2017. Zou Nino er wel op gestaan hebben dan was dat waarschijnlijk bewijs voor het planten genoemd: Nino die net binnen is en zich nog helemaal moet bewijzen staat wel meteen op de kandidatenlijst. Ralf Sluijs kwam overigens nog binnen op de kandidatenlijst na Nino. Eveneens vanwege aangenomen geschiktheid.

25 oktober 2017:

De Mos: Je vrouwtje maakt goede indruk.

10 november 2017:

In dit gesprek wordt gesproken over sponsorsteun en over Nino. Dat is voor de Rijksrecherche voldoende om te stellen dat er een causaal verband bestaat tussen de mate van sponsorsteun en de plaats van Nino op de kandidatenlijst. Dit terwijl De Mos duidelijk zegt dat Nino sowieso bij de eerste 5 op de lijst komt, ook wanneer er niet gesponsord wordt. De Mos maakt expliciet duidelijk dat er geen causaal verband is. Wat verder miskend wordt is dat De Mos refereert aan de eerder belofte: 'zoals beloofd'. Dat Nino op de lijst zou komen stond dus al vast voordat het eerste woord over sponsoring gevallen was.

262. Op 30 december 2017 vraagt De Mos aan Nino per mail om het conceptverkiezingsprogramma aan Erding te laten lezen. Hier dient zich wederom een belastende, wel zeer kort door de bocht, redenering van de Rijksrecherche aan: kennelijk wordt de mening van Nino niet gevraagd, dus niet relevant, dus gepland. Dit moet toch opzettelijk op deze misleidende manier zijn opgeschreven of is dit het kwalitatieve niveau van de

Rijksrecherche? Heeft de Rijksrecherche nou echt niet door dat Nino als kandidaat-raadslid die in het klasje met de andere kandidaten zit al lang de inhoud van het conceptverkiezingsprogramma kent?

263. Op 5 januari 2018 blijkt dat Erdinç zich ernstig zorgen maakt over de plek van Nino. Dat is merkwaardig: Erdinç heeft de belofte van De Mos en er is €30.000 betaald en herinnert daar in dit gesprek De Mos niet aan. Het is niet merkwaardig wanneer dat bedrag niet betaald is voor de plek van Nino.
264. Niet onvermeld kan blijven een overijverige stelling van de Rijksrecherche: 'De verdenking dat Nino c.s. geld hebben gegeven is strijdig met de eed.'
265. Tot slot: Nino zou door de broers Akyol geplant zijn in de partij, maar op het moment dat Nino denkt dat er in de gemeenteraad gestemd moet gaan worden over de nachtvergunning wil zij zich uit de veronderstelde stemming terug trekken vanwege mogelijke belangenverstrengeling. Daaruit blijkt reeds dat van 'planten' geen sprake is geweest. De Mos en Guernaoui hebben twee lange gesprekken met Davituliani gevoerd om haar geschiktheid als raadslid te toetsen. Op basis daarvan is besloten om haar hoog op de lijst te zetten.
266. Geconcludeerd kan dan ook worden dat de inhoud van de communicatie geheel in lijn is met de verklaring van De Mos ter zake de gang van zaken. Uit werkelijk niets blijkt dat Nino geplant is, nu communicatie juist het tegendeel bewijst. Het scenario van het Openbaar Ministerie luidt dat sprake is van een directe relatie tussen de plaatsing van Davituliani op de lijst en de betaling van sponsorgeld, en dat De Mos direct boter bij de vis wil. Dit scenario dient gelet op al het hiervoor genoemde te wijken voor het alternatief scenario zoals weergegeven in de verklaringen van De Mos en medeverdachten.

[PPP, sheet 23]

ZD 19, Turks Azerbeidzjaanse Culturele Vereniging (TACV)

267. Het Openbaar Ministerie ziet, blijkens de indeling van het requisitoir, in zaaksdossier 19 (TACV) geen tegenprestaties die zouden zijn verricht in ruil voor enige gift, dienst of belofte. Bij die conclusie kan de verdediging zich alleen maar aansluiten.

268. Tegelijkertijd wordt er in het begin van het requisitoir, onder het kopje 'Verkiezingsfraude en stemmen in ruil voor subsidie', wel ingegaan op zaaksdossier 19. Uit de zaaksdossiers 16, 17, 18 en 19 zou volgens het Openbaar Ministerie blijken dat Davituliani en Erdinç Akyol samen stelselmatig volmachten zouden hebben geronseld met als doel het uitbrengen van een stem op Groep De Mos. De Mos en Guernaoui waren daar niet persoonlijk bij betrokken, zo betoogt het Openbaar Ministerie, maar zij 'hebben willens en wetens wel aanvaard dat dit mogelijk zou gaan plaatsvinden'.⁶⁷
269. De praatjesmaker Erdinç Akyol, die aan De Mos op meerdere momenten laat weten dat hij stemmers op de Groep De Mos binnenhaalt. Welke politieke partij zou het niet toejuichen als er op diens partij gestemd zal gaan worden? De gesprekken die Erdinç Akyol met derden voerde, vonden zonder enig medeweten van De Mos of Guernaoui plaats. Er is al veel over gezegd, de grootspraak van Erdinç Akyol. Een Duitse filosoof zei hier ooit over: 'De hoogmoed neemt precies zoveel plaats in als de domheid voor hem inruimt'. Want van hoogmoed is hier sprake. Noch De Mos, noch Guernaoui, zijn op enigerlei wijze betrokken geweest bij het 'frauduleus binnenhalen van een groot aantal stemmen', zoals het Openbaar Ministerie stelt.⁶⁸ Dit volgt op geen enkele wijze uit het dossier.
270. Het zwaartepunt ten aanzien van de verdenking jegens Guernaoui lijkt (op basis van het dossier en de verhoren bij de Rijksrecherche) te liggen bij het verstrekken van een subsidie aan de Turks Azerbeidjaanse Culturele Vereniging (**TACV**). In het proces-verbaal van verdenking is te lezen dat Guernaoui betrokken zou zijn 'bij het vermoedelijk tegen betaling verstrekken van financiële middelen (subsidies) binnen de Gemeente Den Haag'.⁶⁹ Guernaoui zou volgens de Rijksrecherche een belofte c.q. dienst hebben aangenomen van Askin (de voorzitter van de TACV), namelijk dat Askin zijn achterban zou bewegen/stimuleren om bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2018 te stemmen op de kandidaten van de Groep De Mos, waarbij Guernaoui zou hebben geweten dat Askin deze belofte deed om vervolgens iets terug te verwachten, namelijk ruimhartige toekenning van subsidies voor de TACV.⁷⁰
271. Ter onderbouwing van deze stelling wordt door de Rijksrecherche verwezen naar telefoongesprekken die Guernaoui met Erdinç Akyol voerde (waar Guernaoui overigens zelf over begint in zijn eerste verhoor wanneer daar door

⁶⁷ Requisitoir, p. 40.

⁶⁸ Requisitoir, p. 52.

⁶⁹ PD Guernaoui, p. 15.

⁷⁰ ZD 19 (TACV), p. 10.

de Rijksrecherche naar gevraagd wordt⁷¹), maar de grondslag voor de verdenking jegens Guernaoui lijkt te liggen in gesprekken tussen Erdiñç Akyol en Atilla Akyol.⁷² Over wat deze grondslag (de gesprekken tussen Erdiñç en Atilla) voor de verdenking daadwerkelijk in strafrechtelijk juridische zin voor betekenis heeft, daar valt het nodige over op te merken. Niet op de laatste plaats omdat Guernaoui hier geen deelnemer aan was én dat hij nimmer op de hoogte is geweest van de inhoud van deze gesprekken.

272. De verdediging stelt voorop dat Guernaoui Askin één keer heeft ontmoet, dat was namelijk toen Guernaoui nog D66-raadslid was. Verder kent Guernaoui hem niet, heeft nooit een privégesprek met hem gehad en heeft geen telefoonnummer van hem.⁷³ De stellingname van het Openbaar Ministerie dat Guernaoui 'op meerdere bijeenkomsten zou zijn geweest' mét Askin is feitelijk onjuist.⁷⁴
273. Er worden in zaaksdossier 19 een hoop irrelevante en nietszeggende bevindingen aangehaald die zouden moeten dienen ter ondersteuning van de stellingname van de Rijksrecherche dat er vanaf 2017 door/namens de TACV stemmen zouden zijn geregeld in ruil voor subsidie op een later moment. Zo wordt uitgebreid ingegaan op rol van Soysal, die op 27 december 2017 door Erdiñç Akyol wordt voorgesteld aan De Mos. Deze Soysal zou een grote groep potentiële kiezers kunnen aanspreken. Dat is dan ook de reden dat De Mos met hem heeft afgesproken.
274. Is dit gek, om als politicus met een persoon af te spreken die een grote (en voor de verkiezingen mogelijk belangrijke) achterban heeft? Soysal verklaarde later dat hij 'iets voor de gemeenschap wilde betekenen' en dat hij daarom met De Mos afsprak.⁷⁵ Uiteindelijk komt Soysal niet op de kieslijst, maar roept mensen (waaronder zijn achterban bij de TACV) wel op om op Groep de Mos te stemmen.⁷⁶ Het beeld dat door de Rijksrecherche wordt geschetst dat de TACV in 2018 (voordat De Mos en Guernaoui wethouder werden) subsidie voor andere doeleinden dan waarvoor die initieel was verleend heeft gebruikt, staat volledig los van de verwijten die thans aan het adres van Guernaoui en De Mos worden gemaakt. Zeker nu van enige betrokkenheid vanuit hun zijde niet is

⁷¹ Pv verhoor Guernaoui d.d. 1 oktober 2019, p. 8, PD Guernaoui p. 41.

⁷² PD Guernaoui, p. 8-9.

⁷³ Pv verhoor Guernaoui d.d. 8 maart 2021, p. 2, PD Guernaoui p. 128.

⁷⁴ Requisitoir, p. 55.

⁷⁵ Pv verhoor getuige Soysal d.d. 18 november 2020, p. 2.

⁷⁶ ZD 19 (TACV), p. 40.

gebleken, zoals de Rijksrecherche – terecht – opmerkt.⁷⁷ Overigens heeft Guernaoui verklaard dat hij niet weet wie Soysal is, dat hij Soysal nooit heeft gesproken én dat hij nooit met De Mos over Soysal heeft gesproken.⁷⁸

275. In het kader van de beoordeling van het mogelijk strafrechtelijk verwijtbaar handelen van Guernaoui, zoals dat ten laste is gelegd, zal in beginsel slechts gekeken dienen te worden naar het handelen van Guernaoui. En dus niet naar het handelen van derden, zoals Erding en Atilla, of Soysal en de TACV. Met name de vele gesprekken die Erding Akyol met derden voerde, zijn totaal misplaatst, leugenachtig en volstrekt buiten Guernaoui (en De Mos) om gegaan. Dat is een eerste belangrijke kanttekening die door de verdediging wordt geplaatst. Wat vervolgens vastgesteld kan worden is dat Guernaoui conform het – onafhankelijk tot stand gekomen⁷⁹ – ambtelijk advies twee subsidies heeft vastgesteld.
276. Guernaoui was als wethouder Integratie verantwoordelijk voor integratiesubsidies.⁸⁰ In dat kader is het allereerst van belang om te concluderen dat het toekennen van een subsidie niet met één vingerknip plaatsvindt. Dat blijkt ook wel uit de uitgebreide omschrijving in zaaksdossier 19 van het verloop van het subsidietraject. De verdediging zal uw rechtbank dat gehele traject niet gaan voorhouden, ook omdat de inhoud van het beschreven traject niet wordt betwist. Het verloop van het traject, de omvang hiervan en de vele personen die bij dit traject betrokken zijn, geven wat de verdediging betreft een zeer goede weergave van het feit dat het simpelweg onmogelijk is om als wethouder 'eventjes wat meer subsidie aan een partij toe te kennen'. Terwijl dit beeld wel degelijk – ten onrechte – geschetst wordt door de Rijksrecherche en het Openbaar Ministerie.
277. Ten tijde van het wethouderschap van Guernaoui vond wekelijks een staf Integratie plaats, waarbij ongeveer één keer per maand de subsidieaanvragen die binnen deze portefeuille vielen werden besproken. Deze subsidieaanvragen werden omschreven in een memo, waarin werd ingegaan op 1) de aanvraag en de hoogte hiervan, 2) de organisatie die de aanvraag deed én 3) het ambtelijk advies met betrekking tot de aanvraag. Tijdens de staf werd dit alles besproken, waarna de wethouder bepaalde of de aanvraag werd toegewezen

⁷⁷ ZD 19 (TACV), p. 56.

⁷⁸ Pv verhoor Guernaoui d.d. 8 maart 2021, p. 6, PD Guernaoui p. 132.

⁷⁹ Zie ook onder meer pv verhoor getuige Benning d.d. 13 oktober 2020, p. 4.

⁸⁰ Pv verhoor Guernaoui d.d. 14 mei 2020, p. 5, PD Guernaoui p. 68.

(conform het ambtelijk advies/met opmerkingen/of met een hoger of lager bedrag) of afgewezen.⁸¹

278. Zoals Guernaoui ook tijdens de inhoudelijke behandeling én bij de Rijksrecherche heeft verklaard, is hij op een gegeven moment door Erdinç Akyol benaderd met de vraag wat de stand van zaken was met betrekking tot de subsidieaanvragen die waren gedaan door de TACV. Guernaoui wist op dat moment nog niet precies waar het over ging, maar liet dit uitzoeken. Zoals hij dat voor iedere burger zou hebben gedaan die hem kon benaderen met een soortgelijke vraag.
279. Guernaoui heeft aan Erdinç Akyol verduidelijking gegeven over de stand van zaken met betrekking tot de subsidieaanvragen die waren gedaan door de TACV.⁸² Er was één week voor de bijeenkomst van de TACV waarvoor subsidie was aangevraagd nog geen duidelijkheid over de aanvraag.⁸³ Het is dan ook niet gek dat er geprobeerd wordt om helderheid te krijgen over de stand van zaken met betrekking tot deze subsidieaanvraag. In de paar gesprekken die plaats hebben gevonden, is bepaald geen beeld te ontwaren van een corrupte wethouder. Het Openbaar Ministerie is in zijn requisitoir gemakshalve vergeten te benoemen dat Guernaoui zelfs op enig moment zegt 'ik ben geen pinautomaat'. Dit wanneer de praatjesmaker Erdinç Akyol over geldbedragen voor de TACV begint.
280. Het Openbaar Ministerie lijkt er erg aan te hechten dat de TACV in 2019 'niet onverwacht'⁸⁴ hogere inkomsten had dan in 2018 het geval was. Guernaoui heeft betrokkenheid gehad bij twee subsidieverleningen, die allebei conform het (onafhankelijk tot stand gekomen) ambtelijk advies zijn verstrekt. Onder directe verantwoordelijkheid van Guernaoui zijn er dus twee subsidies verleend:
- 1)
 - a. Newroz €9000,00 (in plaats van de €14600 die ze hadden aangevraagd, overigens kende de voorganger van Guernaoui €12.000,00 toe);
 - b. Haagse cultuurontmoeting €8500,00 (in plaats van de €9500 die ze hadden aangevraagd).

Verder heeft Guernaoui helemaal niets ondernomen met betrekking tot deze stichting. Dat er in 2019 in totaal meer subsidie is verstrekt dan in 2018, komt doordat de TACV in 2019 meer projecten heeft uitgevoerd en gesubsidieerd

⁸¹ Zie ook het schrijven van Guernaoui d.d. 22 december 2019, persoonsdossier p. 45.

⁸² Pv verhoor Guernaoui d.d. 14 mei 2020, p. 3, PD Guernaoui p. 66.

⁸³ Pv verhoor Guernaoui d.d. 14 mei 2020, p. 6, PD Guernaoui p. 69.

⁸⁴ Requisitoir, p. 56.

heeft gekregen in het kader van Taal in de Buurt, dat al jarenlang bestond, en waarvoor subsidie werd verleend op basis van een vaststaande procedure (zonder beleidsvraag). Dus zonder directe betrokkenheid van de wethouder. Dit blijkt ook uit het getuigenverhoor van ambtenaar Benning.⁸⁵

281. In het dossier is te lezen dat de TACV al vanaf 2015 subsidies vanuit de gemeente Den Haag ontving.⁸⁶ Uit het online subsidieoverzicht van de gemeente Den Haag (dat teruggaat tot 2012) blijkt echter dat er al vanaf 2012 subsidies werden ontvangen door de TACV. Het totaalbedrag tot en met 2022 is maar liefst €225.015,00 (**bijlage 14**). In 2013 en 2015 werden er hoge bedragen toegekend, respectievelijk €18.000,00 en €14.210,00). Overigens wordt door het Openbaar Ministerie de pertinent onjuiste stelling ingenomen dat Guernaoui aan de TACV het advies zou hebben gegeven aanvragen onder de €10.000,00 te houden, om zodoende controles te ontwijken. Hierop zal later in dit pleidooi, wanneer specifiek bij de rol van Guernaoui wordt stilstaan, worden teruggekomen.
282. Tot zover de rol van Guernaoui in dit geheel. De Mos heeft ter terechtzitting uitgebreid verklaard over zijn minieme rol in dit dossier. De Mos wilde iets terug kunnen koppelen aan zijn achterban; hij stond 'voor aap bij die lui'. De Mos heeft verder nooit betrokkenheid gehad bij de verstrekking van subsidies. Het enige dat hij wilde bereiken, was dat hij als fractievoorzitter van Groep De Mos iets terug kon koppelen aan zijn achterban.
283. Het verwijt van het Openbaar Ministerie dat De Mos en Guernaoui verkiezingsfraude zouden hebben gepleegd, is totaal uit de lucht gegrepen en vindt geen steun in het dossier. Dat subsidieverzoeken op een andere wijze zouden zijn beoordeeld, vindt evenmin steun in het dossier.

[PPP, sheet 24]

ZD 20, De Schilde (Televisiestraat)

284. De Mos is door de Rijksrecherche niet gehoord over zijn betrokkenheid bij de plannen met De Schilde. Zo belangrijk was het kennelijk.

⁸⁵ Zie getuigenverklaring Benning, p. 4.

⁸⁶ ZD 19 (TACV), p. 20 e.v.

285. Ter zitting is De Mos wel op dit dossier verhoord. Zijn verklaring komt er kort gezegd om neer dat hij verschillende drijfveren had om zich als wethouder met De Schilde bezig te houden:

- a. Het contract betreffende de huisvesting van Polen bij De Uithof liep af en de huisvesting daar had gezien de belangen van de omwonenden lang genoeg geduurd;
- b. De Polen locatie bood na vertrek van de Polen de mogelijkheid om daar met Plopsaland in zee te gaan;
- c. De Schilde drukte al langer verliesgevend op de begroting van economie, lees: wethouder De Mos.

286. Relevante belangen die De Mos bij De Schilde had waren:

Ad 1. Omwonenden blij, bij huisvesting in De Schilde heel veel minder mensen niet blij.

Ad 2. Plopsaland in Den Haag, goed voor die buurt en Den Haag, De Mos gaat shinen.

Ad 3. De Mos heeft meer geld voor andere dingen.

287. In zaaksdossier 20 worden bij herhaling - tot vervelens toe - andere motieven aan De Mos toegeschreven:

- **Pagina 5:** de ridicule TCI dat De Mos aan de Akyols een bouwvergunning gaat verlenen om een flat te bouwen.
- **Pagina 10:** Kennelijk ging Akyol ervan uit dat wethouder De Mos met zijn collega-wethouders gaat praten ten gunste van zijn plannen voor *short stay*.
- **Pagina 14:** Hieruit zou opgemaakt kunnen worden dat Richard de Mos, in zijn rol van wethouder, zich persoonlijk inzet voor de (toekomstige) zakelijke belangen/plannen van Atilla Akyol met betrekking tot De Schilde.
- **Pagina 21:** NN wilde weten of ze dat in Den Haag zouden gaan doen. Daarop zei Erdinç Akyol: 'We mogen alleen in Den Haag, want de wethouder gaat over Den Haag. Hieruit kan worden opgemaakt dat Erdinç Akyol en Atilla Akyol van mening waren dat zij de wethouder van Den Haag nodig hadden voor het verwezenlijken van hun

hotelplannen in Den Haag (gek inderdaad, dat je daarvoor niet bij de wethouder in Rotterdam moet zijn)

- **Pagina 24:** Kennelijk was het verplaatsen van de Polen onderdeel van de deal om de *short stay* mogelijk te maken (dit is een bijzonder staaltje framing door de Rijksrecherche, zeker wanneer hebt totaal plan op zijn politieke merites bekeken wordt, zie boven 1 t/m 3)
- **Pagina 24:** Hieruit kan worden afgeleid dat Richard de Mos, als wethouder, zich actief heeft ingezet voor Atilla Akyol en zijn zakelijke belangen, waaronder het pand De Schilde.
- Idem op de **pagina's 28, 29, 30, 32, 36, 37.**

288. De gedachte van de Rijksrecherche lijkt te zijn dat een aanname aan kracht wint door hem steeds te herhalen. Die aanname is: De Mos doet dit om Akyol te bevoordelen, dan wel De Mos doet dit omdat hij niet meer voldoende onafhankelijk was van Akyol (omdat Akyol een sponsor van de partij was).

289. Wat volledig ontbreekt bij deze aanname is grondig onderzoek naar de werkelijke motieven van De Mos, zoals hierboven aangegeven.

290. De Mos stelt dat Plopsaland een grote aanwinst voor de buurt en voor de stad Den Haag zou zijn geweest, omwonenden van De Uithof blij zouden zijn en dat het goed was voor zijn portefeuille wanneer De Schilde niet langer verliesgevend zou zijn. Stuk voor stuk plausibel. In dit onderzoek is daar niet verder naar gekeken. Kennelijk omdat betrokkenheid van Akyol bij De Schilde voldoende was om op dit dossier het handelen van De Mos in de sleutel van corruptie te plaatsen.

291. Bij het idee van Atilla Akyol waren vanaf moment één ambtenaren betrokken. Ook werd er aan deze ambtenaren een rapport van Van Spronsen en Partners ter beoordeling gegeven, waarin de materie werd besproken. Daarbij is van belang dat in de planvormende fase, waarin De Schilde zich bevond, er allerhande ideeën bijkwamen. Ideeën zoals de komst van een McDonalds, het behouden van bestaande ondernemingen, Koppert Cress, een koffiebrander (**bijlage 15**). Toen De Mos het Plopsaland idee had opgedaan, ging hij er meer bovenop zitten.

292. Bedacht moet worden dat dit soort ideeën zich in de loop der tijd ontwikkelen. De Mos heeft erover nagedacht wat hij met De Schilde, drukkend op zijn begroting, kon doen. Anders dan het Openbaar Ministerie suggereert is het natuurlijk niet zo dat Plopsaland voor het eerst in het hoofd van De Mos kwam op het moment dat hij in België Plopsaland bezocht.

293. Niet aangetoond is dat de motieven die De Mos heeft aangedragen voor zijn handelingen inzake De Schilde niet valide zijn. Zolang dat niet aangetoond is, staan deze motieven overeind, en kan niet bewezen worden verklaard dat De Mos andere motieven heeft gehad, die dan in enig verband zouden staan tot zijn relatie met Atilla Akyol.

Conclusie m.b.t. de feiten 2 en 3: vrijspraak

294. De verdediging komt tot een afrondende conclusie met betrekking tot de feiten 2 en 3. In alle zaaksdossiers komt een beeld naar voren van betrokken wethouders, die bezig waren met de uitvoering van hun verkiezingsprogramma voor zover mogelijk, coalitieakkoord voor zover mogelijk, en alles wat daarbinnen past. En uiteraard met hetgeen waar ze zo groot mee geworden zijn: de ombudspolitiek. Nergens blijkt dat zij handelden vanuit de gedachte dat zij voor een donatie gehouden waren een wederdienst te leveren.

295. Evenmin is het Openbaar Ministerie erin geslaagd een causaal verband aan te tonen dus ontvangen donaties enerzijds en het handelen van de wethouders anderzijds.

[PPP, sheet 25]**Feit 4, (medeplegen van) schending ambtsgeheim: vrijspraak**Inleidende opmerkingen

296. Voordat wordt ingegaan op de concrete verdenking van het schenden van het ambtsgeheim, is het goed om stil te hebben gestaan bij wat eerder in dit pleidooi reeds naar voren is gebracht en waar niet zomaar aan voorbij kan worden gegaan. In de politiek is het usance dat er ruggespraak wordt gehouden met de achterban, zeker bij de meest belangrijke en gevoelige onderwerpen die spelen. Allereerst om het simpele gegeven dat dit vanzelfsprekend je achterban is en je hen op de hoogte wilt houden van, en wilt meenemen in, belangrijke beslissingen die zullen moeten worden genomen. Ten tweede is dat omdat een specifiek en deskundig deel van je achterban veel, zo niet meer, weet van de materie waarover beslissingen moeten worden genomen. Een bepaald deel van de achterban kan daarmee als geen ander inschattingen maken, adviezen geven en meedenken over het besluitvormingsproces.
297. De verdediging realiseert zich terdege dat het feit dat het in de politiek usance is om ruggespraak bij de achterban te houden, niets zegt over mogelijk gepleegde ambtsmisdrijven, zoals schending van het ambtsgeheim. Het doet echter geen recht aan de daadwerkelijke politieke situatie in Nederland om hier volledig aan voorbij te gaan. Feit is dat politieke partijen contact onderhouden met hun achterban over belangrijke te nemen beslissingen.
298. De Rijksrecherche en de OvJ hebben in veel verhoren aan de orde gesteld dat De Mos ook gebruikmaakte van zijn privémailadres, kennelijk in pogingen om ook daar nog een schending ambtsgeheim van te maken. Die vragen gingen in de richting van 'is dat gebruikelijk?', 'mag dat?', 'gebruikt u wel eens uw privémailadres?', 'is hier een beleid over?' etc.
299. Ook Kumar wordt bij de rechter-commissaris over dit fenomeen gehoord en hij geeft een duidelijk antwoord: De Mos had moeite met wachtwoorden. En deze exercitie van het Openbaar Ministerie is in feite alleen uitgevoerd omdat Guernaoui een vermeend geheim stuk naar het privémailadres van zijn collega-wethouder De Mos had gestuurd. Ook hier blijkt weer hoe alles is uitgewrongen om de zaak maar op te krikken.

300. Dat brengt de verdediging bij de vraag wanneer er nu precies sprake is van het opzettelijk schenden van het ambtsgeheim, als bedoeld in artikel 272 Sr. Naast het feit dat de schending opzettelijk moet zijn begaan, is vereist de verdachte wist of redelijkerwijs moest vermoeden dat hij, uit hoofde van zijn ambt, verplicht was het geheim te bewaren.⁸⁷
301. Uw rechtbank zal uiteindelijk in de zaken van De Mos en Guernaoui moeten oordelen over of er al dan niet een opzettelijke schending van de wettelijke geheimhoudingsplicht heeft plaatsgevonden. De verdediging stelt zich op het standpunt dat er geen (opzettelijke) schendingen van een of meerdere wettelijke geheimhoudingsplichten heeft plaatsgevonden. In de rechtspraak wordt voor de beantwoording van de vraag of sprake is van een geheim acht geslagen op onder meer de aard van de informatie, het moment dat de geheimhoudingsplichtige hiervan kennis kreeg en de hoedanigheid waarin deze hiervan kennis kreeg.⁸⁸

[PPP, sheet 26]

Stukken OCC/Amare

302. Om te beginnen met de stukken met betrekking tot het Onderwijs- en Cultuurcomplex (OCC), later genoemd Amare. Dit dossier kent een relevante politieke context, nu het ging om het meest gevoelige politieke dossier, waarover al tijdens de coalitieonderhandelingen uitgebreid is gesproken. Guernaoui noemde het tijdens de inhoudelijke behandeling 'het meest gevoelige politieke dossier van de afgelopen twintig jaar'. Guernaoui en De Mos hebben daar uitvoerig over verklaard tijdens de inhoudelijke behandeling.
303. De verdenking van schending ambtsgeheim ten aanzien van Guernaoui ziet op de e-mail die Guernaoui op **26 juni 2018** ontving van Klaas Jan Bolhuis met als onderwerp 'afspraken wethouders Revis en Guernaoui inzake scopeuitbreiding Spuikwartier'. Belangrijk gegeven is dat in deze mail niets wordt gezegd over een eventuele geheimhouding dan wel vertrouwelijkheid die zou gelden. Zoals Guernaoui ook bij de Rijksrecherche heeft aangegeven met

⁸⁷ Zie ook T&C Strafrecht, commentaar op art. 272 Sr.

⁸⁸ Zie ook HR 14 juni 2005, NJ 2005/354.

betrekking tot deze set met papieren, 'kan de classificatie per stuk verschillend zijn'. Je kunt niet zomaar ieder stuk classificeren.⁸⁹

304. Volgens de Rijksrecherche zou dit de voorbereiding zijn geweest op het raadsvoorstel, waarna bepaalde aspecten van deze mail uiteindelijk ook onderdeel zijn gaan uitmaken van het totale raadsvoorstel. Op **vrijdag 29 juni 2018** om 21.50 en 21.53 uur stuurt Guernaoui deze mail door aan De Mos en Revis, vergezeld met acht en zeven foto's van tekst met daarop zijn aantekeningen betrekking tot vier stukken: de nota portefeuillehouder, het concept-besluit van het college, het raadsvoorstel en een brief van de portefeuillehouder. Bovenaan de pagina van het concept-besluit stond 'Geheim WOB GEHEIM ogv art. 86 lid 2 Gem. Wet juncto art. 10, lid 2 sub a b c d e f g WOB'. Het gaat hier dus om het concept-besluit van het college, waarvan alleen collegeleden mogen kennisnemen. Naast het concept-besluit gold de geheimhouding alleen voor de nota portefeuillehouder, zo blijkt ook uit de Besluitenlijst voor de vergadering van het college van Den Haag op dinsdag 3 juli 2018 (**bijlage 16**).
305. In het digitale beslag van Guernaoui wordt een mail afkomstig van Zaadhof d.d. **30 juni 2018** aangetroffen met het onderwerp 'memo Revis'. In die mail beschrijft Zaadhof dat het meeste hem wel duidelijk is, maar dat hij de dekking van 20 miljoen voor ontwerpverbetering niet begrijpt. Op **1 juli 2018** om 22.04 uur stuurt Guernaoui aan Zaadhof de eerdergenoemde mail die hij kreeg van Klaas Jan Bolhuis door aan Zaadhof. De Rijksrecherche schrijft dan op in het dossier⁹⁰ [*onderstreping door verdediging*]:

'Deze e-mail geeft de afspraken weer die kennelijk zijn gemaakt tussen Rachid Guernaoui en Boudewijn Revis en gaat over de dekkingsmogelijkheden van de scopeuitbreiding van het Spuikwartier (OCC). De meeste in deze e-mail vermelde bedragen worden eveneens vermeld in het als geheim geclassificeerde 'Raadsvoorstel van het college inzake het Onderwijs- en Cultuurcomplex-Spuikwartier'.

Gezien het feit dat de inhoud van deze e-mail 'afspraken wethouders Revis en Guernaoui' grotendeels overeenkwam met het geheime 'Raadsvoorstel van het college inzake het Onderwijs- en Cultuurcomplex-Spuikwartier' had Rachid Guernaoui redelijkerwijs kunnen vermoeden dat deze afspraken tussen twee wethouders niet mochten worden gedeeld met iemand die werkzaam was in de vastgoedsector.

Door het versturen van deze e-mail naar Michel Zaadhof wordt Rachid Guernaoui

⁸⁹ Pv verhoor Guernaoui d.d. 12 oktober 2020, p. 3, PD Guernaoui p. 94.

⁹⁰ ZD 6 OCC, p. 5.

verdacht van schenden van zijn ambtsgeheim.'

306. Kennelijk ging het de Rijksrecherche erom dat Guernaoui het 'als geheim geclassificeerde' raadsvoorstel had gedeeld met Zaadhof. Het hele punt is dat dit raadsvoorstel op geen enkel moment geheim is geweest. Uit de notitie Openbaar of geheim⁹¹ die is bedoeld als praktische handreiking voor medewerkers van de gemeente, maar ook nuttige informatie voor college en raad behelst, blijkt dat in beginsel 'alle raadsstukken, dus ook raadsvoorstellen en alle bijlagen, openbaar zijn'. Het college kan op grond van de Gemeentewet en artikel 10 WOB geheimhouding opleggen. Met betrekking tot het raadsvoorstel was dat niet gebeurd.
307. De reden dat Guernaoui de mail doorstuurde aan Zaadhof was gelegen in politieke interne besluitvorming, nu Zaadhof lid was van de klankbordgroep en hij op het punt stond om bestuurslid van Groep de Mos te worden. Iets wat niet per definitie verboden is. Daarnaast wordt volledigheidshalve ook opgemerkt dat de vastgoedondernemers zelf geen betrokkenheid hadden bij het Spuikwartier.⁹²
308. Het Openbaar Ministerie stelt dat de getuige Revis heeft verklaard dat 'hij de stukken betreffende OCC als geheim had gekwalificeerd' en verwijst in dat verband naar zijn verhoor door de Rijksrecherche, maar in dit verhoor is te lezen dat Revis heeft verklaard: 'Ja, er zit op een aantal documenten geheimhouding. Dat betrof in ieder geval de brieven tussen de gemeente en Cadanz'.⁹³
309. Het door Guernaoui versturen van een e-mail van zijn eigen ambtenaar naar Zaadhof, met daarin informatie uit een raadsvoorstel. Levert dit een opzettelijke schending van het ambtsgeheim als bedoeld in artikel 272 Sr? De verdediging stelt zich op het standpunt dat een bewezenverklaring hiervan niet kan volgen.
310. Op de agenda van het college staan veel stukken die niet als geheim of vertrouwelijk zijn geclassificeerd, zoals bijvoorbeeld de beantwoording Schriftelijke Vragen. Er is geen enkele wettelijke beperking om die stukken voorafgaand aan de vergadering te bespreken met belanghebbenden, zodat politieke afstemming plaatsvindt en stukken 'goed vallen'. Dit alles is toegestaan, zolang dit niet valt onder de uitzonderingsbepalingen van de wob.

⁹¹ Te raadplegen via: <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR407922>.

⁹² Zie ook pv verhoor Guernaoui d.d. 8 maart 2021, p. 5, PD Guernaoui p. 170.

⁹³ Getuigenverklaring Revis, ZD 6 schending ambtsgeheim stukken OCC, p. 96.

Uit het verhoor met Bolhuis blijkt ook dat de informatie uit de mail in het raadsvoorstel zit, waarbij hij niets zegt over informatie die geheim zou zijn (het was immers al verwerkt in een openbaar raadsvoorstel). Overigens werd het raadsvoorstel na het collegebesluit ook openbaar.⁹⁴

311. Het Openbaar Ministerie komt na een lang betoog over het (in sommige gevallen niet bestaan van een) onderscheid tussen schending van vertrouwelijkheid en geheimhouding tot de conclusie dat ook het openbaren van vertrouwelijke stukken kan worden beschouwd als een schending van de geheimhoudingsplicht. Daarbij wordt verwezen naar een uitspraak uit 2008 van het hof Den Bosch.⁹⁵ In die zaak had een gemeenteraadslid ondanks herhaaldelijke verzoeken en waarschuwingen om bepaalde vertrouwelijke stukken niet openbaar te maken, deze stukken toch aan een groot aantal journalisten en media gedeeld. Totaal onvergelijkbaar met de onderhavige zaak dus.
312. Gelet op voorgaande kan dan ook niet wettig en overtuigend bewezen worden verklaard dat Guernaoui zijn ambtsgeheim opzettelijk heeft geschonden.
313. Evenmin kan bewezen worden verklaard ten aanzien van De Mos dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan schending van zijn ambtsgeheim inzake OCC/Amare. Het hele verloop met betrekking tot het verstrekken van delen van het concept-besluit kan niet los worden gezien van de context, die door De Mos en Guernaoui op zitting is geschetst. Na de verkiezingsoverwinning in 2018 heeft De Mos wekenlang onderhandeld met andere partijen, waarbij OCC/Amare een groot pijnpunt was. De Groep De Mos was hier mordicus tegen. Niet zozeer in het afbouwen van het al in aanbouw zijnde pand, maar wél tegen de miljoenen euro's aan meerkosten (budgetoverschrijding).
314. Wanneer de onderhandelingen zijn afgerond (waarbij intensief geklankbord werd met deskundigen op allerlei gebieden), en het coalitieakkoord tot stand is gekomen, komt Revis twee weken (!) daarna met een keiharde klap in het gezicht van De Mos dat er ineens elf miljoen euro (!) meer nodig was voor de realisatie van OCC/Amare. De Mos voelde toen al aan zijn water dat er iets niet klopte, wat later bepaald niet onterecht bleek te zijn; er loopt nu voor het eerst in de geschiedenis van de gemeente Den Haag een raadsenquête.

⁹⁴ Pv verhoor Guernaoui d.d. 8 maart 2021, p. 3, PD Guernaoui p. 168.

⁹⁵ Hof 's-Hertogenbosch 1 april 2008, ECLI:NL:GHSHE:2008:BC8346.

315. Opmerkelijk is de manier waarop het Openbaar Ministerie een volstrekt legitieme gang van zaken gebruikt om De Mos te *framen*. De Mos beklagt zich bij Revis erover dat Revis gebruik heeft gemaakt van de informatieachterstand van De Mos en dat dit het vertrouwen bij De Mos heeft aangetast. Ook al omdat de pijn bij De Mos niet wordt verzacht. Het is natuurlijk gewoon politiek. Revis schendt het twee weken daarvoor tot stand gekomen coalitieakkoord en De Mos werpt op dat er dan reden voor compensatie is. Zo gaat dat altijd. Maar het Openbaar Ministerie maakt hiervan dat De Mos na overleg met Jansen en Zaadhof 'hier kennelijk een mogelijkheid zag om coalitiepartner Revis onder druk te zetten'.⁹⁶
316. Juist omdat De Mos al aan zijn water aanvoelde dat er iets niet klopte, er tijdens de onderhandelingen intensief geklankbord is met deskundigen, er elf miljoen euro bij moest komen, De Mos een nieuwbakken wethouder was, alles onder stoom en heet water moest gebeuren, heeft De Mos aan zijn klankbordgroep gevraagd wat zij van deze plannen vonden. Omdat De Mos de goede beslissing wilde nemen. En dit alles kan worden beschouwd als 'de extra speeltijd' van de coalitieonderhandelingen. En omdat dit belangrijke onderwerp het college kon laten vallen. De vraag aan de vastgoedkenners in de klankbordgroep was dan ook of de onderbouwing van die elf miljoen euro extra klopte c.q. plausibel was. Daarmee was het algemeen belang gediend, omdat hiermee een val – twee weken na het aantreden – zou kunnen worden voorkomen.
317. Dat er een stempel door een ambtenaar met geheim wob op is gezet, wil niet zeggen dat dat op dat moment al geheim is. Zoals De Mos ook ter terechtzitting heeft verklaard, kan het college alleen in gezamenlijke zitting besluiten dat er geheimhouding op een besluit wordt gelegd. Dit blijkt overigens ook uit die circulaire van het ministerie van Binnenlandse Zaken die in het dossier gevoegd is.⁹⁷
318. Gelet hierop kan worden geconcludeerd dat het:
- a. (op het moment van delen) geen geheim stuk betrof dat door De Mos werd gedeeld, waardoor er geen sprake kan zijn van schending van het ambtsgeheim;
 - b. mede gelet op de aard van de informatie, het moment dat De Mos hiervan kennis kreeg en de hoedanigheid waarin hij hiervan kennis

⁹⁶ Requisitoir, p. 147.

⁹⁷ ZD 7 OCC, p. 75 e.v.

kreeg, zelfs indien het een op basis van de wob geheim stuk zou hebben betreft, niet gesproken kan worden van het opzettelijk schenden van het ambtsgeheim.

Vrijspraak hiervoor dient dan ook te volgen.

[PPP, sheet 27]

Nachtvergunningen voor horecazaken

319. Dan het verwijt dat aan De Mos wordt gemaakt dat hij het besluit van de burgemeester om vijf extra nachtvergunningen te verstrekken, vóór de officiële bekendmaking aan Atilla Akyol zou hebben bekendgemaakt, waarbij hij de link voor het doen van de aanvraag per WhatsApp zou hebben doorgestuurd. Hier is reeds het nodige over opgemerkt bij de bespreking van zaaksdossier 4.
320. De informatie die De Mos aan Atilla Akyol doorgaf, betrof geen geheime informatie. Het was informatie die later die dag bekend zou worden. De Mos heeft zich jarenlang ingezet voor de komst van deze nachtvergunningen, het opgenomen in verkiezingsprogramma's, en dan komt de nachtvergunning er eindelijk. Hij had één van zijn doelen en verkiezingsbeloftes bereikt en vertelt dit vol trots aan Atilla Akyol, die met zijn Opera deze nachtvergunningen wilde aanvragen.
321. Is daar iets mis mee? De verdediging stelt zich op het standpunt dat hier geen sprake kan zijn van een schending van het ambtsgeheim. De vergunning zou voor iedereen vanaf hetzelfde moment aan te vragen zijn. De Mos kende de markt en wist dat er hooguit vijf locaties waren die aan de vereisten voor toekenning voldeden. De link is pas toegestuurd toen deze online stond, daarmee was er dus per definitie geen sprake van geheime informatie.
322. Bij de beoordeling van de vraag of er sprake is van schending van een ambtsgeheim, dient – zoals gezegd – ook gekeken te worden naar de aard van de informatie en het moment waarop De Mos hiervan kennis kreeg. De feiten en omstandigheden zoals die ter terechtzitting ook ter sprake zijn gekomen in ogenschouw nemend, kan niet tot de conclusie worden gekomen dat er sprake is van schending van het ambtsgeheim door Atilla Akyol trots te vertellen dat er nachtvergunningen zouden worden uitgegeven.

[PPP, sheet 28]Voorstel van het College met betrekking tot De Zeeheld

323. Tot slot is er het ten laste gelegde schenden van het ambtsgeheim door het voorstel van het college met betrekking tot De Zeeheld te delen met een journalist van Omroep West. Dit is een typisch geval van: we proberen als Openbaar Ministerie alles maar op te plussen, te criminaliseren, met als uiteindelijke hoop op het bereiken van een veroordeling. De oogkleppen die het Openbaar Ministerie op heeft, worden bij dit ten laste gelegd onderdeel maar weer eens duidelijk.
324. In de politiek worden er – eigenlijk wel dagelijks – dingen besproken met journalisten, omdat dit politiek interessant kan zijn en van pas kan komen. Dat is een feit van algemene bekendheid. Zeker als een collega-politicus probeert te gaan pronken met andermans veren, zoals Van Asten wilde gaan doen. Het betrof geen geheime informatie. Van schending van het ambtsgeheim is dan ook geen sprake.

[PPP, sheet 29]Tot besluit

325. Ter afronding, nog even iets over het vermeende lekken uit de coalitiebesprekingen, zoals opgenomen in het requisitoir, op pagina 143. Ook hier is weer sprake van een sterk staaltje *framing* door het Openbaar Ministerie, uitdrukkelijk tegen beter weten in. De *framing* is hier vorm gegeven door dit feit niet ten laste te leggen, maar wel als belastend in het requisitoir op te nemen. De structuur daarbij is als volgt:
- a. er was een geheimhoudingsplicht, dus ambtsgeheim;
 - b. het ambtsgeheim is geschonden door een en ander in de klankbordgroep te bespreken, dus is er sprake van een misdrijf;
 - c. het Openbaar Ministerie heeft ervoor gekozen om alleen schendingen in de functie van wethouder ten laste te leggen.

Ad 1. Het Openbaar Ministerie weet dat er geen geheimhouding was. Een watermerk 'vertrouwelijk' levert niet een ambtsgeheim op. Onderhandelingen vallen niet onder de wob, omdat die niet worden uitgevoerd door een bestuursorgaan.⁹⁸ Uit het verslag zelf blijkt zonneklaar dat is afgesproken geen nadere informatie over proces en inhoud te verschaffen ten aanzien van de communicatie. Met andere woorden, zoals De Mos ook uitdrukkelijk heeft verklaard, dit zag op informatie richting pers.

Ad 2. Zonder ambtsgeheim geen schending en dus geen misdrijf.

Ad 3. Een onbegrijpelijke en ook ongeloofwaardige mededeling, zonder enige motivering.

326. Hier lijkt toch iets anders aan de hand. Aanvankelijk zag het Openbaar Ministerie hier vanwege het woordje vertrouwelijk een schending in. Vervolgens is het Openbaar Ministerie tot de conclusie gekomen dat van een schending geen sprake is geweest. Dat had het Openbaar Ministerie bij enige reflectie ook direct zelf kunnen bedenken. Het mag toch wel een feit van algemene bekendheid heten dat resultaten van coalitiebesprekingen door politieke partijen altijd met achterbannen worden besproken. Ook tijdens de besprekingen.

327. In casu heeft het er alle schijn van dat de ogen van het Openbaar Ministerie op dit punt pas open zijn gegaan tijdens het verhoor van ex-wethouder Van Tongeren bij de rechter-commissaris:

'U vraagt mij of ik betrokken ben geweest bij de coalitie-onderhandelingen in 2018. Niet rechtstreeks. Ik heb wel in de klankbordgroep gezeten.'

'U vraagt mij of er ondernemers in zaten. Ik weet niet wat de leden voor verdere functies hadden. Ik weet niet of er vastgoedondernemers in zaten of horeca-ondernemers.'

328. De aanvankelijke verdenking, ontstaan wegens onvoldoende begrip van de politieke werkelijkheid, bleek geen stand te kunnen houden. Maar dat was toch jammer, dus dan maar met een smoesje niet op de tenlastelegging maar wel als belastend element opnemen in het requisitoir.

⁹⁸ Zie ook: <https://vng.nl/publicaties/10-vragen-wob-en-de-woo-en-informatie-over-gemeenteraadsverkiezingen-en-coalitievorming>.

329. Tot slot. Voor politieke ambtsdragers geldt dat zij een geheimhoudingsplicht hebben, dat lijkt zo voor de hand te liggen, aldus het Openbaar Ministerie. En: de geheimhouding dient in acht te worden genomen totdat het college dan wel de raad haar opheft. Deze geheimhoudingsplicht zouden De Mos en Guernaoui geschonden hebben.
330. Hierboven is uiteengezet hoe het handelen van De Mo mede gezien de context van dit handelen beoordeeld dient te worden. De verdediging wil bij dit verwijt een kanttekening maken.
331. Door de rechter-commissaris is als getuige gehoord ex-wethouder van Tongeren. Deze getuige is zich reeds voor het verhoor er goed van bewust geweest dat haar geheimhoudingsverplichting een probleem zou kunnen zijn bij de beantwoording van vragen. Haar advocaat heeft over dit probleem op voorhand aan de rechter-commissaris een schrijven gestuurd. Tijdens het verhoor gaf de getuige aan dat zij duidelijkheid wilde over haar positie in dat verband.
332. De officier van justitie was gaarne bereid deze 'duidelijkheid' te verschaffen. Volgens de officier van justitie vallen onderwerpen die al in de media geweest zijn, niet meer onder de geheimhoudingsplicht. Die mededeling wordt door de officier van justitie direct daarna nog een keer herhaald. Later in het verhoor blijkt de officier van justitie geïnteresseerd in eventuele druk die in het college op de getuige zou zijn uitgeoefend. Dan geeft de getuige aan dat zij van mening is dat er op haar op dit punt een geheimhoudingsplicht rust. Dan refereert de officier van justitie aan het feit dat in de NRC artikelen hebben gestaan waarin naar voren komt (!) dat zij onder druk zou zijn gezet. En dan wil de officier van justitie graag een antwoord. De getuige blijft twijfelen, maar wordt dan over de streep getrokken.
333. Het is natuurlijk absurd dat een geheimhoudingsverplichting opgeheven zou zijn omdat 'er in een krant iets naar voren zou zijn gekomen'. Maar kennelijk woog het iets willen horen over druk in het college zwaarder. Strikt genomen is het vrij ernstig wat daar bij de rechter-commissaris toen gebeurde. De verdediging verzoekt uw rechtbank om ook hier vooral de menselijke maat te betrekken bij de vaststelling van wat er in het geval van De Mos aan de hand is geweest.
334. Over de gang van zaken bij de rechter-commissaris in dit verhoor is nog iets op te merken, in een klein uitstapje. Ter zitting maar ook eerder heeft De Mos een inkijkje gegeven over de manier waarop in het college politiek werd bedreven.

335. Het Openbaar Ministerie heeft daar blijkens het requisitoir geen oog voor en klampt zich vast aan de formele werkelijkheid met beschouwingen over dualisme en collegialiteit in het college, waarbij ook doorklinkt dat de wethouder afstand moet houden tot de burger. Prachtige theoretische beschouwingen, maar ver van de werkelijkheid.
336. De ministerraad moet het algemeen belang dienen door in collegialiteit leiding te geven aan het besturen van het land. Toch haalde de woede-uitbarsting van Rutte richting Kaag nog afgelopen week de media. Iedereen met een beetje gevoel voor de politieke werkelijkheid weet dat het binnenshuis kan knetteren, omdat altijd in die collegialiteit de eigen politieke belangen een prominente rol spelen.
337. De Mos wordt tegengeworpen dat hij wil 'shinen'. Wij gaan u iets verklappen: elke politicus wil 'shinen'. De Mos noemt het 'shinen', andere politici noemen het 'zorgen voor zichtbaarheid'. Sterker nog, elke partijleiding geeft die opdracht mee. Je verkiezingsbeloften nakomen, zoveel mogelijk in het college-akkoord binnenhalen, in het college je punt maken, scoren en 'shinen. De Mos legde het ook al eerder uit, namelijk dat het in de politiek een kwestie van geven en nemen is en waar nodig met armpje drukken.
338. De Mos wilde De Schilde uit de portefeuille van Van Tongeren in zijn portefeuille, onder meer omdat hij wel de lasten maar niet de lusten had. Van Tongeren verzette zich, dus het werd een beetje armpje drukken. Alleen, de eenvoudige wijze waarop Van Tongeren bij de rechter-commissaris op aangeven van de officier van justitie haar beroepsgeheim prijs gaf, legt wel bloot dat weinig druk al voldoende zal zijn geweest. Dat heeft De Mos ter zitting goed gemotiveerd uitgelegd, waarna de voorzitter de verklaring van De Mos over Van Tongeren kernachtig samenvatte met de term 'slap'. Daarop zei niemand iets en bijna iedereen begreep hoe dat bedoeld was. Het was helemaal niet nodig om, zoals het Openbaar Ministerie suggereert, collega-wethouders opzij te drukken.
339. In plaats van mooie formele beschouwingen over hoe het zou moeten zijn is van belang oog te hebben voor hoe het werkelijk was, goed te lezen in de verklaring van Kumar bij de rechter-commissaris:

'Richard had wel goed door wat de positie van de burgemeester en haar eventuele vertrek zou betekenen. Richard zag het liefste continuïteit in het burgemeesterschap omdat dit beter voor het algemeen belang was.'

'Er heerste een gespannen sfeer in het college. Een giftige samenwerking. Dat 'I got your back you got mine' was geen uitzondering.'

'Ik denk dat in zijn algemeenheid een beschamende cultuur heerste toen in het college van B&W. Het was tranentrekkend.'

'U vraagt mij of ik iets kan zeggen over de oorzaak hiervan. Er is veel gebeurd in dat jaar en je ziet elkaar elke dag. Als ik kijk naar de intensiteit van de gesprekken was die extreem. Het was erg giftig. Het kwam door meerdere personen, ook door Richard.'

(opmerking verdediging: getuige noemt dan Krikke en Revis).

'Het was duidelijk uit de terugkoppelingen van vergaderingen dat de kwaliteit van het leiderschap van de burgemeester om de boel bij elkaar te houden betreurenswaardig was. Bij vergaderingen met alle bestuursadviseurs hoorde je hoe het er aan toe ging.'

'U vraagt mij of er nog anderen waren die met elkaar clashten. Boudewijn en Liesbeth, Rachid en Bert, Robert en Richard en Rashid.'

340. Tot zover over collegiaal besturen, 'samen voor het algemeen belang'.

[PPP, sheet 30]**Feit 6, mensensmokkel/illegale tewerkstelling: vrijspraak**

341. Over de verdenking van mensensmokkel/illegale tewerkstelling kunnen we vrij kort zijn. Uw rechtbank stelde al tijdens de eerste dag van de inhoudelijke behandeling de terechte – en voor wat betreft de verdediging retorische – vraag aan het Openbaar Ministerie: had u ook voor dit feit vervolgd als er geen sprake was geweest van andere verdenkingen van strafbare feiten, want ‘het loopt niet over van de bewijsmiddelen’? De vraag stellen, is hem beantwoorden. De verdediging kan dit niet anders zien dan dat het aangeeft hoezeer het Openbaar Ministerie gebrand is op een veroordeling van De Mos.
342. Want waar hebben we het nou eigenlijk over? De Mos kwam via zijn Oekraïense partner in contact met de Oekraïense Hasinets, een klusjesman, die zou kunnen helpen bij de verbouwing van zijn woning. Deze Hasinets verbleef al in Nederland sinds 1994.⁹⁹ Deze Hasinets verblijft nog steeds in Nederland.¹⁰⁰ Deze Hasinets stuurde offertes. Deze Hasinets stuurde facturen.
343. Zowel bij de Rijksrecherche¹⁰¹ als op de inhoudelijke behandeling heeft De Mos verklaard dat hij Hasinets weleens om zijn rijbewijs heeft gevraagd, toen hij zijn auto wilde lenen. Dit bleek een Nederlands rijbewijs te zijn. De Mos heeft op geen enkel moment getwijfeld over de afkomst van Hasinets; hij sprak vloeiend Nederlands, had een Nederlands rijbewijs en hij heeft geen enkele aanleiding gegeven waardoor getwijfeld zou kunnen worden aan de legaliteit van zijn verblijfsstatus. Hasinets heeft ook verklaard dat hij nooit met De Mos heeft gesproken over zijn verblijfsstatus en dat De Mos hier dus ‘niets over wist’.¹⁰²
344. In zijn requisitoir gaat het Openbaar Ministerie volledig voorbij aan hetgeen De Mos en Hasinets hierover hebben verklaard. Het Openbaar Ministerie heeft overwogen dat ‘het niet anders kan dan dat De Mos van Hasinets enige uitleg heeft gekregen over de reden waarom hij de klus niet wit kon doen’. De Mos zou hierdoor ‘ernstige reden hebben gehad te vermoeden dat het verblijf van Hasinets in Nederland wederrechtelijk was’.¹⁰³ Deze redenering is voor wat

⁹⁹ ZD 13 197b Sr, p. 35.

¹⁰⁰ Zie ook verklaring De Mos op 1^e dag inhoudelijke behandeling.

¹⁰¹ Pv verhoor De Mos d.d. 23 september 2020, p. 2; ZD 13 197b Sr, p. 43.

¹⁰² ZD 13 197b Sr, p. 41.

¹⁰³ Requisitoir, p. 162.

betreft de verdediging onnavolgbaar, nu er aan deze conclusie door het Openbaar Ministerie geen redengevende feiten of omstandigheden ten grondslag worden gelegd.

345. Van mensensmokkel kan geenszins sprake zijn, nu De Mos ten aanzien van Hasinets op geen enkele manier behulpzaam is geweest bij het verschaffen van verblijf in Nederland. Ten aanzien van het illegaal tewerkstellen geldt dat De Mos op geen enkel moment wist of ernstige redenen had om te vermoeden dat de toegang of het verblijf van Hasinets wederrechtelijk was.
346. Er kan ten aanzien van dit feit maar één conclusie volgen: vrijspraak.

[PPP, sheet 31]**Wat is de rol van Guernaoui in dit alles?****De figurantenrol van Guernaoui**

347. 'Terwijl De Mos bij vrijwel elk deeldossier bevraagd wordt moet zijn medewethouder vooral wachten', zo kopte het Algemeen Dagblad vorige week.¹⁰⁴
348. De afgelopen weken heeft Guernaoui zich op veel momenten afgevraagd: waarom zit ik hier? Drie en een half jaar is Guernaoui iedere ochtend opgestaan met deze zaak. Drie en een half jaar is Guernaoui iedere avond gaan slapen met deze zaak, voor zover dat lukte. Zijn leven staat al drie en een half jaar volledig op zijn kop. Guernaoui is vrijwel alles verloren. Het mag dan ook niet verbazen dat Guernaoui na deze drie en een half jaar niet kon wachten om antwoord te geven op alle mogelijke vragen die bij uw rechtbank en het Openbaar Ministerie leefden en daarnaast wenste te kunnen reageren op de ernstige beschuldigingen aan zijn adres. De van corruptie verdachte wethouders De Mos en Guernaoui, deelnemers aan één of meerdere criminele samenwerkingsverbanden.
349. Tijdens de inhoudelijke behandeling is duidelijk geworden dat Guernaoui een figurant in dit dossier is. Guernaoui blijkt een figurant te zijn in de kruistocht van het Openbaar Ministerie en de Rijksrecherche tegen De Mos en diens politieke partij. Een figurantenrol die echter ongelooflijke consequenties kent, waardoor zowel het privé- als werkleven van Guernaoui geruïneerd is en Guernaoui zich niet langer mag inzetten voor de publieke zaak.

¹⁰⁴ Artikel Algemeen Dagblad d.d. 31 januari 2023, te raadplegen via: <https://www.ad.nl/den-haag/terwijl-de-mos-bij-vrijwel-elk-deeldossier-bevraagd-wordt-moet-zijn-medewethouder-vooral-wachten~ab1fe007/>.

[PPP, sheet 32]Hart voor de publieke zaak

350. Want dat is wat Guernaoui het liefst doet: zich inzetten voor de publieke zaak. Dat deed Guernaoui al ruim twintig jaar toen de Rijksrecherche op 1 oktober 2019 diens huis binnenviel en daarmee zijn leven permanent veranderde. In diverse rollen en functies binnen de (Rijks)overheid zette Guernaoui zich meer dan twintig jaar in voor het algemeen belang. Vanaf 2018 in zijn rol als wethouder Financiën, Integratie, Stadsdelen, Werkgelegenheid en Gemeentelijke Organisatie, in de stad waar hij zoveel van houdt. Guernaoui verwoordde al in zijn eerste verhoor treffend wat de impact van de inval was; iets wat tot op de dag van vandaag nog steeds van toepassing is¹⁰⁵:

'Nu word ik in mijn integriteit aangetast. Dat doet echt heel veel pijn. Ik ben er van geschrokken. Ik doe niets wat mijn integriteit zou aantasten.'

351. Die pijn die Guernaoui in zijn eerste verhoor omschreef, is er niet minder op geworden. Sterker nog, die pijn is gegroeid. Er zijn inmiddels 1225 dagen, ruim 40 maanden dus, verstreken vanaf het moment van de inval. Waar Guernaoui zich dag en nacht kon inzetten voor de publieke zaak, is dat vandaag de dag niet meer zo vanzelfsprekend. Zijn werkgever, het ministerie van Binnenlandse Zaken, heeft op 20 oktober 2022 (naar aanleiding van de regiezitting die had plaatsgevonden inzake Tyrus) een ordemaatregel aan Guernaoui toegestuurd. Hoewel zijn werkgever 'tevreden is over de geleverde resultaten en de wijze waarop deze tot stand zijn gekomen', is Guernaoui geschorst vanwege het bestaan van de onderhavige strafzaak (**bijlage 17**). Het Openbaar Ministerie wil dat Guernaoui als bijkomende straf vier jaar lang niet meer mag werken als ambtenaar. Het emotioneert Guernaoui in grote mate.

352. De onderhavige strafzaak heeft voor Guernaoui eigenlijk alles te maken met de Groep De Mos, waar Guernaoui zich in april 2017 bij aansloot. Bij zijn bekendmaking liet Guernaoui al onomwonden weten waarom hij zich bij Groep de Mos aansloot¹⁰⁶:

'Ik doe mijn raadswerk met liefde voor onze stad. De afgelopen jaren heb ik bij landelijke partijen gezien dat landelijke belangen belangrijker zijn dan lokale belangen. Dat is een belangrijke reden om te kiezen voor Groep de Mos, want het is een partij

¹⁰⁵ Politieverhoor Guernaoui d.d. 1 oktober 2019, p. 10, PD Guernaoui p. 43.

¹⁰⁶ <https://www.hartvoordenhaag.nl/rachid-guernaoui-sluit-zich-aan-bij-groep-de-mos/>.

met een hart voor de stad. Zij doen hun werk met zeer veel liefde, durf en hart voor ondernemers en burgers uit alle delen van Den Haag. De partij komt op voor de lokale belangen, niet alleen de grote dingen, maar juist ook de vele kleine, waarbij zij mensen niet beoordelen op hun afkomst, maar op hun toekomst. Met Groep de Mos gaan we de grootste partij van Den Haag worden en collegedeelname afdwingen, zodat wij voor onze kiezers nóg meer zaken voor elkaar kunnen krijgen.'

353. Opkomen voor de lokale belangen. Niet alleen de grote dingen, maar juist ook de vele kleine dingen. Dat zei Guernaoui al in 2017. Dat heeft hij dan ook nooit onder stoelen of banken gestoken. Ook bij de Rijksrecherche heeft Guernaoui al vrij snel laten weten wat het enige doel van hem en van Groep de Mos was: het realiseren van het verkiezingsprogramma.¹⁰⁷

[PPP, sheet 33]

Het met feitelijke onjuistheden (tevergeefs proberen te) bouwen van een zaak tegen Guernaoui

354. Vanaf het moment van de doorzoekingen op 1 oktober 2019 heeft Guernaoui aan alles meegewerkt: van het afstaan van zijn telefoon tot het beantwoorden van de talloze vragen in de meer dan tien verhoren waaraan hij werd onderworpen. In de zaak van De Mos is in dat kader al een hoop gezegd over de opstelling van het Openbaar Ministerie in de zaak Tyrus.

355. Het deed Guernaoui pijn om te zien dat de officieren van justitie ogenschijnlijk weinig geïnteresseerd waren in de verhalen van hem en zijn medeverdachten tijdens de inhoudelijke behandeling. In het bijzonder geldt dat voor de emotionele verklaring van Jansen, die voor het eerst in ruim drie en een half jaar zijn kant van het verhaal kon vertellen. Oók Jansen bood een andere, niet onaannemelijke, lezing van belangrijke onderdelen van het dossier. Een verklaring die context biedt bij de foutieve stellingnames van de Rijksrecherche en het Openbaar Ministerie.

356. Vrijwel niets van wat er ter terechtzitting is besproken, heeft het Openbaar Ministerie betrokken in zijn requisitoir. Daarmee wordt ook expliciet bedoeld op een eventuele onderbouwing van waarom de verklaringen buiten beschouwing zouden moeten worden gelaten. Het requisitoir lag kennelijk al maanden geleden klaar, met daarin voornamelijk een herhaling van het door de

¹⁰⁷ RC-verhoor Guernaoui d.d. 19 mei 2022, p. 7.

Rijksrecherche opgestelde dossier. Een dossier vol met aannames, foutieve vooronderstellingen en interpretaties.

357. Het Openbaar Ministerie heeft die figurantenrol van Guernaoui proberen te duiden. Met de nadruk op proberen. Het lijkt erop dat het Openbaar Ministerie zich ook heeft gerealiseerd dat de bewijsmiddelen in de zaak van Guernaoui ontbreken. Dat mag dan ook geen verbazing wekken, want het is Guernaoui die vanaf moment één heeft gezegd: ik heb altijd naar eer en geweten gehandeld, in lijn met de geldende wettelijke kaders.
358. In het pleidooi van De Mos is al het nodige gezegd over stemmingmakerij door het Openbaar Ministerie. Ten aanzien van Guernaoui geldt dat er ook een hoop feitelijk onjuiste en interpretatieve stellingen in het requisitoir terug te lezen zijn. Feitelijk onjuiste en interpretatieve stellingen die door het Openbaar Ministerie gebruikt worden om te onderbouwen dat Guernaoui een rol zou hebben gespeeld in een groot corruptieschandaal. De verdediging vindt het van belang om een tweetal van die voorbeelden aan de kaak te stellen, nu dit illustreert op welke wijze het Openbaar Ministerie tracht de beeldvorming over Guernaoui te beïnvloeden:

- I. De eerste foutieve stellingname van het Openbaar Ministerie is dat in het requisitoir meermaals wordt benoemd dat de inkomens van De Mos en Guernaoui toen zijn het ambt van wethouder gingen bekleden *'flink stegen'*.¹⁰⁸
'En daar komt bij: Haagse wethouders hebben een zeer goed salaris'.¹⁰⁹
'Daarmee werd hun inkomen in één keer drie keer zo hoog'.¹¹⁰

In dat verhoogde salaris wordt door het Openbaar Ministerie een drijfveer ontwaart voor het plegen van ambtsmisdrijven. Het is toonzettend en beeldvormend. De realiteit is echter volstrekt anders. Guernaoui had bij het ministerie van Binnenlandse Zaken een goed salaris. Sterker nog, hij verdiende meer toen hij zijn raadslidmaatschap combineerde met zijn werkzaamheden bij het ministerie dan toen hij wethouder werd, zo blijkt ook uit de loonstroken die aan deze pleitnotitie zijn gehecht (**bijlage 18**).¹¹¹

¹⁰⁸ Zie requisitoir, p. 27

¹⁰⁹ Zie requisitoir, p. 41.

¹¹⁰ Zie requisitoir, p. 152.

¹¹¹ In **april 2018** verdiende Guernaoui €1510,98 met zijn raadswerkzaamheden en €4.036,56, minus €100,00 loonafdracht als raadslid, is €5.547,54 netto in totaal. In juli 2018 verdiende

II. Uit de verhoren bij de Rijksrecherche zou kunnen worden afgeleid dat het zwaartepunt van de verdenking jegens Guernaoui ligt bij de verstrekking van een tweetal subsidies aan de TACV. Een belangrijk dossier dus, voor Guernaoui, zo zou je denken. Nu heeft het Openbaar Ministerie zaaksdossier 19, dat gaat over de TACV, niet besproken in het gedeelte van zijn requisitoir dat ziet op 'tegenprestaties'. Dat geeft wel aan dat het een zaaksdossier is waar niet al te veel conclusies uit kunnen worden getrokken in het kader van passieve ambtelijke omkoping.

Waar de TACV wel – kort – aan bod is gekomen, onder het kopje 'Verkiezingsfraude en stemmen in ruil voor subsidie'.¹¹² Het Openbaar Ministerie betoogt daar dat er geen daadwerkelijke inhoudelijke controle door de gemeente heeft plaatsgevonden naar de wijze waarop de TACV haar subsidies besteed heeft. Vervolgens wordt daar de kwalijke en bovenal onjuiste conclusie aan verbonden dat dat *'overeenkomt met het advies dat aan de TACV door verdachte Guernaoui werd gegeven: hou de aanvraag onder de €10.000,00 dan is er geen controle'*.¹¹³

Guernaoui heeft dit advies nooit, maar dan ook nooit, gegeven! Zoals ook blijkt uit de verklaringen van de ambtenaren Yagmur en Van Dinter, zijn er ambtenaren bij de voorzitter van de TACV langs geweest om het subsidieproces uit te leggen. Getuige Van Dinter heeft verklaard dat 'het een normaal gesprek was'¹¹⁴, waarin door de voorzitter van de TACV 'vragen werden gesteld over procedurele zaken'.¹¹⁵ Het is klip en klaar dat het de getuige Van Dinter is geweest die uit haarzelf aan de voorzitter van de TACV naast een hoop andere dingen, puur ter informatie, heeft gezegd dat er *'een andere verantwoording plaatsvindt bij bedragen boven de 10.000,00, wat voortkomt uit de regeling zelf'*. Yagmur reageert in dat kader als volgt op (wederom) een suggestieve vraag van de Rijksrecherche: *'Terugkomend op uw vraag: ik kan me niet herinneren dat Guernaoui mij heeft gezegd dat hij wilde dat de TACV subsidie zou krijgen, dat hij daar een voorkeur voor had. Hij heeft me wel gevraagd om contact op te nemen met de organisatie om uitleg te geven over subsidieaanvragen. Dat heb ik gedaan.'*¹¹⁶

Guernaoui €5.608,34 netto, minus €400 loonafdracht als wethouder, is €5.208,34 netto in totaal.

¹¹² Requisitoir, p. 38 e.v.

¹¹³ Requisitoir, p. 57.

¹¹⁴ Getuigenverklaring Van Dinter, p. 4.

¹¹⁵ Getuigenverklaring Van Dinter, p. 5.

¹¹⁶ Getuigenverklaring Yagmur, p. 3.

Uit het dossier volgt op geen enkele manier dat door Guernaoui het advies aan de TACV werd gegeven om de aanvraag onder de €10.000,00 te houden.

Onjuist en stemmingmakerij!

359. Aan de hand van dit soort beeldvormende onjuistheden, heeft het Openbaar Ministerie geprobeerd Guernaoui neer te zetten als een schakel in het geheel. Er is coûte que coûte geprobeerd een zaak op te bouwen tegen Guernaoui. Wanneer echter op inhoudsniveau (waarmee wordt bedoeld: juridisch inhoudelijk) wordt gekeken naar de concrete en feitelijke handelingen van Guernaoui, dan kan er maar een conclusie volgen: Guernaoui dient van alle feiten te worden vrijgesproken.

[PPP, sheet 34]**Een impressie vanuit het stadhuis**

360. Dat is ook de enige juiste beslissing die past bij zijn rol als figurant in dit dossier. Voor De Mos ligt dat anders. De Mos staat in het middelpunt van de aanval door het Openbaar Ministerie. Hij is neergezet als een doortrapte, op zelfverrijking uit zijnde, corruptie politicus. Er zijn in het dossier en daarbuiten vele geluiden over De Mos te horen, waaruit een heel ander beeld naar voren komt. Om die reden zal de verdediging, slechts ter illustratie, enkele van deze geluiden benoemen. Het zijn losse opmerkingen die soms betrekking hebben op de persoon De Mos en soms ook op bepaalde zaaksdossiers (die dan vermeld zullen worden) en meer algemeen over de gang van zaken op het stadhuis.
361. Beleidsmedewerker **Kumar**, de man die De Mos vaker zag dan zijn eigen partner:

'Het hebben van een klankbordgroep vind ik heel verstandig, zeker voor een wethouder.'

'U vraagt mij hoe ik wist dat De Mos met Buis heeft gesproken over de mogelijkheid tot het kopen van het pand (V&D Leyweg). Dat vertelde Richard mij. Hij was daar heel transparant in.'

'U vraagt mij of ik wist dat Buis sponsor was van de partij van De Mos. ja, dat wist ik. Dat was mij in de gesprekken wel duidelijk. Richard was daar niet geheimzinnig over.'

'Elke wethouder is ook bezig met dingen die niet in zijn portefeuille zitten. Je houdt je namelijk met allerlei dingen bezig die elkaar raken.'

'U vraagt mij of ik er destijds mee bekend was dat Akyol heeft gesponsord in de verkiezingscampagne van De Mos. Ik wist dat hij sponsor was. Ik zei al: daar was Richard niet geheimzinnig over.'

'Het feit dat iemand sponsor is betekent niet dat je van beleid moet worden uitgesloten. Dat zou ook heel veel ondernemers uitsluiten. Richard kende heel veel ondernemers. Maar je moet er wel transparant mee omgaan. Wij hebben beleid gemaakt dat in het algemeen belang was maar al die ondernemers hadden mogelijk ook indirect belang. Elke keer hebben wij ons afgevraagd: zouden wij het ook op deze manier doen als het om iemand anders dan een bekende van Richard zou gaan? Onze conclusie was dat elke ondernemer de kans kreeg om dat pand te kopen (Leyweg).'

'Ik vind het persoonlijk niet gek dat je kijkt naar ondernemers die je al kent. Maar we hebben ook gesproken met ondernemers die wij niet kenden zoals de Aldi. In algemene zin kan ik u zeggen dat veel wethouders zich gedragen als projectmanagers. Dat had Richard ook.'

'U vraagt mij of ooit tegen Richard is gezegd dat het niet handig is dat hij zich met dit plan bemoeide. Dat weet ik echt niet meer. Ik kan mij voorstellen dat wij vanuit de afdeling Economie wel gezegd hebben tegen hem: Iets in de trant van "laat dat bij iemand anders". Maar ja, bij wie dan wel?'

'Richard liet graag doorschemeren dat er veel kapitaalkrachtige ondernemers waren in Den Haag die de plannen van Richard kunnen ondersteunen.'

'Ik kende Buis overigens al eerder, hij kwam ook bij de voorganger van Richard al langs. De heer Buis kende het stadhuis zeer goed.'

362. Voormalig burgemeester **Krikke**:

Over verwijten aan De Mos in een AD-artikel over partijfinanciering: 'U vraagt mij of ik individueel de noodzaak heb gezien om e.e.a. met hem te bespreken. Ik kan mij dat niet herinneren.'

'Ik ben zelf niet getuige geweest van enig strafbaar of onoorbaar handelen van Richard de Mos of Rachid Guernaoui noch heb ik hierover iets vernomen.'

'Het college-akkoord is de basis van de nachtvergunningen. Daar is in de gemeenteraad in openbaarheid over gedebatteerd. Richard de Mos heeft daar in het openbaar antwoord op gegeven.'

'U houdt mij voor dat ik door wat er in de vergadering naar voren werd gebracht feitelijk een ambtsmisdrijf heb geconstateerd (advo: voor rekening vragensteller). U vraagt mij of ik aanleiding heb gezien om met de politie te overleggen. Nee, en de politie andersom ook niet.'

'U vraagt mij of ik de indruk had dat Richard de Mos voor bepaalde burgers harder liep. Richard de Mos hield zich bezig met zoals hij dat noemde ombudspolitiek. Dat houdt in dat hij voor hele specifieke gevallen gaat. Bij andere partijen hebben ze het over het parkeren in het algemeen en Richard de Mos in zijn ombudspositie over bepaalde specifieke parkeerplekken voor een bepaald etablissement. Hij is hier altijd buitengewoon open over geweest. Hij heeft er moties over ingediend en hij heeft mondeling inbrengen gedaan, ver voordat hij wethouder werd, deed hij dat ook al als raadslid. Dat is een andere manier van politiek bedrijven dan andere partijen doen, maar het is niet verboden om over concrete situaties te spreken.'

In dit deel van haar verklaring beschrijft Krikke ongewild precies waar deze strafzaak over gaat, namelijk de botsing tussen de aanpak van De Mos en de conventionele politiek.

'U vraagt mij of De Mos wel eens politieke druk op mij heeft uitgeoefend. Nee.'

'U vraagt mij of hij wel eens gedreigd heeft om de coalitie te laten klappen. Daar dreigde iedereen altijd mee. Dat is een wekelijks gebeurtenis. U zegt mij dat ik twee coalities in Den Haag heb meegemaakt en u vraagt mij of ik het idee had dat er constant sprake was van een politieke druk of meer een situatie van geven en nemen. Op dat laatste kwam het altijd wel neer. U vraagt mij of ik wel eens druk heb ervaren van wethouders in mijn functie van burgemeester. Nee. U vraagt mij of dit ook niet het geval was met financiers en budgetten van projecten. Nee.'

363. Wat Krikke hier verklaart geeft een geheel ander beeld van hoe het in colleges eraan toe kan gaan dan het beeld dat het Openbaar Ministerie er bij uw rechtbank doorheen probeert te drukken. U weet wel, het beeld van het uitoefenen van oneigenlijk druk, waarbij voortdurend met forse schreden de grenzen van het politiek betamelijke worden overschreden. Dreigen met klappen is een wekelijks happening waarin iedereen meedeed. Dat wordt door Krikke niet eens als druk beschouwd.

364. **Kuipers**, één van de twee voorzitters van de toetsingscommissie horecabestemmingen, heeft onder meer verklaard:

'Er wordt al gauw geroepen dat er geld betaald is omdat de ene geen vergunning krijgt en de ander wel.'

'Er is mij wel eens gezegd dat het gerucht gaat dat een vergunning voor €10.000 te koop is. Dat soort dingen is ondernemers eigen.'

'Die verhalen gingen twintig jaar geleden ook al dus ruim voor De Mos. Dat hoort een beetje bij de branche.'

'U vraagt mij of ik nog kan toelichten wat ik bedoel met: 'Soms probeert een wethouder wel wat druk uit te oefenen'. Bij een ontwikkeling van bouwplannen is een plan globaal ingericht. Daarna volgt een tweede invulling van zo'n plan en dan blijft een kleiner deel over. Er blijkt dan bijvoorbeeld dat het niet helemaal waargemaakt kan worden. Dan is er de druk of wij zeker weten dat het niet kan en de vraag of er andere mogelijkheden zijn, zodat de wethouder resultaat kan scoren.'

365. **Adarghal**, betrokken bij het zaaksdossier 5, Niek Engelschmanpark. Adarghal is de ambtenaar die aangesproken werd door Demir, omdat deze geen gehoor kreeg en die vroeg of hij het onder de aandacht van De Mos wilde brengen.

'U vraagt mij waarom zo'n kleine aanvraag dan toch bij wethouder De Mos terecht is gekomen. Je ziet overal dat burgers, ondernemers, wethouders elkaar tegenkomen en dat het dan besproken wordt.'

[PPP, sheet 35]

366. **Ramdhani**, bestuursadviseur, verklaarde onder meer:

'Natuurlijk kun je een andere wethouder vragen om daarover te beslissen. Maar in de regel gebeurt dat nooit, ik heb nog nooit meegemaakt dat een wethouder zei dat hij iemand bijvoorbeeld te lang kent en er niet over kan beslissen.'

'U vraagt mij hoe de verzoeken bij mij terecht kwamen. Normaal loopt een wethouder bij je binnen en vraagt die of je ergens naar wil kijken. Zo zal het met De Mos gegaan zijn.'

'U houdt mij voor dat Demir als getuige door de RC is gehoord en dat hij heeft verklaard dat hij een appje van De Mos kreeg dat het geregeld was. Ik weet daar niets van af. U vraagt mij of dit vaker zo gaat. Dan doen alle wethouders als ze iemand kennen.'

'U vraagt mij of De Mos mij ook naar de stand van zaken had gevraagd. Ja, volgens mij één keer. Volgens mij vroeg hij 'loopt het' of 'gaat het'. Het heeft verder geen indruk op mij gemaakt.'

'De strekking was altijd dat er gekeken moest worden naar wat er wel mogelijk was.'

'U houdt mij voor dat ik bij de Rijksrecherche heb verklaard dat ik mij niet onder druk voelde gezet door De Mos, maar dat hij wel zou hebben gezegd 'dat komt wel in orde toch'. Dat zou kunnen. U vraagt mij hoe ik dit interpreteerde. Zijn uitgangspunt als politicus was een soort ombudspolitiek. Dus ook aandacht voor individuele zaken van particuliere burgers. Hij zei dat over meerdere dingen, dus dat was niet opmerkelijk.'

'Maar ik herken wel situaties dat De Mos iets anders wilde en dat ik dan zei dat het niet kan en niet mag. Hij snapte dat ook wel...Als hij bijvoorbeeld vroeg of we een boom die in de weg stond niet konden kappen, zei ik dat het zijn eigen beleid was om dat niet te doen. Hij snapte dat ook wel. Met die heer De la Croix die ik eerder noemde was er eens wat. Hij wilde een reclamebord dat er stond veranderen in een digitaal bord en dat

kon niet. Als we zijn verzoek zouden honoreren zouden we hem bevoordelen. Het was ook voor Richard evident dat dan iemand zou bevoordelen en de regels aan je laars zou lappen.'

(Opmerking verdediging: De la Croix was toen al sponsor en volgens het Openbaar Ministerie een echt grote sponsor. Het houten bord staat er nog steeds).

'Ik heb gelezen dat Kumar heeft verklaard dat hij door Richard het gevoel kreeg dat er druk op zat (AD02, 30). Dat heeft mij verbaasd. Dat herken ik zelf niet.'

'U houdt mij voor dat Kumar heeft verklaard dat De Mos regelmatig zei 'als dit niet doorgaat, laat ik het college klappen'. U vraagt mij of ik dit herken. Ja...Dat zei hij zo vaak dat ik hem niet eens meer serieus kon nemen.'

'U vraagt mij de stijl van De Mos als wethouder te omschrijven. Hij zocht erg de samenwerking op, niet alleen binnen het college, maar ook in de oppositie. Hij stond bekend als een wethouder die veel toezeggingen deed. Hij had een grote betrokkenheid bij mensen en bij ontwikkelingen in de stad. Hij was heel laagdrempelig en benaderbaar. Aimabel. Hij had ook humor.'

'U zegt mij dat ik vandaag heb verklaard dat alle bestuurders contact kunnen hebben met een burger zoals De Mos met Demir. Het is niet ongebruikelijk. Als het iemand uit zijn netwerk is, kan de wethouder zelf contact opnemen met diegene.'

'U vraagt mij of De Mos iemand was die zich aan formele kaders hield. Hij had een informele stijl, maar hij wist als wethouder wat wel en niet passend was. Ik kan mij niets gek herinneren.'

'U zegt mij dat ik vandaag de term ombudspolitiek noemde en dat ik zei dat er ook wordt gekeken naar klein leed. Ja, er werd ook gekeken naar iemand die een klein probleem had. Dat was bekend van De Mos.'

367. **Hofman**, in het begin verbonden aan Groep De Mos, heeft onder meer verklaard:

'Ik heb mij toen aangesloten bij Groep de Mos. Hij was de enige politicus die de wijk inging. Dat sprak mij aan.'

U vraagt mij of inkijk kan herinneren wat de reden was dat de gebroeders Akyol interesse hadden in de partij. Ze liepen in Den Haag tegen veel regeldruk op. U vraagt mij waarom ze dan aansluiting zochten specifiek bij Groep de Mos. Omdat Richard een volkse jongen is. De andere politici hadden een grotere afstand.'

368. (Na het lezen van het boek van De Mos): *'Ik vond dat veel mensen uit de zakenwereld zich geconformeerd hadden aan Richard. Ik was onder de indruk. Ik vond het knap. Ik wist nog dat hij begonnen was, toen ging het om een poeliertje en de jongen die de krant rondbracht.'*

369. **Revis** verklaarde:

'U zegt mij dat Van Tongeren ook is gehoord als getuige en dat heeft verklaard dat zij enige druk voelde van onder andere Guernaoui om diens financiële paraaf te krijgen. Ik heb gemerkt dat zij druk heeft gevoeld die voor haar nieuw was, maar zoiets is niet raar in de politiek. Ieder heeft zijn eigen partijbelang en handelt daarnaar.'

Over onderzoek naar dossiers, na het aftreden van De Mos en Guernaoui:

We hebben afgesproken dat er een extra ambtelijke check zou worden gedaan en dat verwonderpunten zouden worden vastgelegd. U vraagt mij wat er met de verwonderpunten is gedaan. U vraagt mij of er noodzaak is gezien om dingen te herstellen of dat er grote onregelmatigheden zijn aangetroffen. Ik kan mij niet herinneren dat er hele grote onregelmatigheden zijn aangetroffen. Maar is sommige gevallen is daarna wel de koers gewijzigd, maar dat hangt ook samen met de gewijzigde politieke verhoudingen.

[PPP, sheet 36]**Afrondende opmerkingen**

370. Uw rechtbank zal inmiddels voldoende geïnformeerd zijn over de geschiedenis van Groep De Mos en de achtergronden van beide ex-wethouders.
371. De wijze waarop deze politieke partij politiek heeft bedreven en bedrijft heeft veel Haagse kiezers aangesproken, in 2014, in 2018 en nog meer in 2022. De verkiezingsuitslag van 2022 is daarbij uiteraard bijzonder opvallend. Ondanks de in alle media breed uitgemeten beschuldigingen die toen al tweeënehalf jaar de lokale politiek hadden overschaduwd, liet de aanhang van Groep de Mos weten onverkort achter De Mos en zijn partijgenoten te staan. Het werd een zetel winst. De vraag die niet beantwoord zal worden, is hoe groot de winst zou zijn geweest wanneer deze strafzaak er niet geweest zou zijn. Zeker kan niet worden uitgesloten dat Groep de Mos nog veel groter zou zijn geworden.
372. Het reikt buiten het kader van deze strafzaak om hier verklaringen voor dit succes te gaan bespreken. Wat hier wel met zekerheid kan worden vastgesteld, is dat de kiezers in Den Haag niet in zo'n grote getale voor De Mos hebben gekozen vanwege financiële mogelijkheden van de partij, zoals het Openbaar Ministerie suggereert. Door posters, flyers, bijeenkomsten en wat filmpjes is gewerkt aan de zichtbaarheid van de partij. Maar het stemmenkanon is De Mos geweest die vanaf 2014 door zijn ombudspolitiek steeds meer mensen heeft aangesproken. En dan ging (en gaat) het inderdaad om de telefoon opnemen, antwoord geven op vragen, kijken wat er wel kan en u vraagt wij draaien. De straat op, de wijk in en met mensen praten. De grote verdienste van de partij is geweest dat zij erin is geslaagd op lokaal niveau mensen weer wat vertrouwen in de politiek te laten krijgen.
373. In deze strafzaak is een beeld neergezet als zouden De Mos en Guernaoui slechts bezig zijn met enkele ondernemers. Het contact met de medeverdachten in deze zaak is echter slechts een klein onderdeel van hun activiteiten. Dat kan een simpele blik op de agenda's al leren. Zie ook de eerder genoemde bijlage, waaruit de vele activiteiten van De Mos, Guernaoui en hun partij blijkt (**bijlage 1**).
374. De opkomst is vanuit het niets geweest en heeft natuurlijk het partijkader overvallen. In de aanloop naar 2018 was de partij inhoudelijk relatief ondeskundig en dat was onverminderd zo toen men de

coalitieonderhandelingen inging. Door de partij is deskundige begeleiding gezocht en gevonden. Deskundigheid die noodzakelijk was voor een partij die zich ook afficheerde als een partij voor de Haagse ondernemers. De Mos en de zijnen konden in feite niet anders, wilden zij niet weggeblazen worden.

375. De Mos en de zijnen hebben ook heel goed beseft dat zij als politici zonder de steun van ondernemend Den Haag niets voor elkaar zouden krijgen. Politici bouwen niets.
376. De gang van zaken rond de Leyweg is naar mening van de verdediging het meest illustratief voor de succesformule: ondernemers aan je binden, gewoon de telefoon pakken en de ondernemers bij elkaar brengen. Nieuw en onorthodox. Maar wel een mooi startbod van een ondernemer lospeuteren voor een fonds om de buurt op te knappen. Zeer ongebruikelijk wederom. Dat hadden de ambtenaren nog nooit meegemaakt.
377. Maar wanneer je iets wilt veranderen en je mensen weer enthousiast wilt krijgen als het om politiek gaat, moet je waarschijnlijk dingen doen die men nog nooit heeft meegemaakt.
378. Tot slot. De wederzijdse standpunten van het Openbaar Ministerie en de verdediging staan diametraal tegenover elkaar. Bij twijfel zult u vrijspreken. In deze zaak kunnen echter een paar zaken worden vastgesteld die op zich al voldoende twijfel zou moeten opleveren over kwade intenties van De Mos en Guernaoui. In een strafzaak gaat het vaak om wat er in het dossier zit. In deze zaak is evenzeer van belang wat er niet in het dossier zit:
- De ex-wethouders hebben meer dan voldoende mogelijkheden gehad om veel meer donaties binnen te halen. Buis sprak ter zitting over zijn donatie als 0,000001 van zijn vermogen. Niet gek bij een omzet van 100 miljoen. Gezien de miljoenenbelangen die de officieren van justitie noemden, zou toch voor een corrupte wethouder één telefoontje voldoende zijn geweest.
 - Wethouders die corrupt zijn en de gelegenheid krijgen zichzelf te verrijken pakken die kans. Vooral wanneer zij – zoals het Openbaar Ministerie wil doen geloven – van omkoping hun beroep hebben gemaakt. In dit dossier is geen sprake van enige zelfverrijking ondanks wat losse flodders van het Openbaar Ministerie richting De Mos.

- De verdachten in deze zaak hebben zich in de onderlinge communicatie volledig onbespied gewaand. De achterhaalde communicatie betreft een periode van jaren, doorlopend tot oktober 2019. Er is geen enkele reden om aan te nemen dat er communicatie buiten het zicht van het Openbaar Ministerie is gebeven. Helemaal nergens wordt er gesproken of geschreven over betalingen die zouden zijn gedaan of die moeten worden gedaan in ruil voor wederdiensten. Er wordt af en toe over doneren gesproken maar nergens over een verband met enige wederdienst. Nooit wordt gerefereerd aan een betaling die gedaan is of gedaan moet worden in ruil voor een wederdienst. De Mos komt niet verder dan in het algemeen laten weten dat de partij wel een donatie wil ontvangen. Enig verband met een wederdienst ontbreekt daarbij.

379. De voorzitter gaf tijdens de laatste dag van de bespreking van de feiten als mening dat De Mos zich heel goed had voorbereid. Ontegenzeggelijk maakte De Mos die indruk. Maar het kan ook zo zijn dat De Mos met zijn olifantengeheugen gewoon open en oprecht, naar waarheid heeft verklaard over zijn eigen handelen als gemeenteraadslid en wethouder van Groep De Mos.

380. Eindconclusie: nietigheid en vrijspraak.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Illustratie van groot aantal initiatieven Groep De Mos, De Mos en Guernaoui

Bijlage 2: Fietsrit wethouder De Mos langs ondernemers in Escamp

Bijlage 3: Tweetal schrijven van de voorzitter van Fonds Toekomst Lokaal Den Haag en Vereniging Groep De Mos

Bijlage 4: Afschrift van de bankrekening van Vereniging Groep De Mos naar E.P. Jansen

Bijlage 5: Diverse bankafschriften betalingen aan de Opera

Bijlage 6: Mail van De Mos aan een journalist van De Telegraaf met betrekking tot een conceptartikel

Bijlage 7: Mail Vestia, erfpachtsuppletie goed idee

Bijlage 8: Schrijven van Stadmakers gericht aan formateur Schippers

Bijlage 9: Collega-wethouder Revis aangehaakt bij Leyweg

Bijlage 10: Mail van De Mos op 4 juli 2017 waaruit blijkt dat hij belang Zeeheldenbuurt wil dienen

Bijlage 11: Mail van De Mos van 31 oktober 2017 aan Stichting Bewonersorganisatie Zeeheldenkwartier ('De Groene Eland')

Bijlage 12: Diverse moties en schriftelijke vragen die De Mos en zijn partij indienden

Bijlage 13: Fragment uit de staf economie in juli 2019 waaruit blijkt dat De Mos het plan voor verruiming van de openingstijden weer oppakt

Bijlage 14: Online subsidieoverzicht TACV vanaf 2012

Bijlage 15: Ideeën met betrekking tot De Schilde

Bijlage 16: Besluitenlijst voor de vergadering van het college van Den Haag op dinsdag 3 juli 2018

Bijlage 17: Ordemaatregel Guernaoui

Bijlage 18: Loonstroken Guernaoui

Bijlage 19: Overige initiatieven De Mos

Bijlage 20: Overige initiatieven Guernaoui